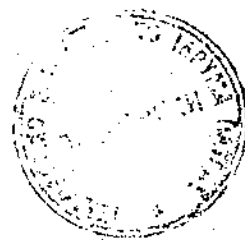

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

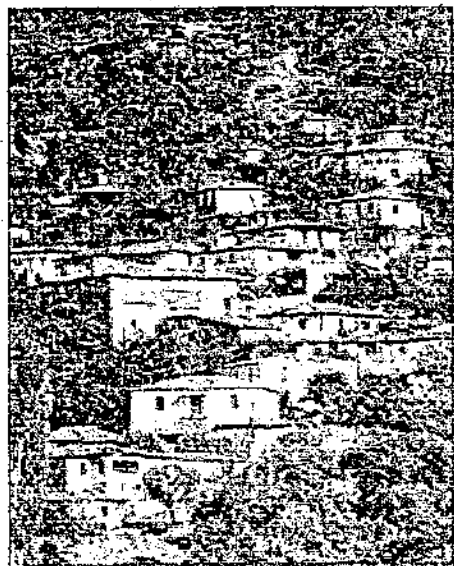
ΘΕΜΑ : ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

ΤΙΤΛΟΣ :

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

ΕΝΝΟΙΕΣ, ΑΠΟΨΕΙΣ & ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ
(1995-2005)

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ : ΠΕΤΑΛΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΓΚΛΑΒΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΠΕΤΑΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΑΘΗΝΑ 2005

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	6817
----------------------	------

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σημασία του τουρισμού. 4-6

Συμβολή του τουρισμού στην
περιφερειακή ανάπτυξη. 7-8

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Αγροτικός τουρισμός. 9-13

Έννοια και γενικά χαρακτηριστικά
του αγροτουρισμού. 14-22

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΦΟΡΕΙΣ-ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΙ ΤΥΠΟΙ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Φορείς αγροτουρισμού. 23-34

Μορφές και τύποι αγροτουριστικής
δραστηριότητας. 35-46

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΕΠΙΔΙΩΚΟΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ, ΜΕΣΑ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Στόχοι και σημασία του αγροτουρισμού. 47-51

Στόχοι επίτευξης και αποτελέσματα. 51-55

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

Παράγοντες ανάπτυξης του αγροτουρισμού. 56-61

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

Κριτήρια-προϋποθέσεις για αγροτουρισμό. 62-74

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

Τα προβλήματα του αγροτουρισμού. 75-77

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ
ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ 79-83

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο

Προβλήματα υλοποίησης του αγροτουρισμού
στον ελλαδικό χώρο.

84-85

Το έργο που έχει ήδη ολοκληρωθεί ή
ολοκληρώνεται μέχρι σήμερα σε περιοχές
της χώρας μας.

86-90

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10^ο

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ

Νομός Θεσπρωτίας.

90-95

Νομός Ιωαννίνων.

95-137

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11^ο

ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Εκτιμήσεις.

138-139

Προτάσεις και συμπεράσματα.

139-142

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

143

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

144

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η μεγάλη σημασία του τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδος, δεν πρέπει με κανέναν τρόπο να παραγνωριστεί. Ο τουρισμός θεωρείται σήμερα, περισσότερο απο άλλοτε σαν ένας παράγοντας καλύτερευσης ζωής κάθε ανθρώπου χωριστά και κάθε χώρας.

Ειδικά για την Ελλάδα, η οποία είναι μια χώρα χωρίς μεγάλες δυνατότητες στην βιομηχανία, εκείνο το οποίο την ενδιαφέρει περισσότερο κυρίως μετά το 1992 - χρονιά πλήρους ένταξης στην ΕΟΚ - είναι η κατά το μεγαλύτερο δυνατή ανάπτυξη του τουριστικού φαινομένου.

Η εισροή τουριστών, δημιουργεί σε μια χώρα ή περιοχή ή πόλη, ολόκληρη σειρά δραστηριοτήτων (μέσα συγκοινωνιών, εστιατόρια, ξενοδοχεία κ.λ.π.) και μια σειρά διασκέδασων και θεαμάτων.

Η ταχεία και αλματώδης αύξηση της εισροής τουριστών προς την χώρα μας, κατά τα τελευταία έτη, καθώς και η ταυτόχρονη ποσοτική και ποιοτική μεταλλαγή των διαφόρων αναγκών, την κατέστησαν πρόξενο εμφανίσεως νέων υποχρεώσεων και νέων προβλημάτων στον τομέα των πάσης φύσεως δραστηριοτήτων για την εξυπηρέτηση των τουριστών που διακινούνται προς την Ελλάδα.

Αυτό οδήγησε σε μια έντονη προσπάθεια προς περισσότερο μεθοδική και συστηματική αντιμετώπιση όλων αυτών των υποχρεώσεων και προβλημάτων. Έτσι επιβλήθηκε στα αρμόδια κρατικά όργανα και στην ιδιωτική πρωτοβουλία να δείξουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για όσο το δυνατόν αρτιότερη και πλέον επιστημονική οργάνωση και διοίκηση των διαφόρων τουριστικών μονάδων.

Ο τουρισμός έχει εξελιχθεί σε κύριο παράγοντα οικονομικής και κοινωνικής ζωής της χώρας μας. Συνεπώς η συμβολή του τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, είναι απο τους σημαντικότερους παράγοντες, αφού με τον τουρισμό επιτυγχάνονται τα οικονομικά στηρίγματα προόδου μιας συγκεκριμένης περιοχής.

Τα πιο πάνω οικονομικά στηρίγματα είναι: α) η αύξηση του εθνικού εισοδήματος, β) περισσότερες ευκαιρίες για απασχόληση, γ) η διατήρηση του πολιτιστικού και φυσικού μας πλούτου, δ) η περιφερειακή ανάπτυξη και τέλος ε) περισσότερο συνάλλαγμα.

Φυσικά, η ανάπτυξη του τουρισμού, δημιουργεί σημαντικές δαπάνες για το κράτος και την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Οι δαπάνες αυτές αφορούν:

- την κατασκευή και συντήρηση έργων υποδομής - αναδομής
- τα φορολογικά και οικοδομικά επενδυτικά κίνητρα
- την τουριστική διαφήμιση και προβολή της χώρας
- την καθαριότητα, φωτισμό, προστασία των τουριστικών πόρων.

Ο τουρισμός σαν μία κρατική δραστηριότητα, που εντάσσεται στον τομέα της παροχής υπηρεσιών, έχει μια ευρύτατη οικονομική και κοινωνική σημασία.

Οικονομική αφοϋ:

α) συμβάλλει αποφασιστικά στην αύξηση του εθνικού εισοδήματος (με την αύξηση του κύκλου εργασιών και την ροή του συναλλάγματος). β) Συντείνει στην αύξηση της ξενοδοχειακής δραστηριότητας σε περιφερειακή κλίμακα. γ) Συντελεί στην μείωση της ανεργίας. δ) Βοηθάει την κατανομή του εισοδήματος στις διάφορες περιοχές. ε) Περιέχει δυνατότητες αύξησης της οικονομικής δραστηριότητας (επενδύσεις, υποδομή, βελτίωση οδικού δικτύου).

Κοινωνική αφοϋ σχείζεται:

α) Με ένα ιδιότυπο διεθνισμό (διακίνηση ατόμων, ιδεών, αγαθών). β) Με την αναγκαιότητα ξεκούρασης και φυγής από την ρουτίνα. γ) Με την ικανοποίηση πνευματικών, πολιτιστικών και ψυχολογικών ενδιαφερόντων και αναγκών. δ) Με την διατήρηση ή όχι των λαογραφικών και εθνολογικών δεδομένων και τα προβλήματα των κατοίκων των περιοχών που δέχονται αυξημένα τουριστικά ρεύματα. ε) Με το όλο εκπαιδευτικό πλαίσιο ανάπτυξης του τουρισμού και την δημιουργία τουριστικής συνείδησης κ.λ.π.

Η αύξηση της κίνησης τουριστών στην Ελλάδα, οφείλεται στο ήπιο μεσογειακό κλίμα, στο υπέροχο και πλούσιο σε εναλλαγές φυσικό περιβάλλον της (το οποίο συνθέτουν 108 ορεινά συγκροτήματα, πολλά λιμάνια, αρχαιολογικά μνημεία κ.λ.π.), στην Ελληνική φιλοξενία, στην αύξηση των επενδύσεων σε τουριστικές εγκαταστάσεις και στην οργάνωση της τουριστικής εκμετάλλευσης, το χαμηλό κόστος ζωής, την ασφάλεια που παρέχεται στην Ελλάδα για Έλληνες και ξένους, το γεγονός ότι η Ελλάδα έχει ενταχθεί στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, κάτι που ενισχύει την κίνηση από τα κράτη-μέλη και πολλά άλλα.

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η ελληνική περιφέρεια από το παρελθόν, αποτελούσε τον τροφοδότη εργατικού δυναμικού των μεγάλων οικονομικών κέντρων της χώρας μας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, αλλά και των άλλων μικρότερων όπως οι πρωτεύουσες των διαφόρων νομών.

Αποτέλεσμα αυτής της "αφαίμαξης" της ελληνικής περιφέρειας από το ενεργό εργατικό δυναμικό της, ήταν ο μαρασμός, εξαιτίας της εγκατάλειψης, των περισσότερων ελληνικών περιοχών, και ταυτόχρονα ο συνωπισμός στα οικονομικά κέντρα, που όμως δεν είχαν την δυνατότητα να υποδεχτούν αυτόν τον όγκο της εσωτερικής μειανάστευσης. Το αποτέλεσμα ήταν η υποβάθμιση της ζωής, ενώ συγχρόνως έδινε την δυνατότητα στους οικονομικούς παράγοντες να πιέζουν για χαμηλά ημερομίσθια, αφού η προσφορά εργατικού δυναμικού ήταν μεγαλύτερη από την ζήτηση.

Πολλές οι σκέψεις για αποκέντρωση, όμως χρειάζονται και ορισμένες προϋποθέσεις, οι οποίες με την σειρά τους για να δημιουργηθούν, χρειάζονται και ορισμένα ερεθίσματα. Ένα από τα πιο μεγάλα ερεθίσματα, αν όχι το πιο μεγάλο, είναι ο τουρισμός.

Ο επαναλαμβανόμενος και αυξανόμενος κάθε φορά όγκος των τουριστών που επισκέπτονται τις παραλίες, τα θαυμάσια τοπία, τα γραφικά χωριά μας, τα μοναδικά στον κόσμο νησιά μας, αλλά και τα αρχαία μνημεία μας που είναι διάσπαρτα σε όλη την ελληνική επικράτεια, δημιούργησε την ανάγκη βελτίωσης των συνθηκών υποδοχής και την αύξηση των ξενοδοχειακών καταλυμάτων, ώστε να μπορέσουμε να απορροφήσουμε το ολοένα αυξανόμενο τουριστικό ρεύμα προς την ελληνική ύπαιθρο, αλλά και να δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις εκείνες που θα οδηγούσαν τους περιηγητές στην σκέψη να ξαναεπισκεφθούν την χώρα μας ή ακόμα καλύτερα να αποτελέσουν μια "ζωντανή" διαφήμιση του ελληνικού τουρισμού στην πατρίδα τους.

Όπως ήδη ειπώθηκε παραπάνω, υπάρχει μια αμφίδρομη σχέση ανάμεσα στην οικονομική και την περιφερειακή ανάπτυξη, αφού η περιφερειακή ανάπτυξη "χρειάζεται" την οικονομική για επενδύσεις, και η οικονομική ανάπτυξη "χρειάζεται" την περιφερειακή για αύξηση των κερδών και περαιτέρω επενδύσεις.

Έτσι, για να καλυφθούν οι παραπάνω ανάγκες, έγιναν επενδύσεις ιδίως με το αναπτυξιακό πρόγραμμα 1976-1980 για τον τουρισμό, με μεγάλη διασπορά στην Ελληνική επικράτεια, και ευνοϊκές επιπτώσεις στην περιφερειακή ανάπτυξη, τόσο από την κατασκευή και λειτουργία των πάσης φύσεως τουριστικών εγκαταστάσεων, όσο και από την ανάπτυξη των διαφόρων υπηρεσιών της κάθε περιοχής και την δημιουργία νέων, ως αποτέλεσμα της τουριστικής δραστηριότητάς.

Πρέπει να σημειώσουμε ότι υπάρχει μια μακροχρόνια αύξηση των επιπτώσεων αυτών, λόγω του χαρακτήρα της, η οποία είναι ζήτηση "διαμονής" λόγω διακοπών και έτσι σε κάθε οριακή αύξηση του δυναμικού, το μεγαλύτερο μέρος του μπορεί να δημιουργηθεί εκτός των μεγάλων αστικών κέντρων αναπτύσσοντας έτσι την ελληνική περιφέρεια. Ακόμη σαν ευνοϊκές επιπτώσεις μπορούν να χαρακτηρισθούν και τα εξής:

- α) Αναστέλλεται ή περιορίζεται το φαινόμενο της μετανάστευσης και της αστυφιλίας. Η περιφερειακή ανάπτυξη συμβάλλει στην συγκράτηση του πληθυσμού με την προσφορά ευκαιριών απασχόλησης, εξαιτίας του τουρισμού.
- β) Υποβοηθείται η κοινωνική ανάπτυξη της υπαίθρου, αφού οι τουριστικές μονάδες αποτελούν πυρήνα σύγχρονης ζωής και παρέχουν την δυνατότητα "επαφής" των κατοίκων της περτοχής με τους κατοίκους των μεγαλύτερων αστικών κέντρων, όπως επίσης και με τους επισκέπτες του εξωτερικού.
- γ) Για τους ίδιους λόγους, δηλαδή την δυνατότητα "επαφής" και συναναστροφής των κατοίκων της περιφέρειας, με ανθρώπους άλλων κοινωνικών και πολιτιστικών στρωμάτων, υποβοηθείται η άνοδος του βιοτικού και πολιτιστικού επιπέδου των κλειστών κοινωνιών της επαρχίας.
- δ) Τέλος, ενισχύεται η προσπάθεια διάσωσης, συντήρησης και προβολής μνημείων, κυρίως των μέσων και νεότερων χρόνων καθώς και των οικισμών παραδοσιακής αρχιτεκτονικής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο αγροτουρισμός δεν είναι παρά μια ήπια μορφή τουρισμού και ανάπτυξης της υπαίθρου. Είναι ουσιαστικά μια αναπτυξιακή διαδικασία, μία μορφή τουρισμού που δεν επεμβαίνει στο περιβάλλον, δεν το αλλοιώνει. Ο αγροτουρισμός φέρνει τον κάτοικο της πόλης στο περιβάλλον του χωριού, της επαρχίας, της αγροτικής ζωής και του δίνει τη «δυνατότητα» να ενσωματωθεί με τις τοπικές συνθήκες. Δε δημιουργεί υποδομές και υπηρεσίες ειδικά γι' αυτόν, με την μορφή του μαζικού τουρισμού. Δεν χρησιμοποιεί μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες, εμπορικά κέντρα, κέντρα διασκέδασης και όλα όσα είναι συνυφασμένα με τα μεγάλα τουριστικά ρεύματα που κάθε χρόνο κατακλύζουν τα μεγάλα θέρετρα του κόσμου και τα οποία δεν επικεντρώνονται στην επαφή με τον ντόπιο πληθυσμό, με την κουλτούρα, τον πολιτισμό, τα ήθη και την νοοτροπία των κατοίκων.

Ο αγροτουρισμός είναι μια αναπτυξιακή πρόταση η οποία μπορεί να συμβάλλει στην ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας, προσφέροντας οικονομική άνθηση και ευμάρεια. Επιτρέπει την συνέχιση της παραγωγής παραδοσιακών προϊόντων που πιθανώς να είχαν εκλείψει, διατηρεί ή αναβιώνει τέχνες που διαφορετικά θα είχαν «πεθάνει», συντηρεί τις μνήμες με την αναβίωση εθίμων και παραδοσιακών εκδηλώσεων, γίνεται κανάλι επικοινωνίας των απομονωμένων περιοχών και δίνει προοπτικές στους νέους της περιφέρειας.

Στον αγροτουρισμό ο τουρίστας είναι επισκέπτης, φίλος, θαυμαστής του τόπου, είναι ένας ταξιδιώτης που αναζητά τα μυστικά του τόπου, στην αυθεντικότητα και την ομορφιά του, στην ήσυχη ζωή και την φυσική κληρονομιά και όλα όσα μοναδικά και ξεχωριστά έχει να προσφέρει ο κάθε τόπος. Γι' αυτό στον αγροτουρισμό φέρνουμε τον επισκέπτη σε επαφή με την φύση, με την καλλιέργεια της γης, την περισυλλογή του

καρπού, ο επισκέπτης μαθαίνει να φτιάχνει στον αργαλειό, να κεντάει, να παρατηρεί τα ζώα και τα πουλιά, να δοκιμάζει το κρασί και το τσίπουρο, να καταλαβαίνει τη σωστή ώρα του τρύγου. Του προτείνουμε δασώδη μονοπάτια, γαλήνιες λίμνες και ορμητικά ποτάμια και τον ξεναγούμε σε παλιές εκκλησιές και μοναστήρια, πέτρινα γεφύρια και αρχαιολογικά ευρήματα.

Στο σημείο αυτό είναι πολύ σημαντικός ο ρόλος των Γυναικείων Συνεταιρισμών τόσο σε επίπεδο παραγωγής προϊόντων όσο και σε επίπεδο παροχής φιλοξενίας. Οι Γυναικείοι Συνεταιρισμοί σε όλη την Ελλάδα παρασκευάζουν και πωλούν τα προϊόντα του τόπου τους, διατηρώντας και διαφυλάσσοντας τις πατροπαράδοτες συνταγές και τις παλιές τεχνικές και χειροτεχνίες που κληροδοτήθηκαν από γενιά σε γενιά. Στους περισσότερους συνεταιρισμούς λειτουργούν παράλληλα εκθετήρια προς πώληση των προϊόντων. Ο Αγροτουρισμός στην Ελλάδα ξεκίνησε και συνεχίζεται στο μεγαλύτερο ποσοστό του ως γυναικεία υπόθεση κατέχοντας έτσι μια παγκόσμια πρωτιά. Δεν είναι έτσι τυχαίο το γεγονός ότι ένα μέρος των αγροτουριστικών καταλυμάτων που λειτουργούν σήμερα, δεν είναι άλλα από τα σπίτια των γυναικών αυτών.

Τι είναι / Τι δεν είναι αγροτουρισμός

1 Για την ύπαιθρο

Τι είναι

Τι δεν είναι

Ένας τρόπος ανάπτυξης της ύπαιθρου μέσω μιας ήπιας μορφής τουρισμού

Μια επιτυχημένη ευρωπαϊκή πολιτική ανάπτυξη της ύπαιθρου, που εφαρμόζεται επιτυχώς εδώ και 30 χρόνια για να αντιμετωπίσει προβλήματα όπως η ερήμωση της ύπαιθρου, η αστυφιλία και η μείωση της αγροτικής παραγωγής

Μια ευκαιρία να αναμετωπίσει η Ελλάδα, όπως το έχει ήδη κάνει η Ευρώπη, τα προβλήματα της ελληνικής ύπαιθρου, ουσιαστικά και μακροπρόθεσμα.

Μια ήπια μορφή τουρισμού με την οποία μπορούν να ασχολούνται οι ντόπιοι αγρότες, προκειμένου τα εισοδήματά να επιστρέφουν στην τοπική κοινωνία

Η διατήρηση των εθίμων, της λαογραφίας, της χειροτεχνίας, των παραδοσιακών τεχνών και εργασιών που τείνουν να εξαλειφθούν

Η ανάδειξη της διαφορετικότητας και της μοναδικότητας κάθε τόπου.

Η μαζική και επιβλαβής ανάπτυξη με πάσης φύσεως θηοδοκία, εστιασμένα και επιχειρήσεις που αλλοιώνουν τον χαρακτήρα της ύπαιθρου

Απλώς μια φάρμα ή ένα εστια

Μια ευκαιρία και γρήγορη λύση

Η εκμετάλλευση του πλούτου μιας περιοχής από επιχειρηματίες που δεν ανήκουν στην τοπική κοινωνία

Μια μορφή ανάπτυξης που παραβλέπει την πολιτιστική κληρονομιά

Η ισοπέδωση και η ομοιογένεια όλων των περιοχών

2 Για την αγροτική οικογένεια

Ένας ουσιαστικός τρόπος να συμπληρώνει ολοκρονίς η οικογένεια της υπαίθρου το ήδη χαμηλό της εισόδημα

Ένας τρόπος να βρουν απασχόληση οι νέοι, οι αγρότες, οι κάτοικοι των οικονομικά ασθενέστερων και μειονεκτικών ορεινών περιοχών

Η δημιουργία ενός ζεστού και φιλικού περιβάλλοντος για την υποδοχή του επισκέπτη

Η δημιουργία ενός περιβάλλοντος μέσα στο οποίο ο επισκέπτης θα γνωρίσει τον τόπο, θα τον νιώσει οικείο και θα θέλει να ξανάρθει

Μια ευκαιρία η εποχική τόνωση του αγροτικού εισοδήματος μέσω της οποίας ο αγρότης μεταφέρεται σε ξυνοδόχο και αγκαλιείται τη γη

Η εγκατάλειψη της υπαίθρου προς αναζήτηση δουλειάς στα αστικά κέντρα

Η απρόσωπη παροχή υπηρεσιών

Η φιλοξενία βάσει του επιτόλαιου σκεπτικού << που θα τον ξαναβούμε αν τύχισα >>

Εικόνα 1.

3 Για τον ταξιδιώτη

Τι είναι

Τι δεν είναι

Η φιλοξενία σ' ένα περιβάλλον λιτό, με τοπικό χαρακτήρα, με ανέσεις, αλλά χωρίς «πολυτελείς εξάρσεις»

Η επαφή του επισκέπτη με την φύση, την αγροτική ζωή, τις καλλιέργειες, τις αγροτικές εργασίες

Η γνωριμία του επισκέπτη με τα ήθη και τα έθιμα μιας περιοχής τα οποία αναβιώνουμε αυθεντικό τρόπο

Η συμμετοχή του ταξιδιώτη σε ένα σύνολο δραστηριοτήτων: 1. αγροτικές δραστηριότητες (π.κ. περισυλλογή ελιάς) 2. οικοτουρισμό (π.κ. παρατήρηση πανίδας και κλωρίδας, επισκέψεις σε υδροβιότοπους) 3. αθλήματα περιπέτειας (π.κ. ράφινγκ, πεζοπορία) 4. πολιτιστικές περιηγήσεις (π.κ. επισκέψεις σε μοναστήρια, εκκλησίες, μουσεία, παραδοσιακούς οικισμούς, αρχαιολογικούς χώρους) 5. μαθήματα (π.κ. αργαλειού, παραδοσιακής κουζίνας)

Η απόλαυση τοπικών φαγητών που βασίζονται σε παραδοσιακές συνταγές και παρασκευάζονται με τοπικά ή και βιολογικά προϊόντα

Η γνωριμία του επισκέπτη με την τοπική κοινότητα

Η ασκητική και μίζερη φιλοξενία, χωρίς άνεση, καθαριότητα και σπιτική ζεστασιά, αλλά ούτε και η κοσμολογική πολυτέλεια «πεντε αστέρων»

Η αντιμετώπιση της φύσης και της αγροτικής ζωής σαν ένα αδιάφορο «σταγνικό»

Η αναπαράσταση των εθίμων μιας περιοχής μόνο και μόνο για «τουριστική κατανάλωση»

Οι παθητικές διακοπές

Η παροχή, απλώς, ενός καλού γεύματος

Η απουσία του ντόπιου, του κατοίκου της υπαίθρου, της ντόπιας νοικοκυράς, και η ελλιπή επικοινωνία και επαφής μαζί τους

Α) ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Α) ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Αγροτουρισμός είναι μια σχετικά νέα μορφή τουρισμού και απευθύνεται σε όσους θέλουν να περάσουν τις διακοπές τους στο Ελληνικό Αγροτικό Σπίτι, σε ατμόσφαιρα φιλοξενίας και εξυπηρέτησης στηριγμένης στην απλότητα και φυσικότητα των ανθρώπινων σχέσεων. Απευθύνεται επίσης, σε εκείνους που θέλουν να γνωρίσουν την καθημερινή αγροτική ζωή, τα ήθη και τα έθιμα, καθώς και την πολιτιστική και κοινωνική παράδοση των διαφόρων περιοχών της χώρας μας.

Αποβλέπει στην αρμονική και ισόρροπη σύνδεση της τουριστικής προσφοράς της χώρας με την πραγματική και συνεχώς διαφοροποιούμενη τουριστική ζήτηση και στο να καταστεί προσιτή σε κάθε Έλληνα και ξένο επισκέπτη, η οικουμενική κληρονομιά της χώρας. Επίσης ο Αγροτουρισμός αποβλέπει, στην διάσωση του περιβάλλοντος, περιορίζοντας τις κατασκευές που έχρι τώρα στο όνομα και μόνο της οικουμενικής ανάπτυξης, αλλοίωσαν αλόγιστα περιοχές της χώρας.

Β) ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Για να προσδιοριστεί η έννοια του Αγροτουρισμού που αποτελεί μια μορφή σύγχρονου τουρισμού, θα πρέπει να προσδιοριστεί πρώτα το περιεχόμενο του μέσα από τα παρακάτω σημεία: α) Τουριστικές τοποθεσίες, οι οποίες αποτελούν γεωγραφικές ενότητες που τις χαρακτηρίζουν ορισμένα ιδιαίτερα φυσικά ή πολιτιστικά στοιχεία και ανταποκρίνονται σε κάποιες προσωπικές ανάγκες των τουριστών. Υπάρχει δηλαδή, ένα στοιχείο τουριστικής έλξης, φυσικό ή πολιτιστικό απο την δομή του αποκεντρωμένου και "εξωαστικού", που διευκολύνει

την αποσυμφόρηση της περιοχής και προωθεί νέες μορφές τουρισμού.

β) Προσωπικά κίνητρα, τα οποία αποτελούν λόγους που κάνουν τον σύγχρονο άνθρωπο να αναζητεί στις διακοπές του, σωματική ανακούφιση και ψυχική ευφορία. Ο σύγχρονος τουρίστας θέλει να ξεφύγει από το άγχος και την θορυβώδη ζωή της πόλης και να αναπτύξει σχέσεις με το φυσικό και ανθρώπινο περιβάλλον του εξωαστικού χώρου. Τα προσωπικά κίνητρα με εξειδικευμένο περιεχόμενο που ικανοποιούνται σε κάποια συγκεκριμένη τουριστική τοποθεσία, χαρακτηρίζουν και τη μορφή τουρισμού: γ) τοπική υποδομή-ανωδομή. Τα μέσα εξυπηρέτησης των τουριστών σε όλο το φάσμα των αναγκών τους, είτε πρόκειται για υπηρεσίες τουριστικής υποδομής (μεταφορές, αξιοποίηση πόρων κ.τ.λ.), είτε πρόκειται για υπηρεσίες τουριστικής ανωδομής (καταλύματα, εστιατόρια, κέντρα ψυχαγωγίας κ.τ.λ.), είναι συνάρτηση της μορφής του τουρισμού που αναπτύσσεται στην συγκεκριμένη τοποθεσία. Αυτό σημαίνει ότι, τόσο τα έργα υποδομής όσο και οι υπηρεσίες ανωδομής, θα πρέπει να είναι σε τέτοια ποσοτικά και ποιοτικά μεγέθη, που να εναρμονίζονται με το περιβάλλον, να σέβονται την αισθητική και να καλλιεργούν την προσέγγιση των ανθρώπων.

Γ) ΓΙΑΤΙ ΝΑ ΑΣΧΟΛΗΘΟΥΜΕ ΜΕ ΤΟΝ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟ

Για να κρατήσουμε τον κόσμο στην ύπαιθρο. Για να τονώσουμε την αγροτική ζωή, να ενισχύσουμε το οικονομικό εισόδημα. Για να σταματήσουν να ερημώνουν τα ορεινά χωριά και οι μειονεκτικές περιοχές της Ελλάδας, που για διάφορους λόγους δεν είχαν μέχρι πρόσφατα ευκαιρία ανάπτυξης και αξιοποίησης. Για να κρατήσουμε τους νέους στον τόπο τους και να δώσουμε διέξοδο από την ανεργία. Δεν είναι τυχαίο ότι η πολιτική ανάπτυξης του αγροτουρισμού αποτελεί κεντρική κατευθυντήρια πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως απάντηση στα ζητήματα της πολυλειτουργικής γεωργίας, της ενίσχυσης του αγροτικού εισοδήματος, της περιφερειακής ανάπτυξης, της προστασίας του περιβάλλοντος, του αιτήματος του σύγχρονου ανθρώπου για την ποιότητα ζωής. Αυτό το μοντέλο ανάπτυξης που πολλοί «εταίροι» μας στην Ευρωπαϊκή οικογένεια έχουν υλοποιήσει εδώ και δεκαετίες στην Γαλλία, την Ιταλία, την Αυστρία, υπήρξε η απάντηση στην ερήμωση της

περιφέρειας και στη μείωση του αγροτικού εισοδήματος. Σήμερα υπολογίζεται ότι το 70% των Αμερικανών, Αυστραλών, Αυστριακών και Γερμανών και όχι πολύ μικρότερο ποσοστό των κατοίκων των υπολοίπων χωρών του ΟΟΣΑ κάνουν σε ετήσια βάση αγροτουρισμό.

Με τον αγροτουρισμό, πετυχαίνουμε την παραμονή των κατοίκων στις περιοχές τους, την διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, την ανακαίνιση σπιτιών και αρχοντικών που αφέθηκαν στον χρόνο. Μέσω του αγροτουρισμού προβάλλεται η πολιτιστική κληρονομιά, η μοναδικότητα της κάθε περιοχής που χάνεται και διαβρώνεται. Σήμερα υπάρχουν περί τις 5.000 ορεινές περιοχές που αντιμετωπίζουν το ενδεχόμενο, είτε να εξαφανιστούν ολοκληρωτικά, λόγω της αραιοκατοίκησης που συνδέεται με την μεγάλη ηλικία, είτε να αποκτήσουν ένα εντελώς νέο πληθυσμό που τυχαίνει να φτάσει εκεί σαν μετανάστης από κάποια άλλη χώρα, κινδυνεύοντας έτσι να χαθεί ένα μεγάλο κομμάτι ιστορικής συνέχειας. Σε συνδυασμό με την ανάγκη να συγκροτήσουν τις δυναμικές τους, σε μια διαδικασία ευαισθητοποίησης και αναστροφής πορείας δραστηριοποίησης των νέων ανθρώπων, ο αγροτουρισμός θα αποτελέσει το μεγάλο κίνητρο. Παράλληλα δεν πρέπει να παραβλέψουμε το γεγονός ότι, αποτελεί μια ευκαιρία προσέγγισης των κατοίκων της Ευρώπης, καθώς και των κοινωνιών που αναπτύσσονται στα πλαίσια αυτά παρ' όλες τις διαφορετικές πολιτισμικές και θρησκευτικές παραδόσεις.

Τώρα που τα σημάδια κορεσμού του κλασικού μοντέλου τουρισμού έχουν αρχίσει να γίνονται εμφανή και τα οφέλη άρχισαν να ισοσκελίζουν τα προβλήματα, είναι φανερό πως πρέπει να αναζητήσουμε νέες διεξόδους και μοντέλα τουριστικής ανάπτυξης. Σήμερα αρχίζει να γίνεται συνείδηση ότι η ανάπτυξη των ήπιων μορφών τουρισμού και ιδιαίτερα ο αγροτουρισμός, που χαρακτηρίζεται από τα στοιχεία του σεβασμού στον άνθρωπο και στο περιβάλλον είναι η πλέον κατάλληλη μορφή τουρισμού που συμβάλλει στην καλύτερη γνωριμία και επικοινωνία των κατοίκων της Ευρώπης, στην διαπαιδαγώγηση των πολιτών ως προς την

ανεκτικότητα της όποιας διαφοράς τους και την προστασία των φυσικών πόρων της ηπείρου.

Η Ελλάδα δεν θα σταματήσει να είναι συνυφασμένη με τον μαζικό τουρισμό, αλλά όμως διαθέτει εξαιρετικούς και ποικίλους τουριστικούς πόρους που μπορούν να αξιοποιηθούν και να αναδείξουν ένα νέο εναλλακτικό πρόσωπο, ένα ήπιο τουριστικό μοντέλο, ένα ποιοτικό προϊόν προσανατολισμένο σε ένα εξίσου ποιοτικό τμήμα της αγοράς.

Ο αγροτουρισμός δεν είναι απλώς μια μορφή τουρισμού. Είναι μια διαφορετική προσέγγιση στον τρόπο ζωής, μια νέα πραγματικότητα, ένα όραμα.

Δ) ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Από τον προσδιορισμό της έννοιας του Αγροτουρισμού απορρέουν τα παρακάτω χαρακτηριστικά στοιχεία που δίνουν και το μέτρο των επιδιώξεων και στόχων της αναπτυξιακής πολιτικής.

α) Χωροταξικό στοιχείο

Ο Αγροτουρισμός αναπτύσσεται σε χώρο μη αστικό που βρίσκεται χωροταξικά στην περιφέρεια και ο πληθυσμός της είναι οικονομικά, κοινωνικά και συναισθηματικά δεμένος με τον τόπο του. Αυτή η τελευταία διάσταση καλύπτει και την συναίνεση του γηγενή πληθυσμού για την ανάπτυξη του Αγροτουρισμού που αποτελεί – όπως θα δούμε παρακάτω – πρωταρχική προϋπόθεση στην όλη προσπάθεια. Έτσι αποκλείεται "εξ'αντικειμένου" ο αστικός χώρος για την ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού, ενώ με τον όρο "μη αστικός" δίνεται μια ευρύτερη διάσταση στον χώρο όπου είναι δυνατόν να αναπτυχθούν αυτές οι δραστηριότητες.

β) Περιβαλλοντολογικό στοιχείο

Τα φυσικά, πολιτιστικά και ανθρώπινα στοιχεία του περιβάλλοντος

αποτελούν τις « πρώτες ύλες » στην αξιοποίηση των οπίων θα βασιστεί η ανάπτυξη του Αγροτουρισμού. Η αξιοποίηση, ιδιαίτερα των φυσικών και πολιτιστικών πόρων του περιβάλλοντος, πρέπει να διέπεται από την βασική αρχή της σωστής τουριστικής χρήσης και όχι της απόλυτης εκμετάλλευσης που θα οδηγήσει στην υποβάθμισή τους και την σταδιακή εξαφάνιση των ερισμάτων του αγροτουρισμού. Πρέπει να τονιστεί με έμφαση, σε ότι αφορά τον ανθρώπινο παράγοντα, ότι αξιοποίηση του γηγενή πληθυσμού της περιοχής σημαίνει ενεργό συμμετοχή του σε όλες τις δραστηριότητες του αγροτουρισμού. Αυτό σημαίνει ότι δεν αρκεί μόνο η συμμετοχή του σε θεωρητικό επίπεδο. Απαιτείται παράλληλα και η οικονομική του συμμετοχή, έστω και συμβολική. Και αυτό, γιατί ο κάτοικος της περιοχής εφαρμογής του προγράμματος, πρέπει να αισθανθεί αμεσότερη την προσωπική του ευθύνη για το πρόγραμμα, να το θεωρήσει δικό του και να το κάνει "πράξη" και "βιός" του. Πρέπει να έχει το προνομιακό δικαίωμα στην επιλογή των φορέων ανάπτυξης του αγροτουρισμού στην περιοχή του.

γ) Στοιχείο marketing

Το στοιχείο αυτό ανήκει στο καταναλωτικό μέρος του αγροτουρισμού με ιδιαίτερη αναφορά στα προσωπικά κίνητρα που παρακινούν τον σύγχρονο κουρασμένο άνθρωπο να αναζητά κάποιο ήσυχο και φυσικό τρόπο να περάσει τις διακοπές του. Αυτά τα κίνητρα πρέπει να ανακαλύψουμε, με τις λειτουργίες του marketing και να προσπαθήσουμε να τα ικανοποιήσουμε, αξιοποιώντας τα περιβαλλοντολογικά στοιχεία της περιοχής. Κάθε ένα από αυτά τα στοιχεία (φυσικό, πολιτιστικό) μπορεί να απευθύνεται σε μια συγκεκριμένη πελατεία και να διαμορφώνει μια "ειδική" μορφή τουρισμού στα πλαίσια του αγροτουρισμού. Η πιο επιθυμητή βέβαια "ειδική" μορφή αγροτουρισμού από άποψη καταναλωτικής έντασης (διάρκεια παραμονής τουριστών) είναι εκείνη των διακοπών (πολυήμερη παραμονή). Αυτό όμως δεν αποκλείει την προώθηση και άλλων μορφών

αγροτουρισμού, όπως εκείνης του "σαββατοκύριακου" ή της "μιάς μέρας", εφόσον η περιοχή μόνο για αυτές τις μορφές προσφέρεται. Επίσης, από την άποψη των ειδικών ενδιαφερόντων, μπορούμε να ξεχωρίσουμε και να προωθήσουμε σε ποιοτικό πια επίπεδο και άλλες "ειδικές" μορφές αγροτουρισμού που στηρίζονται στην αξιοποίηση συγκεκριμένων φυσικών ή πολιτιστικών πόρων.

δ) Δημογραφικό στοιχείο

Η χώρα μας έχει έντονο δημογραφικό πρόβλημα του οποίου η αντιμετώπιση αποτελεί το πολιτιστικό στοιχείο στις επιλογές για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού σε μια συγκεκριμένη περιοχή. Το πιο χαρακτηριστικό γνώρισμα του γεωργικού τομέα είναι η πληθυσμιακή συρρίκνωση των αγροτικών περιοχών. Ανάμεσα στις απογραφές της τελευταίας 20ετίας (1961-1981) ο αγροτικός πληθυσμός μειώθηκε κατά 19%, όταν την ίδια περίοδο στην περιφέρεια της πρωτεύουσας, ο πληθυσμός αυξήθηκε κατά 63,4%, για να ξεπεράσει τα τρία εκατομμύρια και να καλύψει το ένα τρίτο του πληθυσμού της Ελλάδος.

Είναι λοιπόν εθνική επιταγή η αντιμετώπιση του δημογραφικού μας προβλήματος με κάθε μέσο και οποιαδήποτε θυσία. Το πρόβλημα αντιμετωπίζεται άμεσα βραχυχρόνια με τη συγκράτηση του σημερινού πληθυσμού "αντί πάσης θυσίας" και μεσοπρόθεσμα με την παλινόστηση των κατοίκων της περιοχής από το εξωτερικό ή ακόμα και από τα αστικά κέντρα, του εσωτερικού, όπου βρέθηκαν σαν προσωρινοί μετανάστες. Σε ακραίες περιπτώσεις δεν θα πρέπει να αποκλειστεί και η περίπτωση του "αποικισμού" όταν η παλινόστηση των γηγενών δεν συμβάλλει αποτελεσματικά στη λύση του προβλήματος.

Όσοσο θα πρέπει να τονιστεί ότι ο γηγενής πληθυσμός που "πονάει" τον τόπο του και είναι συναισθηματικά δεμένος μαζί του, είναι ο πιο προσιτός και πιο αποφασιστικός παράγοντας για να πάρει μέρος ενεργά στις αναπτυξιακές διαδικασίες της περιοχής του. Στις διαδικασίες αυτές,

του βιοτικού και κοινωνικού γενικά επιπέδου των κατοίκων της περιοχής και η δημιουργία ευκαιριών συμμετοχής τους σε πολιτιστικές δραστηριότητες, αποτελούν εξίσου σημαντικούς στόχους που καταξιώνουν τον κοινωνικό και πολιτιστικό ρόλο του αγροτουρισμού. Πρέπει να γίνει συνείδηση όλων μας, ότι η ανάπτυξη του αγροτουρισμού δεν γίνεται μόνο για να εισπράξει η χώρα μας περισσότερο συνάλλαγμα, ή για να μεταβιβασθούν κάποια εισοδήματα από τα αστικά κέντρα στις αγροτικές περιοχές. Γίνεται κυρίως για τους ανθρώπους της υπαίθρου και την ευτυχία τους. Μια ευτυχία, που τις περισσότερες φορές δεν έχει σχέση με το χρήμα. Μπορεί οι κοινωνιολογικές έρευνες στην βιομηχανοποιημένη κοινωνία της Αμερικής να ανεβάζουν το ποσοστό των ευτυχισμένων ανθρώπων στο ύψος του εισοδήματός τους, στην περιοχή της Μεσογείου όπου οι άνθρωποι είμαστε δεμένοι με το περιβάλλον, δεν θεωρούμε ότι η απόκτηση υψηλότερου εισοδήματος, τους κάνει πιο ευτυχισμένους, όταν για την απόκτηση αυτή είναι υποχρεωμένοι να θυσιάσουν τα στοιχεία εκείνα που κάνουν την ζωή τους πιο "ανθρώπινη".

Τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά στον αγροτουρισμό είναι:

- Η προσπάθεια να ενταχθεί ο τουρισμός στην τοπική αγροτική δομή ιδιαίτερα στο οικονομικό επίπεδο. Προϋποθέτει έναν αγρότη οικονομικά ενεργό που ασκεί την αγροτική δραστηριότητα σαν επάγγελμα βασικό, ενώ ο τουρισμός συμβάλει απλώς στην συμπλήρωση του εισοδήματος.
- Το κίνητρο που οδηγεί τους τουρίστες στον αγροτουρισμό είναι ακριβώς η ύπαρξη κάποιας αγροτικής εκμετάλλευσης σε οργανωμένο χώρο (farm). Πρόκειται για μια προσπάθεια περισσότερο ισορροπημένων και «ενεργών» διακοπών, γεγονός που εξηγεί γιατί συχνά οι τουρίστες ζητούν να συμμετέχουν στις αγροτικές εργασίες.

- Η επαφή του τουρίστα με τον ντόπιο είναι συνήθως περισσότερο ειλικρινής και άμεση, αφού η ίδια προϋποθέτει την συμμετοχή σε κοινές "δραστηριότητες". Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι μεγάλο μέρος αυτής της μορφής τουρισμού είναι οικογενειακής μορφής όπου ο χώρος επιτρέπει στα παιδιά να ενεργήσουν περισσότερο ελεύθερα
- Ο αγροτουρισμός συμβάλλει δυναμικά στην απορρόφηση τοπικών αγροτικών προϊόντων (γλυκά, διακοσμητικά, τυροκομικά κ.λ.π), δημιουργώντας έτσι ένα πρόσθετο εισόδημα στις αγροτικές περιοχές.
- Ο καθοριστικός ρόλος των γυναικών, οι οποίες συχνά διευθύνουν τις αγροτουριστικές μονάδες, αφού ο σύζυγος συνήθως ασχολείται με τις αγροτικές εργασίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΦΟΡΕΙΣ, ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΙ ΤΥΠΟΙ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΦΟΡΕΙΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

A) Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης

Γενικά

Το Υπουργείο Γεωργίας προωθεί την ανάπτυξη του αγροτουρισμού στις ορεινές, μειονεκτικές περιοχές που έχουν τη βασική υποδοχή και τις δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης, εφαρμόζοντας σχετικό πρόγραμμα σύμφωνα με το οποίο δίνονται οικονομικές ενισχύσεις σε γεωργούς για την πραγματοποίηση αγροτουριστικών, αγροβιοτεχνικών δραστηριοτήτων στη γεωργική τους εκμετάλλευση.

Μέσα από το πρόγραμμα αγροτουρισμού καταβάλλεται προσπάθεια για την οργάνωση και λειτουργία μίας σειράς δραστηριοτήτων στην Κοινότητα ή στην περιοχή. Οι δραστηριότητες αυτές παρέχουν στον επισκέπτη άνετη διαμονή, αναψυχή, ξεκούραση, δυνατότητες για άθληση, για κόμπι κ.α. και είναι:

- ενοικιαζόμενα επιπλωμένα δωμάτια ή διαμερίσματα
- εστιατόρια οικογενειακής μορφής με τοπική παραδοσιακή κουζίνα
- χώροι για άθληση
- χώροι αναψυχής σε περιοχές με φυσικές ομορφιές
- πολιτιστικές εκδηλώσεις
- εργαστήρια παραγωγής ειδών λαϊκής τέχνης με χαρακτηριστικά της τοπικής παράδοσης ή ειδών διατροφής που αξιοποιούν τα ντόπια προϊόντα.

Οι αγρότες και αγρότισσες που πραγματοποιούν αγροτουριστικές δραστηριότητες παρακολουθούν υποχρεωτικά εκπαιδεύσεις επαγγελματικής κατάρτισης σε τομείς ανάλογους με την απασχόλησή

τους, ώστε να αποκτήσουν επαγγελματική ικανότητα για να παρέχουν στους τουρίστες καλές υπηρεσίες και προϊόντα ποιότητας.

ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΔΙΑΦΘΩΣΕΙΣ

Α) Αγροτουριστικοί Συνεταιρισμοί

Στην Ελλάδα λειτουργούν γυναικείοι αγροτουριστικοί συνεταιρισμοί. Έχουν σκοπό την ανάπτυξη του αγροτουρισμού στην περιοχή καθώς και την βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής θέσης των γυναικών και του αγροτικού πληθυσμού γενικότερα.

ΟΙΚΟΤΕΧΝΙΚΟΣ-ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΓΕΡΑΚΙΟΥ ΛΑΚΩΝΙΑΣ

ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΖΑΓΟΡΑΣ

ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ ΠΗΛΙΟΥ

ΑΓΡΟΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΑΓΙΑΣΟΥ

ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΒΙΓΛΑΣ

ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ

7. ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΑΓ.ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ

Ο Συνεταιρισμός βρίσκεται στο πολύ όμορφο και γραφικό χωριό του Αγ.Γερμανού κοντά στις λίμνες των Πρεσπών. Διαθέτει 16 δωμάτια με 37 κρεβάτια σε 4 παραδοσιακά αναπαλαιωμένα κτίρια. Προσφέρεται πρωινό, παραδοσιακές πίτες, φασολάδα, τραχανάς. Λειτουργεί όλο το χρόνο.

Τηλέφωνο για πληροφορίες και κρατήσεις : 0385-51320, 51355

Ταχ. Διεύθυνση : Αγ. Γερμανός Πρεσπών 53077 ΦΛΩΡΙΝΑ

8. ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΨΑΡΑΔΩΝ

ΦΛΩΡΙΝΑΣ

Ο Συνεταιρισμός βρίσκεται στο χωριό Ψαράδες πάνω στη Μεγάλη Πρέσπα και απέχει 60 χιλιόμετρα από την Φλώρινα.

Δημιουργήθηκε το 1994 και έχει 14 μέλη. Διαθέτει 16 δωμάτια με 37 κρεβάτια στα σπίτια των μελών. Προσφέρεται πρωινό και γεύμα κατόπιν παραγγελίας.

Ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να απολαύσει τις ομορφιές της περιοχής και να δοκιμάσει παραδοσιακές μαρμελάδες, φασόλια, πιπεριές κι άλλα τοπικά προϊόντα. Λειτουργεί όλο το χρόνο.

Τηλέφωνο για πληροφορίες και κρατήσεις : 0385-46015

Ταχ. Διεύθυνση : 53077 Ψαράδες - ΑΓ. ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΦΛΩΡΙΝΑ

9. ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ

ΑΜΠΕΛΑΚΙΩΝ

Ο Συνεταιρισμός βρίσκεται στην κοινότητα Αμπελακίων που είναι κτισμένη σε μια πλαγιά του Κίσαβου.

Ο Συνεταιρισμός διαθέτει δωμάτια στα σπίτια των μελών με 60 συνολικά κρεβάτια. Προσφέρεται και πρωινό

Τηλέφωνο για πληροφορίες και κρατήσεις : 0495-93495, 93487

Ταχ. Διεύθυνση : 40004 ΓΟΝΝΟΙ ΑΜΠΕΛΑΚΙΑ

10. ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΑΡΑΧΟΒΑΣ

Η Αράχοβα είναι κτισμένη στους πρόποδες του Παρνασσού. Είναι πολύ γραφική με πανοραμική θέα στον κάμπο, με στενά δρομάκια και όμορφα πέτρινα σπίτια. Έχει υψόμετρο 960μ. και απέχει 23 χλμ. από το χιονοδρομικό κέντρο Παρνασσού και 9χλμ. από τους Δελφούς.

Οι γυναίκες στα φιλόξενα σπίτια τους διαθέτουν 200 συνολικά κρεβάτια και προσφέρουν πρωινό. Επίσης ο επισκέπτης μπορεί να αγοράσει από το πρατήριο του Συνεταιρισμού τα φημισμένα χειροποίητα αραχοβίτικα υφαντά, και χρυσοκέντητα εργόχειρα των γυναικών.

Τηλέφωνο για πληροφορίες και κρατήσεις : 0267-31519

Ταχ. Διεύθυνση : 32004 ΑΡΑΧΟΒΑ

11. ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ

ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ

Η Μαρώνεια βρίσκεται στους Πρόποδες του Ισμάρου με θέα το θρακικό πέλαγος.

Ο Συνεταιρισμός διαθέτει 15 δωμάτια με 38 κρεβάτια στα σπίτια των μελών του. Λειτουργεί εστιατόριο που σερβίρει πρωινό και διαθέτει τοπικά ζυμαρικά, γλυκά κουταλιού & μαρμελάδες.

Τηλέφωνο για πληροφορίες και κρατήσεις : 0533-41258,41384

Ταχ. Διεύθυνση : ΜΑΡΩΝΕΙΑ 69400 ΞΥΛΑΓΑΝΗ

12. ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΔΙΑΔΙΑΣ

ΣΟΥΦΛΙΟΥ

Ο Συνεταιρισμός βρίσκεται στην κοινότητα Διαδιάς Σουφλίου.

Δημιουργήθηκε το 1993 και έχει 40 μέλη.

Διαθέτει 10 δωμάτια με 30 κρεβάτια στα σπίτια των μελών του, και προσφέρει πρωινό εάν ο επισκέπτης το επιθυμεί.

Στο χώρο αναψυχής λειτουργεί εστιατόριο με παραδοσιακά τοπικά φαγητά, πίτες και ζυμαρικά.

Τηλέφωνο για πληροφορίες και κρατήσεις : 0554-32208

Ταχ. Διεύθυνση : ΔΙΑΔΙΑ 68400 ΣΟΥΦΛΙ

13. ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΠΕΤΡΑΣ

Η Πέτρα απέχει 55χλμ. από την Μυτιλήνη. Είναι πολύ όμορφος παραλιακός οικισμός με πολύ πράσινο και πέτρινα σπίτια.

Ο Συνεταιρισμός διαθέτει δωμάτια και κρεβάτια στα σπίτια των μελών του. Ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να απολαύσει την υπέροχη παραδοσιακή κουζίνα του εστιατορίου του συνεταιρισμού, το οποίο βρίσκεται στην πλατεία του χωριού & έχει υπέροχη θέα στην παραλία της Πέτρας.

Τηλέφωνο για πληροφορίες και κρατήσεις : 0253-41238

Αριθμός fax : 0253-41309

Ταχ. Διεύθυνση : 81109 ΠΕΤΡΑ

14. ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΧΙΟΥ

Βρίσκεται στα 4 Μαστιχοχώρια της Χίου (Αρμόλια, Πυργί, Ολύμποι, Μεστά) και έχει έδρα το Πυργί. Χαρακτηριστική είναι η αρχιτεκτονική των χωριών αυτών. Εδώ ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να δοκιμάσει την παραδοσιακή χιώτικη κουζίνα αλλά και να συμμετέχει στην καθημερινή ζωή των κατοίκων και στις αγροτικές εργασίες από τις οποίες η πιο ενδιαφέρουσα είναι το "κέντημα" της μαστίχας από τον Ιούνιο έως τον Σεπτέβριο. Ο Συνεταιρισμός διαθέτει 60 δωμάτια με 100 συνολικά κρεβάτια στα σπίτια των μελών του. Σερβίρεται και πρωινό.

Τηλέφωνο για πληροφορίες και κρατήσεις : 0271-72496

Ταχ. Διεύθυνση : 82102 ΠΥΡΓΙ ΧΙΟΥ

Β) Στόχοι του προγράμματος

Οι στόχοι του προγράμματος αγροτουρισμού είναι:

1. Η συμπλήρωση και βελτίωση του γεωργικού εισοδήματος.
2. Η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας του αγροτικού πληθυσμού.
3. Η συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού στον τόπο της διαμονής του.
4. Η βελτίωση και διάθεση των τοπικών γεωργικών και βιοτεχνικών προϊόντων.
5. Η προστασία του περιβάλλοντος.
6. Η διατήρηση, η προβολή και η αξιοποίηση της αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής μας κληρονομιάς και τέλος
7. Η ανάπτυξη του αγροτουρισμού που όλο και περισσότερη ζήτηση φαίνεται να έχει στην αγορά του εξωτερικού και του εσωτερικού.

Ο αγροτουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού που παρέχει στον επισκέπτη την ευκαιρία να κάνει τις διακοπές του σ'ένα ήσυχο περιβάλλον, κοντά στη φύση και κοντά στους απλούς ανθρώπους του χωριού που είναι ακόμα δεμένοι με τη γη και την παράδοση. Μπορεί να γνωρίσει από κοντά τα ήθη και τα έθιμα της ελληνικής υπαίθρου. Κυρίως όμως μπορεί να χαρεί τη ζεστή ανθρώπινη "φιλοξενία" και την αυθόρμητη καλωσυνάτη συμπεριφορά τους.

Ο αγροτουρισμός αναπτύσσεται με ταχύ θα λέγαμε ρυθμό στη χώρα μας αλλά και στις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες. Αυτό είναι αποτέλεσμα τόσο της πολιτικής στον τομέα του Τουρισμού που ακολουθεί η ΕΟΚ και τα κράτη μέλη της, όσο και στην προτίμηση των ανθρώπων να κάνουν τις διακοπές τους στην ύπαιθρο. Οι δύσκολες συνθήκες ζωής των μεγάλων πόλεων, δημιουργούν στους ανθρώπους έντονη επιθυμία να βρεθούν κοντά στη φύση για να απολαύσουν τη γαλήνη, την ησυχία αλλά και το διαφορετικό τρόπο ζωής που τους προσφέρει η ελληνική ύπαιθρος.

B) Ελληνικό Κέντρο Αγροτουρισμού (ΕΛΛ.Κ.Α.)

A) Τί είναι το ΕΛΛ.Κ.Α.

Το Ελληνικό Κέντρο Αγροτουρισμού είναι Σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Συστάθηκε τον Ιανουάριο του 2003 και απαρτίζεται από επιχειρηματίες, εκδότες, δημοσιογράφους, καθηγητές πανεπιστημίου, επιστήμονες, άτομα που ο καθένας στον τομέα του έχει να επιδείξει ένα σημαντικό έργο. Δημιουργήθηκε με σκοπό τη στήριξη, την ενίσχυση και την προώθηση της ιδέας του αγροτουρισμού στην Ελλάδα καθώς και τον πολιτικών για την προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος με κατεύθυνση την βιώσιμη τοπική και περιφερειακή τουριστική ανάπτυξη. Στα πλαίσια των σκοπών του, επιδιώκει τη συνεργασία με φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς καθώς και με διεθνείς και εθνικές αγροτουριστικές οργανώσεις. Ο σκοπός του ΕΛΛ.Κ.Α είναι να δημιουργηθούν Δίκτυα Συνεργασίας για την ανάδειξη

των πολιτισμικών χαρακτηριστικών της υπαίθρου και των τοπικών παραδοσιακών προϊόντων. Μία από τις πρόσφατες δραστηριότητες του ΕΛΛ.Κ.Α είναι η διοργάνωση της Γιορτής Αγροτουρισμού της Επιδαύρου, μία γιορτή που όπως δείχνει το ενδιαφέρον πληθώρας Δήμων από όλη την χώρα, πρόκειται να καθιερωθεί με τοπικό χαρακτήρα σε πολλές περιοχές.

Οι σκοποί του Σωματείου είναι:

- Η στήριξη, ενίσχυση και διάδοση της αγροτουριστικής ιδέας.
- Η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης για τη σημασία και το ρόλο του αγροτουρισμού ως μοντέλου τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης.
- Η ενθάρρυνση της ανάπτυξης ήπιων μορφών τουρισμού, αγροτουρισμού, οικοτουρισμού και πολιτιστικού τουρισμού στην ελληνική ύπαιθρο.
- Η προβολή και η προώθηση υψηλής ποιότητας αγροτουριστικών υπηρεσιών και αυθεντικών αγροβιοτεχνικών προϊόντων.
- Η παρακολούθηση και ενθάρρυνση της προσαρμογής της χώρας μας στις βασικές αρχές για την βιώσιμη ανάπτυξη όπως διατυπώθηκαν αυτές στην Παγκόσμια Συνδιάσκεψη για το περιβάλλον και την ανάπτυξη στο Ρίο της Βραζιλίας το 1992, στην Χάρτα για τον Τουρισμό και την Βιώσιμη ανάπτυξη (Παγκόσμιο Συνέδριο Ισπανίας 1995 Κανάριοι Νήσοι - Πανθαρότιε), καθώς και στις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως διατυπώθηκαν στο πρόγραμμα Δράσης για το περιβάλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τίτλο «προς την Αειφορία».
- Η συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς, δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου, τόσο σε κεντρικό, όσο και σε επίπεδο Περιφερειακής, Νομαρχιακής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι οποίες ενδιαφέρονται για την προώθηση των ήπιων μορφών τουρισμού - Αγροτουρισμού- Οικοτουρισμού και εν γένει αναψυχής με σεβασμό στην προστασία του περιβάλλοντος.
- Η προβολή, η προώθηση των ελληνικών αυθεντικών και ποιοτικών αγροτικών προϊόντων και η διασύνδεση τους με τις ήπιες μορφές

τουρισμού, αγροτουρισμού – οικοτουρισμού.

- Η στήριξη και προώθηση πολιτικών προστασίας και διαχείρισης του περιβάλλοντος σε περιοχές με πλούσιο οικοσύστημα ή παραδοσιακά δομημένο περιβάλλον ώστε να ενισχύεται η βιώσιμη τοπική τουριστική ανάπτυξη.
- Η ανάδειξη των παραδοσιακών και πολιτισμικών χαρακτηρισμών στην ύπαιθρο.
- Η συνεργασία με διεθνείς και εθνικές οικοτουριστικές / αγροτουριστικές / περιβαλλοντικές οργανώσεις και Διεθνή Αγροτουριστικά / οικοτουριστικά Δίκτυα ή οργανώσεις και φορείς με παρεμφερείς στόχους του Σωματίου.
- Η ενθάρρυνση της δικτύωσης αγροτουριστικών επιχειρήσεων ώστε να παράγεται τοπικό, βιώσιμο και ολοκληρωμένο, ήπιας μορφής τουριστικό προϊόν.
- Η παρακολούθηση και επισήμανση προς τους αρμόδιους φορείς των περιβαλλοντικών προβλημάτων, τα οποία οφείλονται στην άναρχη ανάπτυξη καθώς και η επισήμανση των προβλημάτων τα οποία λειτουργούν ως αντικίνητρα για την ανάπτυξη του τουρισμού.
- Η ενθάρρυνση και προώθηση της ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού με την εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση και την επαγγελματική συνείδηση των απασχολούμενων στον αγροτουρισμό.
- Η στήριξη και ενθάρρυνση της αναβίωσης της ελληνικής λαϊκής τέχνης, η οποία έχει συρρικνωθεί και συχνά αλλοιώνεται.
- Η στήριξη δραστηριοτήτων και δημιουργία κινήτρων για την ανάπτυξη «τουρισμού παραχείμασης ήπιας μορφής» και εν γένει ήπιων μορφών τουρισμού σε όλες τις εποχές του έτους.

* Η χάρτα για τον τουρισμό και τη βιώσιμη ανάπτυξη (Παγκόσμιο Συνέδριο στο Λανθαρόττε, Κανάριοι Νήσοι, Ισπανία 1995)

- • Βιωσιμότητα στην τουριστική ανάπτυξη σημαίνει ότι θα πρέπει

να είναι φιλική προς το περιβάλλον στο παρόν και στο μέλλον καθώς και οικονομικά βιώσιμη και κοινωνικά δίκαιη για τις τοπικές κοινωνίες.

- Ο τουρισμός θα πρέπει να εναρμονίζεται με το φυσικό, πολιτισμικό και ανθρώπινο περιβάλλον.

- Ο τουρισμός θα πρέπει να μεριμνά για τις επιπτώσεις του στην πολιτισμική κληρονομιά και την παράδοση της τοπικής κοινωνίας.

- Μία ενεργός συμμετοχή του τουρισμού στην βιώσιμη ανάπτυξη προϋποθέτει κοινές δράσεις και συμμετοχή σε αυτές όλων των φορέων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και αποτελεσματικούς μηχανισμούς συντονισμού σε όλα τα επίπεδα (τοπικό, περιφερειακό, εθνικό κ.λ.π)

- Η προστασία και ανάδειξη του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος απαιτεί συνεργασία για πολιτισμικές, τεχνολογικές και επαγγελματικές-οργανωτικές καινοτομίες, ιδίως στην ανάπτυξη εργαλείων ολοκληρωμένου σχεδιασμού και διαχείρισης της τουριστικής ανάπτυξης.

- Πρωτεύοντες στόχοι στην τουριστική ανάπτυξη θα πρέπει να είναι η διατήρηση του τουριστικού προορισμού και η ικανότητα εξυπηρέτησης των τουριστικών στο πλαίσιο μιας στρατηγικής για την βιώσιμη ανάπτυξη.

- Ο τουρισμός θα πρέπει να βασίζεται στην διεύρυνση των ευκαιριών για τις τοπικές κοινωνίες συμβάλλοντας στο μέγιστο την τοπική οικονομία.

- Ο τουρισμός θα πρέπει να συμβάλλει αποτελεσματικά στην βελτίωση της ποιότητας ζωής όλων και στον των κοινωνικό-πολιτισμικό εμπλουτισμό του κάθε τόπου προορισμού.

- Η κεντρική διοίκηση και συναφείς φορείς με την συμμετοχή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων θα πρέπει να αναλάβουν δράσεις που να συμβάλλουν στον ολοκληρωμένο σχεδιασμό της τουριστικής ανάπτυξης.

- Προτεραιότητα θα πρέπει να δίνεται στις δράσεις που συμβάλλουν στην προστασία και ανάδειξη του περιβάλλοντος και στους μηχανισμούς ενσωμάτωσης του περιβαλλοντικού κόστους στις επενδύσεις και παρεμβάσεις για τον τουρισμό.
- Οι περιβαλλοντικά και πολιτισμικά ευαίσθητες περιοχές θα πρέπει να τύχουν ιδιαίτερης μέριμνας.
- Στην αναζήτηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί σε εκείνες που συμβάλλουν σε μια προοπτική βιώσιμης ανάπτυξης με σεβασμό στο φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον.
- Ιδιαίτερη σημασία θα πρέπει να δοθεί στην διάδοση και ανταλλαγή εμπειριών και γνώσης για δράσεις και τεχνολογίες που ενσωματώνουν τον τουρισμό στην στρατηγική βιώσιμης ανάπτυξης.
- Η πολιτική βιώσιμης ανάπτυξης στον τουρισμό απαιτεί και την υποστήριξη και προώθηση περιβαλλοντικά φιλικών συστημάτων διαχείρισης του τουρισμού.
- Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στον ρόλο και τις επιπτώσεις στο περιβάλλον από τις μεταφορές, στην αξιοποίηση εναλλακτικών μορφών ενέργειας και στην διαχείριση των αποβλήτων.
- Η υιοθέτηση και εφαρμογή περιβαλλοντικά φιλικής δεοντολογίας είναι σημαντική για όλους τους δρώντες στον τουρισμό.
- Η ευαισθητοποίηση όλων είναι σημαντική για την εφαρμογή των παραπάνω αρχών και στόχων.

Γ) Ιδρυτικά μέλη

ΟΝΟΜΑ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ
ΑΓΓΛΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ	ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ, ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ
ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ "AGROCERT"
ΒΟΥΔΟΥΡΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΔΟΛ
ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ	ΙΔΡΥΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ "ΣΕΤΕ" (ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ) & ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ, ΜΕΛΟΣ Δ.Σ ΤΟΥ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ
ΒΟΥΤΣΙΝΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ "ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ", ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΜΕΑ «ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ, ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ»
ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ
ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ
ΔΑΥΙΔ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ
ΚΑΛΔΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΓΕΩΠΟΝΟΣ - ΑΓΡΟΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ, ΜΟΝΙΜΟ ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ & ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΓΕΩΠΟΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΡΑΜΑΝΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	ΠΡΥΤΑΝΗΣ ΓΕΩΠΟΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΚΟΝΤΟΜΗΝΑΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ
ΛΑΪΟΥ- ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΗ	ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣ ΤΗΣ "ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ Α.Ε", ΠΡΩΗΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ Ε.Ο.Τ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΗΠΙΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΕΚΔΟΤΗΣ
ΜΑΡΑΒΕΓΙΑΣ ΝΑΠΟΛΕΩΝ	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ- ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ (ΕΘΙΑΓΕ)
ΜΠΟΥΤΑΡΗΣ ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ
ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ ΜΠΡΙΓΚΙΤΤΑ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ
ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ ΞΕΝΙΑ	ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΙΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ IN.GR
ΠΑΡΑΒΑΛΟΣ ΜΑΡΙΝΟΣ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΝΙΚΟΣ	ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ
ΣΤΡΑΤΗΓΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ	ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ
ΦΡΑΓΚΟΥ-ΜΕΡΚΟΥΡΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ	ΧΗΜΙΚΟΣ - ΟΙΝΟΛΟΓΟΣ
ΦΩΚΑΣ ΜΑΚΗΣ	"2004" ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΩΝ

ΜΟΡΦΕΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Η Ελλάδα με την μεγάλη οικιστική της διασπορά, με την πολύνησιακή της συγκρότηση, με την αποκεντρωμένη μνημειακή της τοπογραφία, με το εναλλασσόμενο τοπίο, με τις μορφολογικές της αντιθέσεις και με τις διαφοροποιημένες κλιματολογικές της συνθήκες, συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις για ανάπτυξη μιας πλατιάς κλίμακας μορφών αγροτουρισμού. Οι μορφές αυτές μπορούν να καταταχθούν σε δύο κατηγορίες: α) στον αμιγή αγροτουρισμό όπου οι φιλοξενούμενοι τουρίστες πέρα από τον κύριο προορισμό τους (διακοπές- ανάπαυση) ασχολούνται είτε με αγροτικές εργασίες κατά κανόνα στο αγρόκτημα (θερισμός, λιομάζωμα, τυροκομία κ.λ.π.) είτε και πολλές φορές παράλληλα με ψυχαγωγικές δραστηριότητες, απ' αυτές που τους προσφέρει το περιβάλλον της αγροτικής περιοχής (κολύμπι, Ιππασία, κυνήγι κ.λ.π.) στον σύνθετο αγροτουρισμό, όπου οι τουρίστες, πέρα από τις παραπάνω δραστηριότητες, που μπορούν να αναπτύξουν μάλλον περιθωριακά, ικανοποιούν κύρια κάποιες προσωπικές ανάγκες τους, - που εξιδεικεύουν τον αγροτουρισμό της περιοχής (υγείας, αθλητισμού κ.λ.π.). Στην πρώτη κατηγορία του αμιγή αγροτουρισμού μπορούμε να διακρίνουμε τις ακόλουθες μορφές.

α) Ψαροχώρια

Είναι τα παραλιακά χωριά και κύρια οι νησιώτικοι οικισμοί, όπου οι προσφερόμενες διακοπές συνδέονται άμεσα με την ζωή των ψαράδων και με τις ψυχαγωγικές δραστηριότητες της θάλασσας. Πρόκειται για τους πιο δημοφιλείς τόπους αγροτουρισμού, όπου οι τουρίστες φιλοξενούνται σε απλά καταλύματα και περνούν τις διακοπές τους σύμφωνα με τον παραδοσιακό τρόπο ζωής του χωριού. Βέβαια η πελατεία της μορφής αυτής σήμερα σε ένα μεγάλο βαθμό από το κοντινότερο τουριστικοαστικό κέντρο, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι τα ψαροχώρια δεν διατηρούν μια αυτοδύναμη υπόσταση για ορισμένους, που παρακάμπτοντας τα εμπορικά κυκλώματα, αναζητούν ένα ήσυχο και γαλήνιο τόπο για αυτοσυγκέντρωση, διαλογισμό και αιένιση. Σ' αυτούς τους τόπους οι άνθρωποι, όχι μόνο ξεκουράζονται, χαλαρώνουν, αλλά "θεραπεύονται" έστω και παροδικά από το άγχος, την αρρώστια της εποχής μας.

β) Παραδοσιακοί οικισμοί

Η χώρα μας αποτελεί για τους ξένους όχι μόνο την κοιτίδα του αρχαίου ελληνικού πνεύματος και πολιτισμού, αλλά το όνομά της έχει συνδεθεί με τις χαρές της θάλασσας, τις ηλιόλουστες μέρες, τις διακοπές. Αυτά είναι και τα βασικά στοιχεία που συνθέτουν την γοητεία της Ελλάδας και την κάνουν να φαίνεται ελκυστικότερη στα μάτια των ξένων τουριστών.

Όμως αυτή η γοητεία δεν φαίνεται να γίνεται αισθητή μέσα στο ψυχρό και απρόσωπο περιβάλλον ενός τεράστιου ξενοδοχειακού συγκροτήματος. Έτσι ο ξένος πελάτης αναζητά την ομορφιά του φυσικού τοπίου, το παραδοσιακό χρώμα και την αρχιτεκτονική εκείνη κατασκευή που θα

αναπαράγει το ύφος και την κουλτούρα της Ελληνικής φυσιογνωμίας και αισθητικής. Σημαντική είναι η ζήτηση διεθνώς για περιοχές με τουριστικά καταλύματα που δένουν αρμονικά με το περιβάλλον. Η Ελλάδα άρχισε να ανακαλύπτει την παραδοσιακή αρχιτεκτονική

κληρονομιά της μόλις τα τελευταία 15 χρόνια. Μετά από αρκετά χρόνια παραμέλειας, άρχισε να εκτιμά την παραδοσιακή της ταυτότητα και να γίνεται πιο ευαίσθητη επαναπροσδιορίζοντας αισθητικές αξίες. Σ' αυτήν την τάση συνέβαλλαν η ίδρυση του Υ.Χ.Ο.Π., ο ενεργητικός ρόλος του Ε.Ο.Τ. που αφορούσε την προστασία και επιτήρηση φυσικών και παραδοσιακών πηγών, καθώς και το Προεδρικό Διάταγμα που αφορούσε κτιριακούς όρους για την ανέγερση ξενοδοχείων.

Στα πλαίσια αυτής της τάσης, ξεκίνησε το πρόγραμμα της διατήρησης και ανάπτυξης των παραδοσιακών οικισμών του Ε.Ο.Τ. το 1975. Το πρόγραμμα περιλάμβανε επεμβάσεις σε διάφορους οικισμούς. Ήδη λειτουργούν παραδοσιακοί οικισμοί στη Βάθεια Βυζίτσα, Μεστά Χίου, Οία Σαντορίνης, Πάπιγγο (Ζαγοροχώρια Ηπείρου) και Φισκάρδο Κεφαλλονιάς, ενώ έχει προχωρήσει και η αναπαλαίωση μεμονομένων κτιρίων στην Αερόπολη, Αρναία, Κορουσάδες, Μακρυνίτσα, Μηλιές, Μονεμβασιά, Ψαρά και Κρανάη Γυθείου.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει ιδιαίτερα, την συντήρηση, ανασύλωση και διατήρηση των παραδοσιακών κτισμάτων, είτε μεμονομένων είτε συνόλων, και την διαμόρφωσή τους σε ξενώνες ή κτίρια κοινής ωφέλειας π.χ. υφαντήρια, αναψυκτήρια, μουσεία κ.λ.π. Όλοι αυτοί οι παραδοσιακοί οικισμοί της χώρας αποτελούν στο σύνολό τους το ομορφότερο κομμάτι της Ελλάδας, τόσο από αισθητικής πλευράς, όσο και από κοινωνική, διότι η εμπειρία της διαβίωσης και γνώσης "εκ των ενόντων" του τρόπου ζωής και της κουλτούρας της Ελλάδας, είναι πολύτιμη.

γ) Ορεινά χωριά

Πρόκειται για αγροτικούς οικισμούς που βρίσκονται σε ορεινές περιοχές και προσφέρουν φιλοξενία σε τουρίστες, οι οποίοι προτιμούν το βουνό και τις ψυχαγωγικές δραστηριότητες που προσφέρουν (ορειβασία, υλοτομία, τυροκομία). Το ορεινό χωριό προσφέρεται και για "αεροθεραπεία" για τους ανθρώπους που έχουν ανάγκη από τον καθαρό αέρα του βουνού. Το ορεινό χωριό είναι μια μικρή παραλλαγή του

αγροτουρισμού του χωριού, που εμφανίζεται σαν η κλασική μορφή προσφοράς αγροτικού τουρισμού.

δ) Χωριά ιδιαίτερου φυσικού κάλλους

Πρόκειται για χωριά που βρίσκονται σε προνομιακές από την φύση τοποθεσίες, στις όχθες λίμνης ή ποταμού, σε βουνοπλαγιές, σε βιότοπους, σε χαράδρες ή ακόμα σε φυσικούς μετασχηματισμούς (καταρράκτες, ηφαίστια, απολιθωμένα δάση ή σπήλαια) όπου οι τουρίστες ξεκουράζονται απολαμβάνοντας την ομορφιά της φύσης και την θαλπωρή των απλών καταλυμάτων κοντά στις φιλόξενες οικογένειες. Είναι και αυτή μια παραλλαγή των μορφών αγροτουρισμού με χαρακτηριστικό γνώρισμα την ιδιαιτερότητα του φυσικού κάλλους, που πολλές φορές κατοχυρώνεται και προστατεύεται από τον νόμο, σαν στοιχείο της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και της οικολογικής μας ισορροπίας.

ε) Ιπποτουρισμός

Όταν μιλάμε για ιπποτουρισμό εννοούμε μια ειδική μορφή τουρισμού, που το τελευταίο χρονικό διάστημα, είναι αρκετά διαδεδομένο στο εξωτερικό και προσελκύει αξιοσημείωτο αριθμό τουριστών οι οποίοι συνδιάζουν τις διακοπές τους με την ιππασία ή άλλες δραστηριότητες με άλογα. Όπως είναι φανερό, η συγκεκριμένη χρησιμοποίηση αλόγων για άθληση και ταυτόχρονη αναψυχή της τουριστικής πελατείας εντάσσεται στην ευρύτερη έννοια του αγροτουρισμού.

Όσον αφορά την χώρα μας, έχει δημιουργηθεί στο Καρτελό Ηρακλείου με ιδιωτική πρωτοβουλία, μια ιππική μονάδα. Συγκεκριμένα, αναφέρουμε ότι πέρα από τα Καταλύματα για διαμονή, προσφέρονται για την περιήγηση των τουριστών, άλογα τα οποία εκτρέφονται ειδικά για άθληση, ιππασία και αναψυχή. Διαθέτει 40 άλογα για τον σκοπό αυτό και έχει ιδρύσει και τουριστικό γραφείο γενικού τουρισμού, με

υποκαταστήματα και σε άλλες περιοχές της Κρήτης. Παρ' όλες όμως τις προσπάθειες αυτές, η έλλειψη γνώσης για αυτή την μορφή τουρισμού και η ανυπαρξία θεσμικού πλαισίου, έχουν δημιουργήσει κατά καιρούς διάφορα προβλήματα στην νομιμοποίηση του παραπάνω συγκροτήματος και στην εξομείωσή του με τουριστική εγκατάσταση. Γενικά ο Ε.Ο.Τ. δείχνει ενδιαφέρον για την σωστή λειτουργία τέτοιων αγροτουριστικών μονάδων που συμβάλλουν στην προσέλκυση ειδικής μορφής τουριστών και εμπλουτίζουν την τουριστική μας προσφορά, παρέχοντας ένα ιδιαίτερο τρόπο αναψυχής που φέρνει τον επισκέπτη σε επαφή με την φύση, την αγροτική ζωή και την παράδοση της χώρας μας. Αργότερα με τροποποίηση του ισχύοντος νόμου δόθηκαν άδειες σταυλισμού ζώων για τουριστικούς σκοπούς.

Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός και προκαλεί έκπληξη, ότι τα τουριστικά γραφεία προτείνουν στους Έλληνες που θα ταξιδέψουν στο εξωτερικό να περάσουν τις διακοπές τους στις εκεί αγροτουριστικές μονάδες και αφήνουν ανεκμετάλλετες τις δυνατότητες των ελληνικών ιππικών κέντρων. Ο τομέας αυτός είναι πολύ εξελίξιμος και μπορεί να αξιοποιηθεί ουσιαστικά, αποτελώντας, ανάμεσα στους άλλους, πόλο έλξης τουριστών που επισκέπτονται την Ελλάδα. Στην δεύτερη κατηγορία του σύνθετου αγροτουρισμού, όπου υπάρχει το στοιχείο της ικανοποίησης κάποιας προσωπικής ανάγκης, μπορούμε να διακρίνουμε τις παρακάτω μορφές:

Η Κέντρα ιαματικού τουρισμού

Πρόκειται για περιοχές με ιαματικές πηγές γνωστές σαν "λουτροπόλεις" όπου σε ειδικά "υδροθεραπευτήρια" οι τουρίστες-ασθενείς υπόκεινται σε κάποιες θεραπευτικές αγωγές, σε ένα συνδυασμό αποτοξίνωσης και χαλάρωσης. Η φιλοξενία προσφέρεται σε ξενώνες, μικρά ξενοδοχεία και ενοικιαζόμενα διαμερίσματα ή δωμάτια. Το ειδικό κίνητρο επιλογής του ιαματικού κέντρου για θεραπευτικό τουρισμό είναι η ύπαρξη στην περιοχή των θερμοπηγών αυτών, που ανταποκρίνονται στις συγκεκριμένες θεραπευτικές ανάγκες του τουρίστα.

Ο ιαματικός τουρισμός αποτελεί σε παγκόσμιο επίπεδο ένα ιδιαίτερο δυναμικό τομέα τουριστικών δραστηριοτήτων, ο οποίος μάλιστα δεν φαίνεται να επηρεάζεται από τις διακυμάνσεις της οικονομίας, λόγω της σχέσης του με την υγεία. Στην Ελλάδα έχουν επισημανθεί 2500 θέρμομεταλλικές πηγές, 76 από τις οποίες είναι ανακηρυγμένες ιαματικές. Επίσης όλες αυτές οι πηγές βρίσκονται κατά ευτυχή συγκυρία σε αγροτικές περιοχές και έχουν όλα τα στοιχεία για να ενταχθούν στον αγροτουρισμό. Η ένταξή τους και η προσαρμογή τους στις ανάγκες του σύγχρονου τουρίστα, διευκολύνεται από το γεγονός ότι τα "υδροθεραπευτήρια-θερμοπηγές" ανήκουν κατά κανόνα στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

II) Χιονοδρομικά κέντρα

Πρόκειται για ορεινά κυρίως χωριά, στην περιοχή των οποίων λειτουργεί οργανωμένο χιονοδρομικό κέντρο, που αποτελεί πόλο έλξης των τουριστών-χιονοδρόμων. Στις Ελβετικές και Ιταλικές Άλπεις, οι χιονοδρομικές δραστηριότητες έχουν διαμορφώσει έναν ιδιόρρυθμο τουρισμό τον "αλπινισμό" που στηρίζει οικονομικά όλα τα χωριά της περιοχής τα οποία προσφέρουν την φιλοξενία τους στους τουρίστες που είναι λάτρεις του χιονιού. Χαρακτηριστική είναι περίπτωση μετασχηματισμού αγροτικής περιοχής σε τουριστική με δραστηριότητα τα χειμερινά σπορ, του Τυρόλο της Αυστρίας.

Στα ορεινά τμήματα της Ελλάδας, όπου οι μορφολογικές και κλιματολογικές συνθήκες το επιτρέπουν μπορούν να αξιοποιηθούν τα υπάρχοντα, ή να δημιουργηθούν νέα χιονοδρομικά κέντρα, με άμεση συνέπεια τα γύρω χωριά να οργανωθούν τουριστικά, εντασσόμενα στον αγροτουρισμό. Η πελατεία αυτών των κέντρων-χωριών θα είναι σχεδόν αποκλειστικά Έλληνες, που προέρχονται από τα μεγάλα αστικά κέντρα της Ελλάδας. Το πέρασμα του χιονοδρομισμού από την "αριστοκρατία" στην μεσοαστική τάξη, με τάση να λαϊκοποιηθεί, αποτελεί θετικό στοιχείο για την "σύζευξη" του αγροτουρισμού με τον χιονοδρομισμό.

III) Αθλητικά κέντρα

Πρόκειται για περιοχές με αθλητικές εγκαταστάσεις, όπου προσφέρονται όλες οι δυνατότητες για ανάπαυση και άθληση. Τα αθλητικά κέντρα εντάσσονται στον αγροτουρισμό, στον βαθμό που βρίσκονται σε αγροτικές περιοχές σαν ανεξάρτητοι οικισμοί, ή σαν εγκαταστάσεις που οι συμπληρωματικές ανάγκες των αθλητών (ύπνο, τροφή, ψυχαγωγία εξυπηρετούνται από τον κοντινότερο αγροτικό οικισμό.

Τα αθλητικά κέντρα όταν δεν λειτουργούν σαν χώροι προετοιμασίας για πρωταθλητισμό, όπου αποσύρονται οι αθλητές πριν από κρίσιμους αγώνες ή διεθνείς διοργανώσεις, μπορούν να παίξουν ένα κοινωνικό ρόλο και να γίνουν χώροι συνάντησης των νέων, με σκοπό την φιλία και την αλληλογνωριμία. Έτσι ταυτίζονται με τα κέντρα νεότητας, που δεν είναι άσχετα με τον αγροτουρισμό, αφού ιδεολογικά, και πρακτικά κινούνται στους ίδιους χώρους και εξυπηρετούν τους ίδιους σκοπούς. Το πέρασμα των νέων στα προγράμματα του κοινωνικού τουρισμού και οι προσπάθειες του Υφυπουργείου Νέας Γενιάς για δραστηριότητες της υπαίθρου (αθλητισμός, φυσιολατρεία, θάλασσα κ.λ.π.) αποτελούν θετικά στοιχεία υπέρ του αγροτουρισμού.

δ) Camping-Caravaning

Πρόκειται για χώρους ειδικά διαμορφωμένους όπου οι εποχιακοί τουρίστες κατασκηνώνουν, για να περάσουν τις διακοπές τους κοντά στην φύση. Η διαφορά ανάμεσα στο Camping και στο Caravaning είναι ότι στο πρώτο οι κατασκηνωτές μένουν σε αντίκηνα, ενώ στο δεύτερο σε τροχόσπιτα. Πάντως, και στις δύο περιπτώσεις οι διαμορφωμένοι χώροι, που συνήθως είναι σε πευκόφυτες περιοχές κοντά στην θάλασσα, διαθέτουν εγκαταστάσεις με κοινόχρηστους χώρους και διάφορες λειτουργίες, που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των τουριστών-κατασκηνωτών.

Το χαρακτηριστικό γνώρισμα των Campings και Caravanings είναι ότι οι πελάτες τους ανήκουν στους συνειδητούς φυσιολάτρες, όπου την ιδεολογία τους την κάνουν πράξη ζωής, ζώντας κατά πρωτόγονο τρόπο στο αντίσκηνό τους αυτοεξυπηρετούμενοι. Πρέπει να τονιστεί ότι οι κατασκηνωτικοί αυτοί χώροι βρίσκονται σε αγροτικές περιοχές, μακριά από τα αστικά κέντρα, συνήθως στον περίγυρο αγροτικών οικισμών, με τους οποίους συνδέονται οικονομικά, κοινωνικά και πολιτισμικά. Ακριβώς αυτές οι διασυνδέσεις των Camping και Caravaning με το αγροτικό περιβάλλον και με τις αγροτικές κοινότητες, επιβεβαιώνουν τις σχέσεις των εξειδικευμένων αυτών μορφών τουρισμού με τον αγροτουρισμό.

α) Παιδικές κατασκηνώσεις

Πρόκειται για εγκαταστάσεις σε αγροτικές περιοχές, όπου το καλοκαίρι κατά την διάρκεια των σχολικών διακοπών, φιλοξενούνται παιδιά, μικρής κατά κανόνα ηλικίας, στα οποία προσφέρονται μαζί με την πλήρη φιλοξενία και μορφωτικό-ψυχαγωγικό πρόγραμμα. Παρά το γεγονός ότι πρόκειται για κατασκηνώσεις τα παιδιά φιλοξενούνται σε ειδικά καταλύματα, που ανήκουν είτε στο κράτος είτε σε άλλους οργανισμούς (ΟΓΑ, τράπεζες κ.λ.π.).

Εδώ πρέπει να σημειωθεί, ότι οι κατασκηνώσεις των τραπεζών και άλλων εταιριών είναι "κλειστές" με την έννοια ότι φιλοξενούν μόνο τα παιδιά των υπαλλήλων τους, στα πλαίσια άσκησης μιας μορφής κοινωνικών παροχών. Οι παιδικές κατασκηνώσεις, που πολλές φορές διατηρούν και αθλητικές εγκαταστάσεις, εκτός του ότι βρίσκονται σε αγροτικές περιοχές (βουνό ή θάλασσα), απαραίτητα είναι κοντά σε αγροτικές κοινότητες και από την άποψη αυτή έχουν άμεση σύνδεση αγροτουρισμό. Οι ΟΤΑ είναι οι καταλληλότεροι φορείς για την προώθηση στις περιοχές τους των παιδικών κατασκηνώσεων, συμβάλλοντας έτσι στην διατήρηση της σωματικής και ψυχικής υγείας των παιδιών και στην διάδοση της αγάπης προς την Φύση.

στ) Κέντρα διερχομένων

Πρόκειται είτε για σταθμούς σε οδικούς κόμβους που δέχονται περαστικούς (αυτοκινητιστές, μοτοσυκλετιστές, ποδηλάτες κ.λ.π.) για να τους προσφέρουν φιλοξενία, πρώτες βοήθειες και να τους ανεφοδιάσουν, είτε για κέντρα διερχομένων τουριστών. Αυτά τα κέντρα συνήθως είναι γεωργικοί οικισμοί που βρίσκονται στο δρομολόγιο για κάποιο γνωστό τουριστικό προορισμό και που προβλέπεται στάση σε αυτά για καφέ. Η στάση είναι σύντομη αλλά αρκετή για να επισκεφθούν οι περαστικοί το χωριό, να δουν τα αξιοθέατά του και να φωνίσουν τοπικά προϊόντα. Η αναγκαστική αυτή στάση έχει δημιουργήσει μια έντονη αγορά, με έμφαση σε είδη λαϊκής τέχνης και παραδοσιακών προϊόντων του τόπου.

Σ' ένα μεγάλο βαθμό τα κέντρα αυτά εξαρτώνται από τις οργανωμένες διακινήσεις του τουριστικού κυκλώματος, σε σημείο που χρειάστηκε η επέμβαση του κράτους για να ομαλοποιηθεί η ροή τουριστών. Πάντως είναι γεγονός ότι η προνομιακή τους θέση και η κάτω από οποιεσδήποτε συνθήκες, αναγκαία προσπελαστικότητα τους, τα καθιερώνει σαν κέντρα διερχόμενου τουρισμού, έστω και αν ο τουρισμός αυτός έχει διάρκεια λίγων μόνο ωρών.

ζ) Πολιτιστικά κέντρα

Πρόκειται για προσφορά φιλοξενίας σε αγροτικές περιοχές όπου υπάρχουν πολιτιστικά ενδιαφέροντα. Οι διακοπές στις περιοχές αυτές συνδέονται σχεδόν πάντα με πνευματικές ενασχολήσεις, που προσφέρει ο τόπος ή οργανώνονται στον τόπο (συνέδρια, συμπόσια, θεατρικές παραστάσεις, μουσικές εκδηλώσεις κ.λ.π.) Απο την φύση τους (διακοπές-πνευματική εργασία) οι τουρίστες που τις πραγματοποιούν ανήκουν σε μια κατηγορία πνευματικών ανθρώπων με κοινά επιστημονικά και καλλιτεχνικά ενδιαφέροντα. Τέτοια θέρετρα, ενδεικτικά, είναι οι Δελφοί, η Ολυμπία, η Επίδαυρος κ.λ.π. που βρίσκονται στον αγροτικό μας χώρο και προσφέρουν φιλοξενία σε

χαρακτηριστικά παραδοσιακά καταλύματα, γιατί όλοι αυτοί οι οικισμοί, στις περιοχές των οποίων υπάρχουν μνημεία πολιτισμού, είναι και οι ίδιοι διατηρητέοι. Τα πολιτιστικά κέντρα λειτουργούν και σαν κέντρα "περαστικού" τουρισμού για τον μαζικό τουρισμό, που τα ενδιαφέροντά του είναι "φωτογραφικά". Ετσι και τα πολιτιστικά κέντρα όπως και τα άλλα κέντρα εξειδικευμένου τουρισμού, αποτελούν παραλλαγές του αγροτουρισμού, με την έννοια ότι όλες οι μορφές ασκούνται στον αγροτικό χώρο.

ΒΑΣΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Σύμφωνα με μια επίσημη έκθεση πάνω στις προοπτικές του αγροτουρισμού στις χώρες της Ε.Ο.Κ. που υποβλήθηκε στα αρμόδια όργανα της κοινότητας, ο αγροτουρισμός χαρακτηρίζεται σαν ένας τύπος διακοπών που στηρίζεται στους πόρους του περιβάλλοντος (φυσικοανθρώπινο) και στις δυνατότητες διατροφής και πολιτισμού του αγροτικού χώρου και της γεωργικής εκμετάλλευσης. Μέσα στον γενικό αυτό χαρακτηρισμό, η έκθεση διακρίνει δυο ξεχωριστούς τύπους αγροτουρισμού. Τον ένα τον ονομάζει υπό στενή έννοια "AGRI-TOURISME" (γεωροτουρισμό) και τον άλλο υπό ευρεία έννοια "TOURISME RURAL" (αγροτουρισμό).

Πιο συγκεκριμένα:

Ο πρώτος τύπος αγροτουρισμού καλύπτει υποδοχή και φιλοξενία τουριστών σε μεγάλα αγροκτήματα όπου οι φιλοξενούμενοι κατά την διάρκεια της παραμονής τους στις αγροτικές δραστηριότητες, αλλά και στον τρόπο της αγροτικής ζωής. Πρόκειται για τη μορφή "FARMHOUSE HOLIDAYS" που είναι διαδεδομένη στην Ευρώπη και ιδιαίτερα στην Γερμανία, Αυστρία αλλά και στην Β.Αμερική (VACATION FARM). Ετσι, σε κάθε αγρόκτημα που βρίσκεται υπό εκμετάλλευση και λειτουργία ενοικιάζονται ιδιαίτερα δωμάτια στο κύριο σπίτι του αγροκτήματος ή σε

ξεχωριστά σπίτια μέσα στο αγρόκτημα.

Όσον αφορά τον δεύτερο τύπο, αυτός καλύπτει φιλοξενία σε τουριστικά καταλύματα και ενοικιαζόμενα δωμάτια σε εξωαστικές περιοχές - όχι απαραίτητα αγροτικού χαρακτήρα - όπου παράλληλα με την διαμονή προσφέρεται και το πρωινό στους τουρίστες. Πρόκειται για την μορφή που είναι γνωστή με την ονομασία BED & BREAKFAST και εφαρμόζεται στην Βρετανία, Γαλλία, Σκωτία κ.λ.π.. και αυτός ο τύπος αγροτουρισμού παρουσιάζει κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις δυνατότητες ανάπτυξης στην χώρα μας

Ένας διαχωρισμός των τύπων διακοπών δίνεται παρακάτω, αλλά πρέπει να χρησιμοποιηθεί με προσοχή.

ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΣΥΝΗΘΩΣ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ

-Περπάτημα	-Κυνήγι
-Σκαρφάλωμα	-Ποδηλασία
-Διακοπές << περιπέτειας>>	-Ιππασία
-Κανό	-Προσέγγιση τοπίου
-Rafting	-Αγροτικές σπουδές κληρονομιάς
-Crois - country skiing	-Ανάπαυση απακόνας αγροτικό περιβάλλον
-Snow - shoe tours	-Μικρής κλίμακας παραστάσεις
-Σκι σε χαμηλούς λόφους	-Αγροτικό φεστιβάλ
-Μάθημα φύσης σε τοπία συμπεριλαμβανομένης της παρακολούθησης πουλιών, φωτογραφίας	-Ψάρεμα σε ποτάμι
	-Σπόρ που απαιτούν φυσικές τοποθεσίες π.χ. προσανατολισμός

ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ/ΑΡΤΙΚΕΣ	
<p>-Κολύμπι</p> <p>-χαμηλής/ μεσαίας έντασης</p> <p>διακοπές σε παραλία</p> <p>-Διακοπές βασισμένες στο μαγείρεμα</p> <p>-Συντηρητικές διακοπές</p> <p>-Εκπαιδευτικές διακοπές</p> <p>-Κάμπινγκ</p> <p>-Μικρού/ μεσαίου τύπου παραστάσεις</p>	<p>-Μεσαίας έντασης skiing</p> <p>-Αθλήματα που απαιτούν υποδομή διαφορετική, ημιφυσική π.χ. γκόλφ</p> <p>- Γενικές διακοπές κληρονομιάς</p> <p>- Πολιτιστικά φεστιβάλ</p> <p>- Διακοπές με σκάφος</p> <p>- Ιστιοπλοΐα</p> <p>- Ψάρεμα στην θάλασσα</p>

Όπως αναφέρει ο κανονισμός 520541, ακόμη και αν γίνει δεκτός ο ευρύς ορισμός του αγροτουρισμού (τουριστική δραστηριότητα στην ύπαιθρο) είναι φανερό, ότι ο αγροτουρισμός αντιδιαστέλλεται πλήρως με την κυρίαρχη μορφή του ελληνικού τουρισμού, φηλαδή με τον μαζικό ή οργανωμένο παραθεριστικό τουρισμό και αποκλείει μορφές ανάπτυξης, που οδηγούν στην δημιουργία ενός υποβαθμισμένου αστικού περιβάλλοντος.

Οι σχολιαστές ψάχνοντας να προσδιορίσουν τις αγροτικές δυνατότητες

έχουν κάνει εκτεταμένη χρήση του όρου αγροτικός / αστικός συνεχίζοντας να έχουν σχέσεις με πολλούς διαφορετικούς τύπους περιοχών, παρουσιάζοντας διαφορετικά χαρακτηριστικά και περιοχές.

Μία παρόμοια συνεχιζόμενη έννοια θα μπορούσε να είναι χρήσιμη για εκείνους που ψάχνουν να προσδιορίσουν τον αγροτικό τουρισμό. Μερικές περιοχές έχουν να εκθέσουν όλα τα χαρακτηριστικά του αγροτικού τουρισμού που αναφέρθηκαν σε λίστα προηγουμένως. Πολλές θα εκθέσουν τα αστικά χαρακτηριστικά. Μερικές θα είναι στη διαδικασία αλλαγής και ανάπτυξης προς τα μεγάλα αστικά καταφύγια. Η χρησιμότητα της συνεχιζόμενης έννοιας επιτρέπει στους σχεδιαστές να αναγνωρίσουν αυτή την κλίση και να κάνουν βήματα είτε για να ρυθμίσουν, είτε προβλέποντας την σωστή υποδομή γι' αυτά. Μπορεί να συζητείται ευρέως ότι οι στρατηγικές του management που αφορούν τον αγροτικό τουρισμό πρέπει να σκοπεύουν στο να συντηρήσουν τις αγροτικές δραστηριότητες σαν μια σημαντική πηγή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΕΠΙΔΙΩΚΟΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ, ΜΕΣΑ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Α) ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο αγροτουρισμός αν και συγκαταλέγεται επίσημως στην κατηγορία των ήπιων μορφών τουρισμού, αποτελώντας τρόπο ζωής και αντίληψης, δεν παύει να είναι ένα εναλλακτικό μοντέλο τουρισμού που ανταποκρίνεται απόλυτα στις νέες διαμορφούμενες τάσεις για διακοπές γαλήνης και χαλάρωσης, της τουριστικής αγοράς. Πέρα όμως από αυτό, ο αγροτικός τουρισμός, όπως έχει εφαρμοστεί στην Ελλάδα, αλλά και στις άλλες Μεσογειακές Ευρωπαϊκές χώρες, αποτελεί μέσο της πολιτείας, ένα σύγχρονο εναλλακτικό μέσο περιφερειακής ανάπτυξης και αποκέντρωσης, το οποίο μέσα από την δυναμική του διάσπαση, μπορεί να καταστεί μοχλός ανάπτυξης των υποβαθμισμένων και μειονεκτικών αγροτικών περιοχών και να ενεργοποιήσει ολόκληρο το ενδογενές δυναμικό τους.

Και αυτό, γιατί ο στόχος δεν είναι απλά και μόνο η δημιουργία κόποιων καταλυμάτων που φιλοξενούν επισκέπτες, αλλά μια ολοκληρωμένη δέσμη πολλαπλών παρεμβάσεων στην μειονεκτική περιοχή κάτω από ένα ολοκληρωμένο σχεδιασμό, έτσι που η μια να δίνει στήριγμα στην άλλη και όλες μαζί λειτουργούν πολλαπλασιαστικά προς την κατεύθυνση της βελτίωσης της θέσης του κατοίκου της περιοχής με αναμφισβήτητα θετικές επιδράσεις στο εισόδημα και την εν γένει ευημερία του. Μέσα από το πρίσμα αυτό καθορίζονται οι στόχοι που επιδιώκονται, δια μέσου του σχεδιασμού και της λειτουργίας ενός ολοκληρωμένου αγροτουριστικού προγράμματος για την ανάπτυξη του αγροτικού

πληθυσμού.

Πιο συγκεκριμένα οι στόχοι αυτοί είναι οι ακόλουθοι:

α) Η συμπληρωματικότητα εισοδήματος και απασχόλησης σε σχέση με την κύρια δραστηριότητα που είναι και παραμένει η ενασχόληση με την γεωργία. Επισημαίνεται για άλλη μια φορά, ότι η επιδίωξη δεν είναι να καταστεί ο τομέας αυτός ανταγωνιστικός, αλλά ξακάθαρα συμπληρωματικός των κύριων δραστηριοτήτων του αγρότη. Για τον λόγο αυτό, τίθεται, ως όρος η συνέχιση της αρχικής δραστηριότητας, γεγονός που ελέγχεται μέσα από την πραγματοποίηση ενός ελαχίστου επιπέδου παραγωγικής δραστηριότητας, αυξανόμενου από έτος σε έτος κατά ένα ορισμένο ποσοστό. Άλλωστε ο Έλληνας αγρότης της μειωνεκτικής περιφέρειας είναι άτομο "πολυδραστήριο", με την έννοια ότι η εποχικότητα της γεωργικής εργασίας, του παρέχει την δυνατότητα να απασχοληθεί και με άλλες δραστηριότητες κατά την διάρκεια του έτους, σε μια προσπάθεια εξεύρεσης πρόσθετων πόρων για τον προϋπολογισμό της αγροτικής οικογένειας.

β) Η ενίσχυση της τοπικής αγοράς και η οργανική διασύνδεση της τοπικής παραγωγής με την όλη λειτουργία του αγροτουριστικού προγράμματος, στο βαθμό που η τροφοδοσία των καταλυμάτων γίνεται με ντόπια προϊόντα και όχι μεταφερόμενα από τους τόπους προέλευσης των επισκεπτών. Κατ' αυτόν τον τρόπο τίθεται υποχρεωτικός όρος η συνέχιση της τοπικής παραγωγής με ελεγχόμενη αύξηση αυτής, από χρόνο σε χρόνο, έτσι ώστε η κατανάλωση να τροφοδοτείται από την τοπική παραγωγή. Ακόμα στόχος εδώ, είναι η προσπάθεια προσαρμογής των όποιων καταναλωτικών προτύπων των τουριστικά μετακινούμενων ατόμων, στην προσφορά του τόπου, και όχι η προσαρμογή της τοπικής παραγωγής στις καταναλωτικές προτιμήσεις των τουριστών.

γ) Η ενίσχυση της χειροτεχνίας-οικοτεχνίας είναι επίσης στόχος, ο οποίος έχει να κάνει με την οργανική διασύνδεση του αγροτουρισμού

με άλλους τομείς της τοπικής οικονομίας. Εδώ θα πρέπει να τονιστεί η σημασία που αποδίδεται όχι μόνο στην παραγωγή των προϊόντων χειροτεχνίας-οικοτεχνίας, αλλά και στην διάθεση των προϊόντων αυτών, με σκοπό την παραπέρα ενίσχυση, του εισοδήματος στην συγκεκριμένη περίπτωση, κυρίως της αγρότισσας και κατ' επέκταση της γεωργικής οικογένειας. Επειτα μέσα από τα χειροτεχνήματα αυτά "περνάνε" στους τουρίστες μηνύματα και παραστάσεις της καθημερινής ζωής της υπαίθρου. Έτσι συνθέτοντας μια ζωντανή μαρτυρία της ιστορικής διαδρομής του τόπου, αποτελούν παράλληλα και την ζωντανή προβολή του προς τα έξω. Σημαντική είναι και η ευθύνη των συνεταιριστικών οργανώσεων της περιοχής για την αποτελεσματική προβολή και προώθηση της τοπικής παραγωγής.

δ) Η έμφαση στην μικρή μονάδα οικογενειακής ή συνεταιριστικής μορφής, κάτω όμως από ένα συνολικό βιώσιμο σχήμα λειτουργίας που θα συμβάλλει στην δικαιότερη και ισότερη κατανομή του οφέλους. Δηλαδή, μπορεί μεν, αυτή καθαυτή η μονάδα λειτουργίας να έχει μικρό μέγεθος, πλην όμως το "επιχειρηματικό υποκείμενο" πρέπει να έχει μέγεθος βιώσιμο, π.χ. ο συνεταιρισμός, που παίζει τον ρόλο του επιχειρηματικού υποκειμένου, πρέπει να έχει το μέγεθος εκείνο που θα του διασφαλίζει την βιωσιμότητα του σ' ένα πλαίσιο ανταγωνισμού, με τα επιμέρους καταλύματα να παίζουν τον ρόλο των μικρών μονάδων λειτουργίας. Σε αυτή την περίπτωση το πλεόνασμα δεν το καρπώνεται μόνο ένας που ενδεχομένως θα λειτουργούσε την μεγάλη ξενοδοχειακή μονάδα, αλλά διαχέεται σε πολλούς που τυχαίνει να είναι μόνιμοι κάτοικοι της περιοχής, ενώ παράλληλα ενισχύεται το εισόδημα της αγροτικής οικογένειας.

ε) Η αναβίωση πολιτιστικών εθίμων της περιοχής, η ενίσχυση παραδοσιακών χορευτικών και άλλων συγκροτημάτων, η ενίσχυση πολιτιστικών συλλόγων της περιοχής που έχουν προγραμματίσει παραδοσιακές εκδηλώσεις συλλογικής διασκέδασης (π.χ. πανηγύρι της Κακαβιάς στο νησάκι Αγ. Ερμόλαος κοντά στη Σκύρο, όπου οι επισκέπτες μεταφέρονται με βάρκες το βράδυ της 26 Ιουλίου κάθε

χρόνο).

στ) Η συγκράτηση του τοπικού πληθυσμού στις εστίες του, είτε η επανάκαμψη νέων κυρίως ανθρώπων που βρίσκονται σε παραγωγική ηλικία.

ζ) Ο σεβασμός στο φυσικό-πολιτιστικό-αρχιτεκτονικό περίγυρο της περιοχής, όπου γίνεται η παρέμβαση: δεν κόβονται δέντρα, δεν αλλοιώνεται το τοπίο με "βαριά" κτίσματα κ.τ.λ. Οι παρεμβάσεις γίνονται στα ήδη υπάρχοντα κτίσματα και κατά τέτοιο τρόπο που να δένουν με την όλη αρχιτεκτονική παράδοση και εικόνα του τόπου.

η) Η ενίσχυση των επιχειρηματικών δεξιοτήτων του τοπικού πληθυσμού, αλλά και των συλλογικών φορέων δράσης, ιδιαίτερα της τοπικής αυτοδιοίκησης. Για την λειτουργία του προγράμματος, ένας συλλογικός φορέας τίθεται επικεφαλής (κοινοτική επιχείρηση- μικτή δημοσυνεταιριστική επιχείρηση- εταιρία λαϊκής βάσης κ.λ.π.)

θ) Η ανάδειξη νέων τουριστικών τόπων, νέων μορφών ποιοτικού τουρισμού και αντίστοιχα, η αποσυμφόρηση παραδοσιακών τόπων μαζικού τουρισμού.

ι) Η αναβίωση της παραδοσιακής ελληνικής φιλοξενίας. Η δημιουργία της ανθρώπινης και ένθερμης προσωπικής σχέσης ανάμεσα σε φιλοξενούντα και φιλοξενούμενο. Η διάχυση ιδεών και απόψεων ανάμεσα σε διαφορετικούς λαούς.

ια) Η αυτοδύναμη ανάπτυξη της περιοχής, που θα στηρίζεται στη καλύτερη δυνατή αξιοποίηση του ενδογενούς της δυναμικού.

ιβ) Η προώθηση μικρών τόπων (επίπεδο Δήμου / Κοινότητας) που εκτιμάται ότι θα αποτελέσει τον κύριο μοχλό για την προσπάθεια μιας

πραγματικής αποκέντρωσης: από την άποψη αυτή ο αγροτουρισμός, με την ολοκληρωμένη μορφή των παρεμβάσεων του, προωθήθηκε από τον τομέα της Αγροτικής Τράπεζας και δημιούργησε το ερέθισμα για μια νέα οπτική αντιμετώπισης του σοβαρού προβλήματος περιφερειακής ανάπτυξης της χώρας. Έδωσε την έμφαση, ακριβώς στον μικρότοπο, τον οποίο τοποθέτησε στο επίκεντρο της όλης προβληματικής και φιλοσοφίας του.

Β) ΣΤΟΧΟΙ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το Marketing στον τουρισμό, αντιμετωπίζει κάποιες ιδιαιτερότητες που τις επιβάλλει η φύση του ίδιου του τουριστικού προϊόντος, όπως το πολυσύνθετο του προϊόντος, η ταύτιση του τόπου παραγωγής με τον τόπο κατανάλωσης, η αδυναμία αποθεματοποίησης του προϊόντος κ.λ.π. Παρόλα αυτά, οι λειτουργίες του Marketing (έρευνα αγοράς,, πολιτικής πινών, διαμόρφωση προϊόντος, κανάλια διανομής και διαφήμισης) τα οποία χρησιμοποιούνται αρχικά στην βιομηχανία, σύντομα πέρασαν και στα μέσα για την κάλυψη του τουρισμού.

Οι ιδιαιτερότητες αυτές και κύρια το να πείσουμε ένα υποψήφιο τουρίστα να επισκεφτεί ένα τόπο που δεν τον γνωρίζει ή τον γνωρίζει "παραμόρφωτικά", όπως του τον έχουν περιγράψει τα διάφορα διαφημιστικά φυλλάδια, κάνουν το Marketing ένα χρήσιμο εργαλείο στην πληροφόρηση του κοινού για την αγορά του προϊόντος που του προσφέρουμε. Ενας ορισμός αρκετά συνεκτικός θεωρεί το Marketing σαν μια σειρά μεθόδων και τεχνικών που στοχεύουν να ικανοποιήσουν κάτω από τις καλύτερες δυνατές ψυχικές και κοινωνικοοικονομικές συνθήκες και για τους τουρίστες και για τον πληθυσμό του τόπου προορισμού, και με δαπάνες των τουριστικών φορέων, τις λανθάνουσες ή έκδηλες ανάγκες του ταξιδιώτη για διακοπές, ανάπαυση-ψυχαγωγία-υγεία, μόρφωση, αθλητισμό, επαγγελματικές συναντήσεις.

Η αναζήτηση των καλύτερων όρων ανάμεσα στον τουρίστα-καταναλωτή και στον ντόπιο πληθυσμό παραγωγό, αποτελεί το στοιχείο μετασχηματισμού της αγοραστικής δύναμης σε πραγματική ζήτηση που οδηγεί στην κατανάλωση. Έτσι έχουμε την δημιουργία συμπληρωματικής απασχόλησης και κατά συνέπεια και συμπληρωματικού εισοδήματος. Με αυτό τον τρόπο οδηγούμαστε σε αλυσιδωτές αντιδράσεις, όπως για παράδειγμα εξαιτίας της αύξησης του εισοδήματος έχουμε άμεση συμβολή στην αύξηση της ζήτησης αγαθών και υπηρεσιών, που κατά συνέπεια οδηγεί στην αύξηση της παραγωγής. Το αποτέλεσμα αυτών των διαδοχικών φαινομένων είναι η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου από πολιτιστική και κοινωνική σκοπιά.

Τελικά με την βοήθεια των λειτουργιών του marketing έχουμε τεράστια συμβολή στην τοπική και γενικότερη περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας. Η ανάπτυξη των επιμέρους περιφερειών, συμβάλλει κυρίαρχα και αποφασιστικά στην γενικότερη ανάπτυξη του εθνικού συνόλου, το οποίο απαρτίζεται από το άθροισμα αυτών των περιφερειών. Από την παραπάνω ανάλυση του ορισμού του Marketing βγαίνουν και οι βασικές παρεμβατικές λειτουργίες του αγροτουριστικού Marketing οι οποίες χρησιμοποιούνται ως μέσα για την επίτευξη βασικών στόχων του.

Είναι οι εξής:

α) πολιτική αγοράς

Η αναζήτηση των αναγκών του σύγχρονου ανθρώπου για διακοπές και ξεκούραση σε αγροτικό περιβάλλον, προϋποθέτει έρευνα αγοράς για να διαπιστωθούν οι τάσεις των τουριστών καταναλωτών και η οικονομική τους δυνατότητα για κατανάλωση του συγκεκριμένου αγροτουριστικού προϊόντος που τους προσφέρεται. Η έρευνα αγοράς εντοπίζει και τις ψυχολογικές συνθήκες κάτω από τις οποίες οι υποψήφιοι τουρίστες θα καταναλώσουν το προϊόν, θα επισκεφθούν δηλαδή την αγροτουριστική περιοχή. Ακόμα μια έρευνα κινήτρων που γίνεται επί τόπου στους "εν δυνάμει" αγροτουρίστες, φέρνει στην επιφάνεια αξιόλογες πληροφορίες, για τον βαθμό ικανοποίησης των αναγκών τους και γενικά

για το επίπεδο υπηρεσιών που τους προσφέρονται στην αγροτική περιοχή ή στον ευρύτερο περίγυρό της.

β) πολιτική τιμών

Παρά το γεγονός ότι εκ των πραγμάτων οι τιμές του αγροτουρισμού είναι χαμηλές, ωστόσο δεν μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι είναι εκτός συναγωνισμού. Και αυτό γιατί, ο αγροτουρισμός δεν είναι μονοπωλιακό προϊόν, αλλά ένα προϊόν το οποίο, τουλάχιστον σε εθνικό επίπεδο, υπόκειται στους νόμους της αγοράς και του ανταγωνισμού. Εκείνο που πρέπει να τονιστεί είναι ότι αν ο αγροτικός τουρισμός περάσει στον διεθνή τουρισμό, τότε οι τιμές του αποκτούν ανελαστική διαπραγματευτική ικανότητα, στον βαθμό που επηρεάζεται αποφασιστικά από τους μεσάζοντες του διεθνή τουρισμού (TOUR OPERATORS). Κάτω από αυτές τις συνθήκες της αγοράς (ανταγωνισμός, μεσάζοντες) περιορίζεται ο ρόλος των τιμών στην άσκηση πολιτικής προώθησης του αγροτουρισμού, εκτός από εκείνες τις περιπτώσεις που κάποιες ιδιαιτερότητες αφήνουν περιθώρια ελιγμών.

γ) πολιτική προώθησης

Οι λειτουργίες του marketing του αγροτουρισμού, αν και δεν εμφανίζονται στις παραδοσιακές μορφές τουρισμού, ωστόσο παίζουν βασικό ρόλο στην προώθησή του και την επίτευξη των στόχων του. Μειάζυ άλλων είναι: τα κανάλια διανομής και η διαφήμιση. Σε χώρες με παράδοση στον αγροτικό τουρισμό, την προώθηση του προϊόντος με τις τεχνικές του Marketing (διανομή, διαφήμιση) έχουν αναλάβει είτε οι ίδιοι οργανισμοί που από κοινού εκμεταλλεύονται τα αγροτικά καταλύματα (FARM HOUSE), είτε οι συνεταιριστικές οργανώσεις, στις οποίες ανήκουν οι αγρότες-ιδιοκτήτες αγροτικών ξενώνων, είτε ο παραδοσιακός πράκτορας σε όλες του τις μορφές (οργανωτής ταξιδιών, χονδρέμπορος, λιανοπωλητής κ.λ.π.). Ο παραδοσιακός πράκτορας έχοντας την εμπειρία της διακίνησης όλων των μορφών τουρισμού και προπάντων διαθέτοντας όλους τους προωθητικούς μηχανισμούς, μπορεί να θεωρηθεί το πιο αποτελεσματικό μέσο προώθησης των πωλήσεων, στην πρώτη τουλάχιστον φάση ανάπτυξης του

αγροτουρισμού. Έτσι με αυτά τα μέσα που προαναφέρθηκαν επιτυγχάνεται μια όσο το δυνατόν τελειότερη προσέγγιση και επίτευξη των στόχων του αγροτουρισμού.

Πλεονεκτήματα και οφέλη αγροτουρισμού

Οι γεωργοί διαθέτουν τα προϊόντα τους στους επισκέπτες. Έτσι οι επισκέπτες μπορούν να γευθούν τα ολόδροσα νόστιμα φρούτα, τα ολόφρεσκα λαχανικά και άλλα νότια γεωργικά και κτηνοτροφικά προϊόντα, σε μερικές δε περιπτώσεις θα έχουν την ευκαιρία να τα μαζέψουν οι ίδιοι από τα δέντρα ή από το λαχανόκηπο.

Οι αργότισσες φτιάχνουν διάφορα παραδοσιακά τοπικά παρασκευάσματα αξιοποιώντας τα προϊόντα της γεωργικής τους εκμετάλλευσης και της νότιας παραγωγής που τα διαθέτουν στους επισκέπτες.

Τα παρασκευάσματα αυτά, όπως γλυκά κουταλιού, μαρμελάδες, ζυμαρικά, ελιές, τυριά, κ.α. οι επισκέπτες μπορούν να τα γευτούν στις διακοπές τους, αλλά και να τ' αγοράσουν για το σπίτι τους.

Σε μερικές αγροτικές περιοχές κάποιες από τις γεωργικές εργασίες και τις εργασίες του νοικοκυριού γίνονται με παραδοσιακό τρόπο. Ο επισκέπτης θα έχει την ευκαιρία να δει από κοντά τέτοιες εργασίες και να συμμετέχει ακόμα σ'αυτές αν το θελήσει. Η εμπειρία αυτή σε πολλούς από τους επισκέπτες θα είναι ίσως πρωτόγνωρη και ιδιαίτερα στα παιδιά των μεγαλουπόλεων που πολλά πράγματα γύρω από την αγροτική ζωή τα γνωρίζουν μόνο από εικόνες.

Με τον αγροτουρισμό επιδιώκεται η διαφύλαξη, η προβολή και η αξιοποίηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Ο αγροτικός κόσμος είναι η κυτίδα της ελληνικής παράδοσης και μαζί με την όμορφη φύση αποτελούν την φυσιογνωμία της Ελληνικής υπαίθρου.

Στη διάρκεια του έτους οργανώνονται στην ύπαιθρο διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις, όπως: Πανηγύρια, ελληνικοί χοροί, αναβίωση παλιών εθίμων κ.α., που ο επισκέπτης μπορεί να συμμετέχει.

Η ελληνίδα αγρότισσα και σήμερα ακόμα, με την ευαισθησία, τη δεξιοτεχνία, την εργατικότητα και το λεπτό γούστο που την διακρίνουν, συνεχίζει την παράδοση στην υφαντική, στο κέντημα, στο πλέξιμο και φτιάχνει χειροτεχνήματα με χαρακτηριστικά της τοπικής λαϊκής τέχνης.

Σε ορισμένες περιοχές οι επισκέπτες θα βρουν να αγοράσουν διάφορα είδη λαϊκής τέχνης όπως υφαντά, κεραμικά, ξυλόγλυπτα, είδη μεταλλοτεχνίας κ.α.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ **ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ**

Προϋπόθεση για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού είναι η κατάρτιση των κατοίκων των αγροτικών περιοχών. Γι' αυτό είναι απαραίτητο να ακολουθηθούν κάποια βήματα, μεθοδικά προσεγμένα.

Αναμφίβολα έγινε ήδη ζημιά και δυστυχώς συνεχίζεται να γίνεται ζημιά, στο όνομα της λέξης «ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ». Χιλιάδες δωμάτια κατασκευάστηκαν (πρόσφατες εκτιμήσεις από την Οικιακή Οικονομία του Υπουργείου Γεωργίας στην Περιφέρεια, ανεβάζουν τον αριθμό αυτών στις 25,000), μόνο στην διάρκεια της τελευταίας πενταετίας. Εδώ δίνεται η ευκαιρία να τονιστεί λίγο παραπάνω ο ρόλος αυτής της συγκεκριμένης Υπηρεσίας, που παρά τις ελλείψεις της σε προσωπικό, ιδιαίτερα στην Περιφέρεια πρόσφερε έργο μεγάλο στα θέματα ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, ακόμα και στα πιο πρακτικά ζητήματα, όπως μαγειρική, στρώσιμο κρεβατιών, υποδοχή επισκεπτών κ.λπ.

Καμία πάντως υπηρεσία κρατικού ή ημικρατικού φορέα δεν κατάφερε ποτέ να δώσει έναν συγκεντρωτικό αριθμό δωματίων που βαφτίστηκαν «αγροτουριστικά καταλύματα», καθώς μεγάλος αριθμός αυτών ποτέ δεν δηλώθηκε, ποτέ δεν καταχωρήθηκε κάπου.

- Το να φτιάξει κανείς ένα και μόνο δωμάτιο - κατάλυμα σηματοδοτεί το τέλος μιας διαδικασίας που είναι επίπονη και αφειρητικό της σημείο έχει την ευαισθητοποίηση του τοπικού πληθυσμού και από εκεί τη συνεχή εκπαίδευση - επιμόρφωση - ομαδικότητα - συνεργασία - συντονισμό - τοπικό σχεδιασμό (Επιχειρησιακό Τοπικό Σχέδιο) χωροταξική μελέτη, μελέτη τουριστικής χωρητικότητας, στρατηγική κ.λπ.

Α. ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ

Κατ'αρχήν για να ξεκινήσει κανείς, πρέπει να βολιδοσκοπήσει προς συγκεκριμένη κατεύθυνση:

Αφενός μεν προς τη μεριά της προσφοράς, ιδιαίτερα για το αν ο τοπικός πληθυσμός αποδέχεται στη πλειοψηφία του ή μη, ένα τέτοιο πρόγραμμα και αν έχει την δυνατότητα αλλά και τη θέληση να το λειτουργήσει σε μια βάση επαγγελματική.

Αφετέρου δε, από την πλευρά της ζήτησης, μια έρευνα αγοράς θα μπορούσε να καταδείξει τάσεις που διαμορφώνονται στα κέντρα προέλευσης επισκεπτών, τις προτιμήσεις τους, τα πρότυπα διακοπών που επιλέγουν και από εκεί και πέρα να προχωρήσει σε άλλες εκτιμήσεις.

Αρα ξεκινάμε από μια πρώτη φάση που λέγεται **ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ**.

Θα πρέπει να υπάρχει ενημέρωση τακτικά και περιοδικά πάνω στις σύγχρονες ευρωπαϊκές εξελίξεις και τάσεις. Κυρίως, πάνω στις εξελίξεις του Κοινοτικού Δικαίου, τις ρυθμίσεις που αφορούν αναπτυξιακά προγράμματα και ιδιαίτερα εκείνα που δίνουν την έμφαση στις τοπικές πρωτοβουλίες, με επίκεντρο τον αγροτουρισμό. Εδώ χρειάζεται συνεχής ενημέρωση, αποστολή έντυπου υλικού, ενδιαφέρον, συνεχής υποβολή ερωτημάτων προς οποιανδήποτε κατεύθυνση από την οποία θα μπορεί να αντληθεί χρήσιμη πληροφόρηση, κατανόηση σε βάθος όλων αυτών και από και πέρα «διάχυση» - μετάδοση της πληροφόρησης σε μια πλατύτερη σύναξη και όχι επιλεκτικά, ή μόνο σ' εκείνον που κάνει την ερώτηση και δείχνει ενδιαφέρον.

Πολλοί είναι οι αγρότες που δεν ρωτούν, ακριβώς γιατί δεν υπάρχει το ερέθισμα για να ρωτήσουν ή πιο απλοϊκά, πείτε πως δεν φτάνουν μέχρι εκεί, μέχρι δηλαδή του σημείου να ρωτήσουν ή να ψάξουν μόνοι τους και μόνες τους για κάτι το διαφορετικό, κλεισμένοι και κλεισμένες μέσα στις τοπικές τους κοινωνίες.

Θα λέγαμε, προχωρώντας παραπέρα πως μια ανοιχτή ενημέρωση δίνει και εδραιώνει το αίσθημα της διαφάνειας ,ενισχύει την εμπιστοσύνη, αφαιρεί το επιχείρημα που τόσο εύκολα βγαίνει από τον κόσμο που ζει στους μικρόχωρους υπαίθρου για δήθεν <<επιλεκτικές ενημερώσεις>>

Β.ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ

Το επόμενο βήμα το λέμε **ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ**, γιατί απλά δεν μπορούμε να βρούμε κάτι καλύτερο:

Θα το λέγαμε «μαγεία» θα το λέγαμε «ανθρώπινη προσέγγιση», θα το λέγαμε «ονειρική σύμπραξη», αλλά φεύγουμε από τα όρια του «επιστημονικού» και περνάμε στα όρια της ποίησης. Όπως και να έχει το πράγμα, η ευαισθητοποίηση έχει μέσα της την ανθρώπινη επικοινωνία, το σεβασμό στη γνώμη του άλλου, ακόμα και αν είναι ο «τρελός του χωριού». Ίσα-ίσα επειδή είναι ο «τρελός», ο «έξω από το λούκι», όπως θα έλεγε κανείς λαϊκότερα, η γνώμη του είναι απελευθερωμένη από τον καθωσπρεπισμό και τη σκοπιμότητα και η διατύπωση της σκέψης του απελευθερωμένη από το «τι θα πουν οι άλλοι». Αυτή τη σκέψη, ο μικρόχωρος τη χρειάζεται, ακριβώς γιατί αυτή είναι που δημιουργεί καινοτομία που τόσο βάρος της αποδίδει σήμερα η Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Ένας καλός τεχνοκράτης, είναι πάνω απ' όλα ένας καλός ακροατής, ακόμα και για πράγματα που μέσα του δεν τα αποδέχεται. Εδώ όμως, οι ειδικοί ασχολούνται με κόσμο της υπαίθρου, με τοπικές κοινωνίες όπου οι άνθρωποι ακόμα καλημερίζονται, νοιάζονται ο ένας για τον άλλο. Ακόμα και στον τσακωμό τους είναι πιο ζωντανοί από τους αστούς, που δεν επικοινωνούν αλλά συναλλάσσονται, σύμφωνα με τα όποια συμφέροντά τους. Να γιατί η φάση της ευαισθητοποίησης αποκτά μεγαλύτερη σημασία όταν μιλάμε για αγροτουρισμό και τις παράπλευρές

του τοπικές πρωτοβουλίες. Γιατί, μέσα από μια τέτοια διεργασία μπορούν ακόμα να «τα βρίσκουν», να συνεργάζονται, αρκεί να πεισθούν πως κανείς δεν θέλει να ξεγελάσει κανέναν. Θέλουν να βλέπουν τα πάντα μέσα από τον...«ήλιο», διάφανα, κρυστάλλινα, καθαρά. Έχουν ιδέες που φοβούνται να τις εκφράσουν, μήπως οι άλλοι γελάσουν. Είναι όμως ζωντανοί, αληθινοί, ειλικρινείς και μέσα από τη διεργασία της ευαισθητοποίησης μπορείς να ακούσεις τις πιο σοφές λύσεις και σκέψεις. Αρκεί να τολμήσεις. Αυτό είναι το δυσκολότερο κομμάτι της συνολικής διεργασίας του αγροτουρισμού, του αγροτουρισμού ως έκφρασης τρόπου ζωής, τρόπου λειτουργίας. Πρέπει όμως να το τολμήσεις αν θέλεις την εμπιστοσύνη του άλλου. Διαφορετικά ο καθένας, η καθεμιά, κλείνεται πάλι –και αν αποτύχει το πείραμα, ακόμη περισσότερο - στο ατομικό του «είναι», χωρίς ελπίδα πλέον μιας κοινωνικοποιημένης σύλληψης και συμπεριφοράς.

Αυτό το κομμάτι μοιάζει λίγο με το όνειρο, λίγο με το εκτός. Να όμως που χρειάζεται. Κάθε φορά που διαπιστώνεται η αποτυχία ενός προγράμματος που είχε όλα τα προαπαιτούμενα για να πετύχει, αρχίζουμε να αναζητάμε ή να κατασκευάζουμε αιτίες και ενόχους, χωρίς να ψάξουμε για λίγο έστω αυτό το μικρό πράγμα, που είναι τόσο εύκολο και δύσκολο μαζί. Ασφαλώς για κάποιον που το σκέφτεται ξερά τεχνοκρατικά είναι πολύ δύσκολο. Θα προσπαθήσει να επιβάλλει - ως παντογνώστης - την δική του άποψη, πιστεύοντας πως οι άλλοι που δεν έχουν τις δικές του γνώσεις, είναι απλά για να τον ακολουθήσουν.

Όμως αν αποδεχτεί την άποψη ενός άλλου ή άλλων ανθρώπων, αν την συζητήσει, αν ψάξει λίγο, τότε θα διαπιστώσει πως όλοι βρίσκονται κατ' ανάγκη οχυρωμένοι πίσω από κάτι, μόνο για να αμυνθούν και όχι για να επικρατήσουν. Η διεργασία της ευαισθητοποίησης πέρα απ' όλα τα άλλα έχει τη δική της τεχνική, που δένει με ψυχολογία, κοινωνιολογία, επιστήμη των συμπεριφορών, δίνοντας έμφαση σε αυτό που συζητάμε σαν «bottom-up approach», μια προσέγγιση δηλαδή που ξεκινά από τα κάτω, από την βάση για να δώσει σχεδιασμούς κατωμένους στο τοπικό επίπεδο και όχι σχεδιασμούς που υπαγορεύονται από τα μεγάλα κέντρα

λήψης αποφάσεων για λογαριασμό εκείνων που βιώνουν το πρόβλημα.

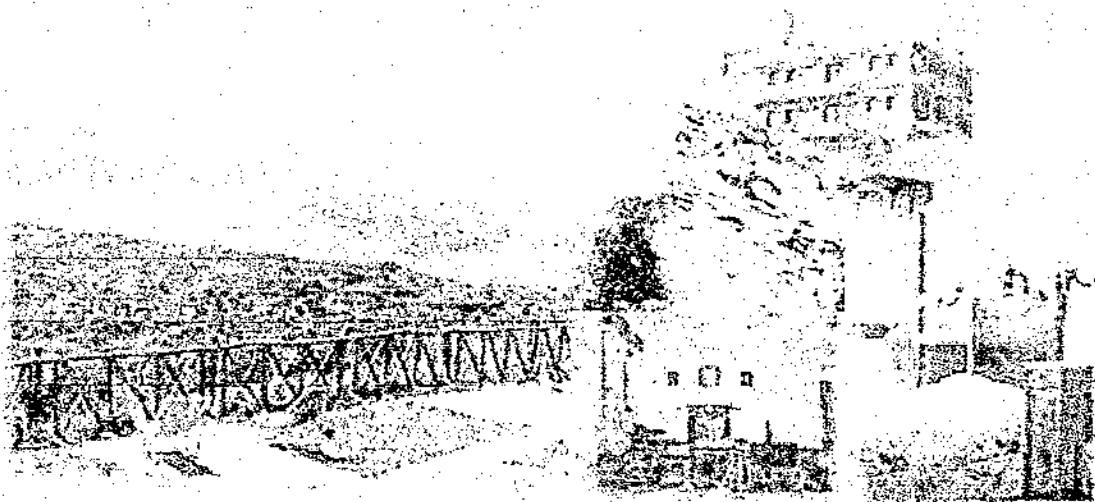
Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση είναι τα πιο σημαντικά πράγματα, ειδικά στον αγροτουρισμό, ασύγκριτα πιο σημαντικά από το να ξεχωρίσεις κάποιον, ή κάποιους σαν «δικαιούχους» και ακόμα πιο ασύγκριτα από το να υπολογίσεις το δάνειο, το ύψος του, την ειρήσια εξυπηρέτηση. Δίνοντας έμφαση τόσα χρόνια στη στεγνή τεχνοκρατική αντίληψη, φτάσαμε να έχουμε σήμερα αυτή την κατάσταση, με αυτά τα προβλήματα, με αυτές τις διαφορές, με αυτή τη κρίση εμπιστοσύνης. Σε αυτό το σημείο τίγεται το λεπτό ζήτημα της εκπόνησης των «Σχεδίων Βελτίωσης», χωρίς κανέναν άλλο σχολιασμό. Με ερέθισμα τον αγροτουρισμό, γενικεύοντας λίγο το θέμα, επισημαίνεται, πως το κυρίαρχο πρόβλημα δεν είναι το οικονομικό, ή έστω το θέμα της επιλογής των δικαιούχων, αλλά η απουσία της αληθινής ανθρώπινης επικοινωνίας, που στις μέρες μας έγινε συνώνυμο της συναλλαγής. Πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στις λεπτές αποχρώσεις ενός θέματος που απο πρώτη εκτίμηση φαίνεται να είναι ένα καθαρά τεχνοκρατικό ζήτημα, υπόθεση μιας σκέτης και ξερής ενημέρωσης πάνω στο πώς μπορούμε να βρίσκουμε χρήματα απο την Ένωση για να «στήνουμε» αγροτουρισμούς σε όλη την Ελλάδα.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ-ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ

Το αμέσως επόμενο βήμα είναι εκείνο που αποκαλούμε **ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ-ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ**.

Οι άνθρωποι των χωριών, εκείνοι δηλαδή που βιώνουν την σκληρή ή όχι πραγματικότητα του κόρου τους πρέπει να εκπαιδευτούν, να καταρτισθούν και να επιμορφωθούν πολύ πριν ξεκινήσουν να φτιάχνουν οτιδήποτε που θα έχει σχέση με κατασκευές, δάνεια, καταλύματα, δωμάτια, κ.λ.π. Οι Κινέζοι λένε πως αντί να χαρίσεις παπούτσια στον ξυπόλητο, μάθε τον να τα φτιάχνει μόνος του και φυσικά έχουν πολύ δίκιο. Καμιά επένδυση σήμερα, σε οποιονδήποτε τομέα ή κλάδο και αν ασχοληθεί κάποιος δεν έχει την αξία και τη σημασία που έχει η επένδυση στον ανθρώπινο παράγοντα. Η εκπαίδευση από τη φύση της

δεν μπορεί και δεν πρέπει να έχει τη μορφή «μια και έξω». Πρέπει να είναι συνεχιζόμενη, εναλλασσόμενη, με διαρκώς νέα ερεθίσματα, νέες εμπειρίες, νέες κρίσεις και εκτιμήσεις ώστε να παίρνει τη καθολική της διάσταση, πέρα από την όποια άλλη δυνατότητα ή επιλογή που κάνει το κάθε άτομο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΚΡΙΤΗΡΙΑ-ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟ

Α. Καθορισμός κριτηρίων ένταξης περιοχών στο πρόγραμμα αγροτουρισμού

Ως προς τον προσδιορισμό των κριτηρίων ένταξης περιοχών στο πρόγραμμα του αγροτουρισμού, ενδεικτικά αναφέρουμε ότι:

- ❑ **αποκλείονται** οι τουριστικά κορεσμένες περιοχές όπως αυτές περιγράφονται στο ΦΕΚ 797/Β/1986 όπου δεν επιτρέπεται η δημιουργία νέων κλινών ή υπνοδωματίων ανεξάρτητα από λειτουργική μορφή ή τάξη ή δυναμικότητα.
- ❑ **προωθούνται**, αντίθετα, οι περιοχές εκείνες που διαθέτουν τουριστικούς πόρους, έχουν προσπελασιμότητα και στοιχειώδη υποδομή, είτε ακόμη προοπτική δημιουργίας της, έχουν την ανάγκη ανάπτυξης δραστηριοτήτων που συμβάλλουν στην οργανική διασύνδεση του αγροτουριστικού προγράμματος με την τοπική παραγωγή, έχουν την ανάγκη συγκράτησης είτε επανάκαμψης του τοπικού πληθυσμού στις εστίες του, προσφέρονται για την ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού, είτε τέλος έχουν την ανάγκη κάλυψης συγκεκριμένου τοπικού ενδιαφέροντος.

B/1.Κριτήρια καθορισμού δικαιούχων λήψης επιδοτούμενων δανείων για αγροτουρισμό

Δικαιούχοι λήψης επιδοτούμενων δανείων είναι περιληπτικά οι εξής σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) 2328/91 και τον Κανονισμό 797/85:

- ☐ Κάτοχοι γεωργικής εκμετάλλευσης.

- ☐ Γεωργοί κατά κύρια απασχόληση ή που το 50% του συνολικού τους εισοδήματος να προέρχεται από γεωργικές, δασικές, αγροτουριστικές δραστηριότητες και ο χρόνος εργασίας για τις εκτός γεωργικής εκμετάλλευσης δραστηριότητες δεν υπερβαίνει το 50% του συνολικού χρόνου εργασίας.

- ☐ Να πραγματοποιούν συγχρόνως με τις αγροτουριστικές επενδύσεις και επενδύσεις γεωργικού χαρακτήρα στην εκμετάλλευσή τους με βάση ένα σχέδιο βελτίωσης.

- ☐ Να είναι μόνιμοι κάτοικοι ορεινών -προβληματικών περιοχών.

- ☐ Να είναι ηλικίας κάτω των 65 ετών.

B/2:Προϋποθέσεις επιλογής περιοχών ανάπτυξης αγροτουρισμού

Βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού, είναι η επισημάνση των περιοχών της χώρας μας που προσφέρονται για την ανάπτυξη του. Απαιτείται προσοχή, σωστές εκτιμήσεις και

αντικειμενικότητα. Θεωρείται αναγκαίο, σε πρώτη τουλάχιστον "πειραματική" φάση, να συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) Η αγροτική περιοχή να είναι προβληματική. Αυτή η προϋπόθεση είναι βασική γιατί προβλέπεται και από τις προδιαγραφές της της Ε.Ε. για ένταξη στα προγράμματα που ενισχύονται από τα Ταμεία της Ευρώπης. Τέτοιες προβληματικές περιοχές έχουν χαρακτηριστεί, για ανάπτυξη αγροτουρισμού, από τα Ολοκληρωμένα Μεσογειακά Προγράμματα.

Πρέπει εδώ να σημειωθεί, ότι η "προβληματικότητα" συνδέεται με μια δεδομένη κατάσταση της περιοχής που δεν της επιτρέπει όχι μόνο αυτοδύναμη ανάπτυξη, αλλά ούτε καν ανάπτυξη με τα "συμβατικά", τα προβλεπόμενα δηλαδή, από τους αναπτυξιακούς νόμους, κίνητρα ανάπτυξης. Ο βαθμός προβληματικότητας μιας περιοχής όταν συνδέεται με διαφοροποιημένα αναπτυξιακά κίνητρα έχει δημιουργήσει στο παρελθόν αρκετά προβλήματα, κυρίως σε επίπεδο ομοειδών επιχειρήσεων. Το μικρό μέγεθος της αγροτουριστικής δραστηριότητας σε συνδυασμό και με τον έντονο κοινωνικό χαρακτήρα, θα δικαιολογήσει την οποιαδήποτε ακραία προβληματική διαφοροποίηση.

β) Η αγροτική περιοχή να διαθέτει τα φυσικά και πολιτιστικά εκείνα στοιχεία, δηλαδή τους "αγροτουριστικούς πόρους" που διαμορφώνουν την συγκεκριμένη μορφή αγροτουρισμού.

Β\3 κοινή Υπουργική απόφαση.

Σ' αυτό το σημείο, πριν προχωρήσουμε την ανάλυσή μας, θα ήταν σκόπιμο να παραθέσουμε και μια κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Γεωργίας σχετικά με τον προσδιορισμό των λειτουργικών μορφών και τάξεων των τουριστικών καταλυμάτων και λοιπών τουριστικών εγκαταστάσεων που είναι δυνατό να εντάσσονται στα Επιχειρησιακά Προγράμματα αρμοδιότητας Υπουργείου

Γεωργίας και τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ) κατά την Γ' Προγραμματική Περίοδο, ως εγκαταστάσεις ανάπτυξης Αγροτικού Τουρισμού.

**ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΑΣ**

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

**Άρθρο 1
Πεδίο εφαρμογής**

Παρεμβάσεις Αγροτικού Τουρισμού μπορούν να υλοποιηθούν στο πλαίσιο των ακόλουθων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων:

Α. Ε.Π. « Αγροτική Ανάπτυξη και Ανασυγκρότηση της Υπαιθρου» και ειδικότερα στα μέτρα 7.6 «Διαφοροποίηση των γεωργικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τη γεωργία, για να παρασχεθεί η δυνατότητα δημιουργίας πολλαπλών δραστηριοτήτων και η απόκτηση εναλλακτικών εισοδημάτων» και 7.9 «Ενθάρρυνση τουριστικών και βιοτεχνικών

δραστηριοτήτων».

Β. Ε.Π. Κοινοτικής Πρωτοβουλίας LEADER+ και ειδικότερα στο πλαίσιο του μέτρου 1.2 «Ενισχύσεις σε επενδύσεις – Στήριξη στην επιχειρηματικότητα».

Γ. Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα και ειδικότερα στο πλαίσιο των «Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου» και στο Πρόγραμμα «Πολυαπασχόλησης στη γεωργική εκμετάλλευση» σε εφαρμογή του κεφ. ΣΤ' της αριθ. 451/01 ΚΥΑ, όπως αυτή ισχύει κάθε φορά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

Λειτουργικές μορφές και τάξεις τουριστικών καταλυμάτων

Άρθρο 2

Ίδρυση νέων κύριων και μη κύριων ξενοδοχειακών καταλυμάτων

Οι λειτουργικές μορφές και τάξεις νέων τουριστικών καταλυμάτων, που ενισχύονται στα πλαίσια των μέτρων και δράσεων ανάπτυξης Αγροτικού Τουρισμού των προγραμμάτων του Κεφαλαίου Α είναι δυνατόν να είναι οι ακόλουθες:

Α. Παραδοσιακά ή διατηρητέα κτίρια: Πρόκειται για επισκευή, αποκατάσταση παραδοσιακών ή διατηρητέων κτιρίων και μετατροπή τους σε τουριστικά καταλύματα, σε εφαρμογή αρχιτεκτονικής μελέτης, που συντάσσεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Π.Δ. 33/79 (ΦΕΚ 10/Α/24.01.79) και την αρ.

532249/27.07.94 (ΦΕΚ 616B/09.08.94) απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Ε.Ο.Τ..

Τα ανωτέρω κτίσματα πρέπει να είναι χαρακτηρισμένα ως παραδοσιακά ή διατηρητέα, από τις αρμόδιες κατά τόπους Υπηρεσίες του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. ή του ΥΠ.ΠΟ.

Β. Ξενοδοχεία κλασσικού τύπου, 5, 4 και 3 αστερών : Πρόκειται για μορφή ξενοδοχείου που περιλαμβάνει κοινόχρηστους χώρους υποδοχής, παραμονής, εστίασης και αναψυχής πελατών, υπνοδωμάτια, λουτρά και βοηθητικούς χώρους.

Η ίδρυσή τους γίνεται σύμφωνα με τις σχετικές προδιαγραφές που προβλέπονται στο Π.Δ. 43/02 (ΦΕΚ 43/A/02).

Ο ελάχιστος απαιτούμενος αριθμός δωματίων είναι 10.

Γ. Ξενοδοχεία τύπου MOTEL 4 και 3 αστερών:

Πρόκειται για ξενοδοχεία που περιλαμβάνουν κοινόχρηστους χώρους υποδοχής, παραμονής, εστίασης και αναψυχής πελατών, υπνοδωμάτια με ιδιαίτερα λουτρά και βοηθητικούς χώρους. Τα ξενοδοχεία τύπου MOTEL ιδρύονται, εφόσον η σχετική χρήση επιτρέπεται από τις κείμενες διατάξεις, είτε εκτός σχεδίου αλλά εντός ΖΟΕ είτε εκτός σχεδίου, εκτός οικισμών και γενικά εκτός κατοικημένων περιοχών ή στις παρυφές τέτοιων περιοχών, αλλά απαραίτητως επί οδικών αρτηριών μεγάλης κυκλοφορίας που ενώνουν μεγάλα αστικά ή τουριστικά κέντρα και εμφανίζουν σημαντική κίνηση αυτοκινήτων (εθνικό και επαρχιακό δίκτυο). Η ίδρυσή τους γίνεται σύμφωνα με τις σχετικές προδιαγραφές και διαδικασίες που προβλέπονται στο Π.Δ. 43/02 (ΦΕΚ 43/A/02).

Ο ελάχιστος απαιτούμενος αριθμός δωματίων είναι 10.

Δ. Ξενοδοχεία τύπου επιπλωμένων διαμερισμάτων 5, 4 και 3 αστέρων:

Πρόκειται για ξενοδοχεία, που διαθέτουν κοινόχρηστους χώρους υποδοχής και παραμονής πελατών, βοηθητικούς χώρους και περιλαμβάνουν διαμερίσματα ενός, δύο ή περισσότερων κύριων χώρων με πλήρες λουτρό και μικρό μαγειρείο. Η ίδρυσή τους γίνεται σύμφωνα με τις σχετικές προδιαγραφές και διαδικασίες, που προβλέπονται στο Π.Δ. 43/02 (ΦΕΚ 43/Α/02).

Ο ελάχιστος απαιτούμενος αριθμός δωματίων ανέρχεται σε 10.

Ε. Τουριστικές επιπλωμένες επαύλεις και τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες: Οι Τουριστικές επιπλωμένες επαύλεις είναι μονόροφες ή δύοροφες μονοκατοικίες ενδιαφέρουσας αρχιτεκτονικής μορφής που έχουν ανεξάρτητη και άμεση εξωτερική προσπέλαση, ιδιωτικότητα και παρουσιάζουν αυτοτέλεια οικοπέδου και κτίσματος, όπου ανήκει αποκλειστικά και ο διαμορφωμένος κήπος.

Οι Τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες είναι μεμονωμένες ή σε σειρά ή σε συγκρότημα μονόροφες ή δύοροφες κατοικίες, που έχουν αυτοτέλεια λειτουργίας, ανεξάρτητη εξωτερική προσπέλαση και ιδιωτικότητα.

Η ίδρυσή τους γίνεται σύμφωνα με τις σχετικές προδιαγραφές και διαδικασίες που προβλέπονται στην αριθ. 530992/87 (ΦΕΚ 557/Β/87) απόφαση του ΕΟΤ.

Ο ελάχιστος απαιτούμενος αριθμός κλινών ανέρχεται σε 10.

ΣΤ. Ενοικιαζόμενα δωμάτια 4 «κλειδιών»:

Πρόκειται για ενοικιαζόμενα δωμάτια σε συγκρότημα μέχρι 10 δωματίων που ιδρύονται με βάση τις προδιαγραφές που ορίζονται στο Π.Δ. 337 (ΦΕΚ 281/Α/28.12.2000).

Ο μέγιστος δυνατός αριθμός δωματίων είναι 10, ενώ ο ελάχιστος απαιτούμενος αριθμός δωματίων είναι 6 με αντίστοιχο αριθμό κλινών 12.

Ζ. Ενοικιαζόμενα επιπλωμένα διαμερίσματα 4 «κλειδιών»: Πρόκειται για ενοικιαζόμενα επιπλωμένα διαμερίσματα σε συγκρότημα μέχρι 20 δωματίων που ιδρύονται με βάση τις προδιαγραφές που ορίζονται στο Π.Δ. 337 (ΦΕΚ 281/Α/28.12.2000).

Ο μέγιστος δυνατός αριθμός δωματίων είναι 20, ενώ ο ελάχιστος απαιτούμενος αριθμός δωματίων είναι 6 με αντίστοιχο αριθμό κλινών 12.

Άρθρο 3

Περιορισμοί στη κωροθέτηση και τις τάξεις τουριστικών καταλυμάτων

Η ίδρυση τουριστικών καταλυμάτων του προηγούμενου άρθρου υπόκειται στους ακόλουθους όρους και περιορισμούς:

α. Η μετατροπή χαρακτηρισμένων παραδοσιακών ή διατηρητέων κτισμάτων σε τουριστικά καταλύματα ενισχύεται

κατά προτεραιότητα στις περιοχές εφαρμογής των προγραμμάτων χωρίς κανένα επιπλέον περιορισμό.

β. Για όλες τις λοιπές λειτουργικές μορφές καταλυμάτων του άρθρ. 2 ισχύουν οι περιορισμοί που προβλέπονται στην με αριθ. 2647/ΥΠΕΘΟ /538866/ ΕΙΔ135/ ΕΟΤ/19.11.86 (ΦΕΚ 797/86/Β) απόφαση του Υφυπουργού Εθνικής Οικονομίας «Μέτρα για την ελεγχόμενη τουριστική ανάπτυξη και την αναβάθμιση της τουριστικής προσφοράς περιοχών της Χώρας. Καθορισμός περιοχών Ελέγχου Τουριστικής Ανάπτυξης», όπως αυτή τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα.

γ. Σε οικόπεδα ή γήπεδα ευρισκόμενα σε απόσταση μικρότερη των 3 χλμ. από τις ακτές είναι δυνατή η ίδρυση μόνο κυρίων ξενοδοχειακών καταλυμάτων (ξενοδοχεία κλασσικού τύπου, ξενοδοχεία τύπου Motel, ξενοδοχεία τύπου επιπλωμένων διαμερισμάτων), τουριστικών επιπλωμένων επαύλεων, τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών, καθώς και μετατροπή παραδοσιακών ή διατηρητέων κτιρίων σε καταλύματα.

δ. Σε παραδοσιακούς οικισμούς, εκτός από τη μετατροπή σε κατάλυμα παραδοσιακών ή διατηρητέων κτιρίων, είναι δυνατή η ίδρυση μόνο ξενοδοχείων κλασσικού τύπου και επιπλωμένων διαμερισμάτων, τουριστικών επιπλωμένων επαύλεων και τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών λαμβανομένων υπόψη των περιορισμών του εδαφίου β.

ε. Η κατασκευή ενοικιαζομένων επιπλωμένων δωματίων και ενοικιαζομένων επιπλωμένων διαμερισμάτων είναι δυνατή, τηρουμένων σωρευτικά και των περιορισμών των εδαφίων β, γ και δ του παρόντος άρθρου, μόνο σε οικόπεδα που βρίσκονται εντός σχεδίου, εντός οικισμών προϋφιστάμενων του 1923 ή εντός οριοθετημένων οικισμών με πληθυσμό κάτω των 2.000 κατοίκων. Τα οικόπεδα αυτά θα πρέπει επί πλέον να

βρίσκονται εκτός των περιοχών, που ορίζονται στην ΚΥΑ των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Ανάπτυξης και ΠΕΧΩΔΕ 56616/2000 (ΦΕΚ 803/Β/00).

Άρθρο 4

Επέκταση κύριων και μη κύριων ξενοδοχειακών καταλυμάτων

Ενισχύεται η επέκταση κύριων και μη κύριων ξενοδοχειακών καταλυμάτων που ήδη λειτουργούν νόμιμα με ειδικό σήμα λειτουργίας, εφόσον ανήκουν στις λειτουργικές μορφές και τάξεις του άρθρου 2 της παρούσας και μόνον υπό τους όρους και περιορισμούς του άρθρου 3.

Άρθρο 5

Ποιοτικός εκσυγχρονισμός κύριων και μη κύριων ξενοδοχειακών καταλυμάτων

1. Ενισχύεται ο ποιοτικός εκσυγχρονισμός κύριων και μη κύριων ξενοδοχειακών καταλυμάτων, που ήδη λειτουργούν νόμιμα με ειδικό σήμα λειτουργίας, ανεξαρτήτως λειτουργικής μορφής και τάξης.

2. Η χορήγηση της ενίσχυσης είναι δυνατή, εφόσον, με την ολοκλήρωση των σχετικών έργων, εργασιών και προμηθειών, που συνιστούν τον ποιοτικό εκσυγχρονισμό τα καταλύματα κατατάσσονται σε λειτουργικές μορφές και τάξεις του άρθρου 2

της παρούσας και μόνο. Η δυνατότητα μετατροπής της λειτουργικής μορφής και η δυνατότητα κατά τάξη προαγωγής των καταλυμάτων, που δεν συγκαταλέγονται στο άρθρο 2, βεβαιώνεται από την αρμόδια υπηρεσία του ΕΟΤ ή της οικείας Περιφέρειας, η οποία και εγκρίνει την τροποποιητική αρχιτεκτονική μελέτη για τη μετατροπή της λειτουργικής μορφής ή και την προαγωγή κατά τάξη. Η βεβαίωση της εν λόγω δυνατότητας μετατροπής λειτουργικής μορφής ή και προαγωγής κατά τάξη και η έγκριση της τροποποιητικής αρχιτεκτονικής μελέτης, όπου απαιτείται, αποτελούν προϋπόθεση για την χορήγηση ενίσχυσης των επενδύσεων ποιοτικού εκσυγχρονισμού στα οικεία προγράμματα, εφόσον πρόκειται για καταλύματα, που δεν συγκαταλέγονται στην απαρίθμηση του άρθρ.2 του παρόντος Κεφαλαίου.

Κεφάλαιο Γ

Άρθρο 6

Λοιπά καταλύματα και άλλες Τουριστικές Εγκαταστάσεις

1. Ενισχύεται η ίδρυση και επέκταση οργανωμένων τουριστικών κατασκηνώσεων Β' τάξης και άνω, σύμφωνα με τις προδιαγραφές και διαδικασίες που προβλέπονται στην αριθ. 530992/87 (ΦΕΚ 557β/87) απόφαση του ΕΟΤ. Επίσης ενισχύεται ο ποιοτικός εκσυγχρονισμός τέτοιων κατασκηνώσεων, που λειτουργούν νόμιμα με ειδικό σήμα λειτουργίας, ανεξάρτητα από τάξη.
2. Επενδύσεις ίδρυσης ή επέκτασης οργανωμένων τουριστικών κατασκηνώσεων Β' τάξης μπορούν να υλοποιηθούν σε οικόπεδα - γήπεδα, τα οποία βρίσκονται

σε απόσταση μεγαλύτερη των 3 χιλ. από ακτές.
Τουριστικές κατασκηνώσεις Α' τάξης μπορούν να
υλοποιηθούν οπουδήποτε μπορούν να χωροθετηθούν.

Λοιπές τουριστικές εγκαταστάσεις που περιγράφονται
στην αριθ. 530992/87 (ΦΕΚ 557/Β/87) απόφαση του
ΕΟΤ υλοποιούνται σύμφωνα με τις διατάξεις της
απόφασης αυτής και τις λοιπές διατάξεις της εθνικής
νομοθεσίας.

Κεφάλαιο Δ'

Άρθρο 7

Νόμιμες εγκρίσεις και άδειες

Όλες οι ενισχύσεις των προηγούμενων άρθρων του Κεφαλαίου
αυτού χορηγούνται υπό τον όρο, ότι έχει προηγηθεί η τήρηση
των νόμιμων διαδικασιών και η λήψη των νομίμων αδειών για
την ίδρυση, επέκταση και εκσυγχρονισμό των αντίστοιχων
καταλυμάτων και λοιπών εγκαταστάσεων από τους αρμόδιους
φορείς.

Η παρούσα να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της
Κυβέρνησης.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΥΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ενώ πολλά πλεονεκτήματα απορρέουν από την ανάπτυξη του αγροτουρισμού, μπορεί να υπάρχουν και προβλήματα. Όλες οι οικονομικές δομικές ευθυγραμμίσεις μπορούν να διασπάσουν, να διαλύσουν, να αναστατώσουν ευαίσθητα περιβάλλοντα. Και καθώς οι κατάλογοι με τα νούμερα των αγροτικών πρακτορείων βοήθειας θα το πιστοποιούν, οι αγροτικές κοινότητες μπορούν να είναι υπερβολικά ανθεκτικές στις καινούριες ιδέες. Τα προβλήματα στην ανάπτυξη και διαχείριση του τουρισμού της υπαίθρου, παραθέτονται παρακάτω:

1. Η απειλή για το περιβάλλον

Ο αγροτουρισμός κινείται μέσα σε ευαίσθητα φυσικά περιβάλλοντα. Μερικοί από τους πιο ελκυστικούς προορισμούς τουρισμού διαθέτουν από τα πιο ευαίσθητα περιβάλλοντα. Αυτοί περιλαμβάνουν θαλάσσιες και λιμναίες ακτές, υδροβιότοπους, περιοχές με ψηλά βουνα και πολικές περιοχές. Πολλές μελέτες έχουν υπογραμμίσει τις απειλές τις οποίες ο τουρισμός έχει ήδη φέρει στο περιβάλλον. Εντατικό σκι έχει καταστρέψει τη βλάστηση και έχει ενθαρρυνει την καθίζηση. Το σκαρφάλωμα στα βουνα διαβρώνει τις όψεις των βουνών και με μοντέρνα μηχανήματα καταστρέφει τη φυσική τους κατάσταση. Το περπάτημα και η ιππασία φθείρει τα μονοπάτια στις βαριά χρησιμοποιημένες περιοχές και ο θόρυβος και τα σκουπίδια διώχνουν και τραυματίζουν τα άγρια δημιουργήματα. Οι υπάρχουσες πρακτικές καλλιέργειας ανατρέπονται από την φωτιά και τον ανταγωνισμό για έργα. Η ησυχία, η ηρεμία και η αυθεντική φύση της εξοχής μπορεί σοβαρά να αναστατωθούν. Όλες αυτές οι εκροές μπορούν να αντιμετωπιστούν με κάποια επέκταση από επίπεδο management της εξοχής.

3. Κοινωνικό-πολιτική απειλή

Καθώς η εισορή από μεγάλα νούμερα επισκεπτών μπορεί να.. αναστατώσει το φυσικό κόσμο, έτσι μπορούν και οι επισκέπτες να εκμεταλλευτούν τον μικρής κλίμακας, στατικό και καλά οργανωμένο κοινωνικοπολιτισμικό κόσμο της αγροτικής κοινότητας. Τα πρότυπα κερδών αλλάζουν, οι σχέσεις επιτυχίας - αποτυχίας αλλοτριώνονται, τα θεμέλια της δύναμης δοκιμάζονται. Πιο ουσιαστικά, οι κοινωνιολόγοι έχουν από καιρό αναγνωρίσει ότι η επίδραση των «προηγμένων» πολιτισμών στους «παραδοσιακούς» πολιτισμούς, σχεδόν πάντα φέρνει αλλαγή στον παραδοσιακό πολιτισμό και όχι στην αντίθετη κατεύθυνση. Η διαδικασία έχει εξεταστεί λεπτομερώς στις μεσογειακές και στις αλπικές χώρες. Αλλά η διαδικασία αυτή, είναι περισσότερο τονισμένη εκεί όπου ειδικά εθνικά ή γλωσσολογικά γκρουπ εμπλέκονται. Οι περιοχές Gaeltacht της Ιρλανδίας έχουν μακρά εμπειρία του προβλήματος: ένα πρόσφατο θετικό βήμα προς την απάντηση είναι ο διορισμός ενός υπαλλήλου που θα προσπαθήσει να αναπτύξει τουρισμό φιλικό απέναντι στην ιρλανδική γλώσσα.

3. Το ζήτημα τις εγκαταστάσεις

Μερικές πετυχημένες αγροτουριστικές περιοχές στα καναδεζικά Rockies, στην νοτιοδυτική Αγγλία και σε τμήματα των Άλπεων, έχουν συμπεράνει ότι η επιτυχία στην αγορά επισκεπτών έφερε προβλήματα καταλύματος για τους ντόπιους. Μικρές κοινότητες σπάνια έχουν μεγάλο πλεόνασμα καταλυμάτων. Αν θέλουν να κρατήσουν το ύφος και τον χαρακτήρα τους δεν πρέπει να επεκταθούν πολύ και γρήγορα. Το κατάλυμα μπορεί να αγοραστεί για την εγκατάσταση του επισκέπτη, αφού έχει χρησιμοποιηθεί παλιότερα για προσωπική εξυπηρέτηση. Η αγορά στέγασης από τους ανθρώπους της πόλης σαν δεύτερη κατοικία, είναι σπάνια και φέρνει μικρά οικονομικά οφέλη στην τοπική κοινότητα. Η στέγαση μπορεί να αγοραστεί σαν οίκος ευγηρίας από τους παραθεριστές που ερωτεύονται τις περιοχές διακοπών τους. Όλες αυτές οι επιδράσεις υψώνουν τις τιμές και δημιουργούν εντάσεις μέσα στις αγροτικές κοινωνίες.

4. Έλλοδος επιχειρήσεων στην αγορά.

Για λόγους που θα αναφερθούν αργότερα, πολλοί αγρότες και επαγγελματίες δεν αποφασίζουν να μπουν στην τουριστική αγορά όταν τους παρουσιάζονται οι ευκαιρίες. Έρευνες δείχνουν, ότι σε εξαιρετικές περιπτώσεις, πάνω από το 80% των επιχειρήσεων που έχουν σχέση με τον τουρισμό σε μικρές πόλεις και χωριά, ανήκουν, διευθύνονται και ελέγχονται από εισερχόμενους και μη τοπικούς επιχειρηματίες. Από μερικές απόψεις οι εισοδηματίες μπορούν να εξασφαλίσουν μια σημαντική μεταβίβαση εταιριών, κεφαλαίων και επιδεξιότητας. Αλλά παρά όλα αυτά μπορούν να παρουσιάσουν και προβλήματα. Μπορεί να γίνουν αναίσθητοι απέναντι στην τοπική παράδοση, τον πολιτισμό, τις πρακτικές εργασίες και τον αρχιτεκτονικό ρυθμό. Μπορεί να μην χρησιμοποιήσουν τοπικούς τροφοδότες για αγαθά και υπηρεσίες. Μπορεί να επαναπατριστούν τα κέρδη και το κεφάλαιο, κερδίζοντας έξω από την περιοχή. Έχουν μικρή πιστή στην καινούρια βάση της επιχειρήσεώς τους και συχνά την εγκαταλείπουν όταν οι συνθήκες εμπορίου χειροτερεύουν. Εξίσου σημαντικό είναι ότι, δημιουργούν εντάσεις μεταξύ ντόπιων και εισοδηματιών και κάνουν λίγα για να αλλάξουν τον υπό εξάρτηση πολιτισμό, που είναι συχνός σε πολλές αγροτικές περιοχές.

5. Η κυκλοφοριακή συμφόρηση

Η κυκλοφοριακή συμφόρηση συνήθως σε δρόμους αλλά και σε μερικές περιπτώσεις στη θάλασσα και τον αέρα, μπορεί να είναι ένα τεράστιο πρόβλημα αν η περιοχή είναι επιτυχής στο να προσελκύει τουρίστες. Στενοί δρόμοι εύκολα παραγεμίζουν από την κυκλοφορία, τα πάρκινγκ γίνονται προβληματικά και σε εξαιρετικές περιπτώσεις υπηρεσίες που έχουν ανάγκη δεν μπορούν να κάνουν επείγοντα τηλεφωνήματα. Η ελκυστικότητα μιας περιοχής σαν προορισμός μπορεί να μειωθεί, κατεβάζοντας την αγορά. Οι τεχνικές management για το κυκλοφοριακό και καλύτερα η χρησιμοποίηση της μεταφοράς του κοινού μπορεί να βοηθήσουν, αλλά τα χρήματα και οι επιδεξιότητες που είναι απαραίτητες δεν είναι συνήθως διαθέσιμα.

6. Ο σχεδιασμός, ο τοπικός έλεγχος, η συμμετοχή του κοινού και ο συνεταιρισμός.

Όλα τα παραπάνω συγκεντρώνουν πολλά απο τα σημεία που μέχρι τώρα έχουν καλυφθεί. Σ' έναν ιδανικό κόσμο, οι ντόπιοι και οι επιχειρηματίες θα μπορούσαν να ρυθμίσουν την ανάπτυξη του τουρισμού με τέτοιο τρόπο ώστε τα προβλήματα να συζητούνται νωρίτερα και να μικραίνουν, ενώ τα πλεονεκτήματα να μεγαλώνουν. Οι έλεγχοι σχεδίων θα εγγυόντουσαν μια προσεκτική ισορροπία της ανάπτυξης μεταξύ του τουρισμού και της χρησιμοποίησης της γης. Διαφορετικά είδη δραστηριότητας τουρισμού θα χωρίζονταν σε ζώνες, σε περιοχές, που θα τους ταίριαζαν καλύτερα τέτοιοι τύποι ανάπτυξης. Εργοδότες και εργαζόμενοι θα μπορούσαν να παρακολουθήσουν απλά μαθήματα εκπαίδευσης ικανοτήτων και επιδεξιοτήτων στο μάρκετινγκ, την φιλοξενία, την ερμηνεία και το σχεδιασμό του τουρισμού. Η κοινωνία θα μπορούσε να νιώθει ότι κατέχει την «ιδιοκτησία» της βιομηχανίας της σε μία πλατύτερη αίσθηση. Σαν αποτέλεσμα, ο επισκέπτης θα ένιωθε τη γενικότερη αίσθηση του καλωσορίσματος από τους οικοδεσπότες. Αλλά ο πραγματικός κόσμος είναι σπάνια ιδανικός. Η οικονομική δύναμη του εισερχόμενου επιχειρηματία και η δύναμη των επιδέξιων εξωτερικών παραγόντων συμπεριλαμβανομένων και των tour- operators και των υπεύθυνων του τουριστικού συμβουλίου, ευνοώντας τον τοπικό έλεγχο, σπάνια επιτυγχάνουν.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΘΕΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Οι επιπτώσεις από την ανάπτυξη του αγροτουρισμού είναι πολλές και συχνά περίπλοκες, έτσι ώστε να είναι δύσκολο να αναλυθούν ξεχωριστά π.χ. κοινωνικές από οικονομικές επιπτώσεις. Θα επιδιώξουμε γι' αυτό τον λόγο να δούμε και τις επανασυνδέσεις που υπάρχουν ανάμεσα στις διαφορετικές επιπτώσεις.

1) Οικονομικές επιπτώσεις.

Σε πολλές περιοχές με αγροτουρισμό, δημιουργήθηκε το φαινόμενο να διατηρείται μια γεωργία «βιτρίνας» απλώς, για να δικαιολογείται το γεγονός ότι πρόκειται για αγροτική εκμετάλλευση με οικονομικά ενεργούς αγρότες, που είναι προαπαιτούμενο για να υπάρχει τέτοια μονάδα. Κατ' αυτόν τον τρόπο η γεωργική εκμετάλλευση γίνεται «διακοσμητική» στην λειτουργία μιας καθαρά τουριστικής επιχείρησης. Αυτό το πρόβλημα δείχνει ότι για τους νεότερους αγρότες απαιτούνται και επιπλέον κίνητρα εκτός από το εισόδημα του αγροτουρισμού για να παραμείνουν οικονομικά ενεργοί αγρότες. Το θέμα αυτό είναι σημαντικό, γιατί στη μεταπολεμική περίοδο, στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, ο αγροτουρισμός χρησιμοποιήθηκε σαν εργαλείο άσκησης της αναπτυξιακής και περιφερειακής πολιτικής στις υποβαθμισμένες ή προβληματικές αγροτικές περιοχές. Για αυτόν τον λόγο οι ενισχύσεις, τα κίνητρα και οι επενδύσεις που δόθηκαν ήταν πολλά και μακροπρόθεσμα με στόχευση ακριβώς την συγκράτηση οικονομικά ενεργών αγροτών στην

περιφέρεια. Σε κάθε δανειοδότηση άλλωστε, ο όρος αυτός είναι απαραίτητος: πρέπει να αφορά υπαρκτή αγροτική εκμετάλλευση με οικονομικά ενεργούς αγρότες.

Στην πορεία της ανάπτυξης του αγροτουρισμού δημιουργήθηκε και ένα άλλο πρόβλημα συνδεδεμένο με τις οικονομικές αλλαγές που επήλθαν σ' αυτές τις εκμεταλλεύσεις. Θα έπρεπε να θεωρούνται αυτοί οι ιδιότυποι αγρότες - επιχειρηματίες του τουρισμού, σαν αγρότες ή σαν ελεύθεροι επαγγελματίες ως προς τις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Η λύση του θέματος αυτού δεν ήταν απλή γιατί συνδεόταν με το θέμα της φορολογικής ταξινόμησης των επαγγελμάτων, τις ειδικές νομοθετικές ρυθμίσεις που αφορούν τους αγρότες και την ιδιομορφία αυτής της διπλής απασχόλησης που οδηγεί σε άντληση εισοδημάτων από διαφορετικές πηγές. Γίνεται αντιληπτό ότι αυτό οδηγεί και σε μια αλλαγή της επαγγελματικής ένταξης των αγροτών, που δίνει σημασία στην κύρια πηγή εισοδήματος και όχι στην δηλωμένη απασχόληση.

Ο αγροτουρισμός λειτουργεί κατ' αυτόν τον τρόπο σαν ένας παράγοντας καθοριστικών οικονομικών και κοινωνικών αλλαγών τόσο στις αντιλήψεις των αγροτών, όσο και στις παραγωγικές σχέσεις που προϋπήρχαν.

Ολοκληρώνοντας τις οικονομικές επιπτώσεις θα αναφερθούμε και στον τουρίστα που προτιμάει τον αγροτουρισμό, κυρίως λόγω των χαμηλών τιμών του και του οικογενειακού του χαρακτήρα. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι μεγάλο μέρος της υποδομής του αγροτουρισμού στις Ευρωπαϊκές χώρες συνδέθηκε με την ανάπτυξη του κοινωνικού τουρισμού. Πρόκειται δηλαδή για μια μορφή φτηνών διακοπών και άρα απευθύνεται σε πολλές ομάδες αγοραστών.

2) Κοινωνικές επιπτώσεις

Οι κοινωνικές επιπτώσεις αφορούν τόσο τους τουρίστες όσο και τους ντόπιους. Ο τουρίστας θεωρείται ότι σε τέτοιας μορφής τουριστική δραστηριότητα, βρίσκει τη δυνατότητα να επανακτήσει την ισορροπία που οι ρυθμοί εργασίας και η ζωή στην πόλη τον έκαναν να χάσει. Αυτή η διαπίστωση συνδέεται με το γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος των

τουριστών προέρχεται από αστικά κέντρα και είναι οικογενειάρχες. Συνδέεται επίσης με την άποψη ότι το φυσικό και δομημένο περιβάλλον ενός αγροκτήματος σε αντίθεση με μια παραθαλάσσια περιοχή τουρισμού, επιτρέπει την χαλάρωση και την ξεκούραση χωρίς εντάσεις (π.χ. βραδινή ζωή και διασκέδαση στις περιοχές τουρισμού διακοπών). Μια δεύτερη κοινωνική επίπτωση, συνδέει αυτή την μορφή διακοπών με την ανάγκη για επιστροφή στην φύση που εννοείται σαν μια επιστροφή σε ένα παρελθόν, με οικονομικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά που δεν υπάρχουν στην καθημερινή πραγματικότητα του τουρίστα. Αυτή η επιστροφή είναι ένα ετήσιο «ταξίδι» που επιτρέπει στον τουρίστα να συνεχίζει κατόπιν να ζει στους έντονους ρυθμούς της ζωής στην πόλη.

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο του αγροτουρισμού είναι ότι επιβάλλει στον τουρίστα μια ενεργή τουριστική δραστηριότητα σε αντίθεση με την παθητικότητα του τουριστικού πακέτου. Ο τουρίστας είναι συμμετοχός τόσο στην τοπική κοινωνική ζωή όσο και στις ποικίλες δραστηριότητες (επιμορφωτικές, αθλητικές, φυσιολατρικές) που προσφέρονται σ' αυτόν και την οικογένειά του. Ο οικογενειακός χαρακτήρας του αγροτουρισμού άλλωστε είναι μια ακόμη πλευρά αυτής της ενεργοποίησης των τουριστών. Για τους ντόπιους ο αγροτουρισμός προσφέρει αρχικά την δυνατότητα μιας άμεσης, πρόσωπο με πρόσωπο, επαφής με τους τουρίστες, γεγονός που σπάζει την απομόνωση και το αίσθημα του κοινωνικού αποκλεισμού. Επιπλέον γίνεται αιτία να επανεκτιμηθούν τα στοιχεία της αγροτικής δομής αλλά και σε πολλές περιπτώσεις συμβάλλει (π.χ. αγροτικά μουσεία) στη διατήρηση των στοιχείων της τοπικής ιστορίας που αλλιώς θα χανόντουσαν.

Τέλος, η αύξηση των εισοδημάτων οδηγεί σε μια μερική ανεξαρτησία των νεότερων μελών της οικογένειας, αλλά και των γυναικών, γεγονός που οδηγεί συχνά σε συγκρούσεις αλλά και σε τελική εγκατάλειψη του αγροτικού επαγγέλματος όπως θα δούμε στη συνέχεια. Πρόκειται για μια εξέλιξη που συνδέεται και με οικονομικούς παράγοντες.

Ο αγροτουρισμός είναι μια μορφή επαγγελματικής πολυδραστηριότητας στον αγροτικό χώρο, δηλαδή επιτρέπει στον αγρότη να αντλεί τα εισοδήματά του από δύο ή τρεις πηγές. Αυτό το γεγονός, ξεκινώντας από τους αρχηγούς των οικογενειών, οδήγησε σταδιακά πολλά από τα νεότερα μέλη της οικογένειας στην μερική ή απόλυτη εγκατάλειψη του αγροτικού επαγγέλματος. Η πορεία αυτή οφείλεται τόσο στα αυξημένα εισοδήματα όσο και στα κοινωνικά και καταναλωτικά πρότυπα των τουριστών που οδηγούν τους νέους σε απόρριψη του αγροτικού επαγγέλματος. Η επισήμανση αυτού του φαινομένου, έγινε σε περιοχές αγροτικές με ανάπτυξη τουρισμού διακοπών ή αγροτουρισμού και οδήγησε σε προβληματισμό, όσον αφορά τον στόχο της διατήρησης οικονομικά ενεργού αγροτικού πληθυσμού στην ύπαιθρο.

3) Περιβαλλοντικές επιπτώσεις

Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις της ανάπτυξης του αγροτουρισμού αποτέλεσαν επίσης ένα καθοριστικό στοιχείο της προτίμησής του. Θεωρείται κατ' αρχάς ότι ο αγροτουρισμός εκφράζει την έννοια της «ενταγμένης» τουριστικής ανάπτυξης στην ύπαιθρο, «σέβεται» δηλαδή την υπάρχουσα κοινωνική, οικονομική, πολιτιστική και περιβαλλοντική δομή.

Η άποψη αυτή στηρίζεται στο γεγονός ότι δεν απαιτούνται μεγάλης έκτασης παρεμβάσεις στο φυσικό περιβάλλον (π.χ. ανέγερση ξενοδοχείων, εστιατορίων) καθώς και ότι εγγενές χαρακτηριστικό του αγροτουρισμού είναι η μικρή κλίμακα του δομημένου χώρου στις μονάδες αυτές.

Μια δεύτερη επίπτωση είναι ότι το ουσιαστικό κίνητρο που οδηγεί τους τουρίστες εκεί, συνδέεται άμεσα με το περιβάλλον και την προστασία του. Αυτό γίνεται τόσο μέσα από τις δραστηριότητες στην αγροτική εκμετάλλευση, όσο και από τις παράλληλες δραστηριότητες που κυριαρχούνται από την φυσιολατρία.

Άλλωστε, δεν είναι τυχαίο ότι ο αγροτουρισμός στηρίζεται και

προωθείται και από την πληθώρα οικολογικών οργανώσεων, αλλά και από σωματεία που προωθούν την ορειβασία, την περιήγηση, την φυσική ζωή κ.λ.π. Ουσιαστικά, για τα παιδιά ιδίως αυτές οι δραστηριότητες αποτελούν μια δυναμική περιβαλλοντική αγωγή που συμβάλλει στην εμπέδωση της ιδέας του περιβάλλοντος.

Υπάρχει τέλος μια εξέλιξη τα τελευταία δέκα χρόνια που αναφέρεται στην προσπάθεια προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς της υπαίθρου μέσω διεθνών προγραμμάτων που στοχεύουν συνδυασμένα στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, στην ανάπτυξη «ήπιων» μορφών τουριστικής ανάπτυξης, όπως ο αγροτουρισμός, στην ανάδειξη και προστασία των μνημείων ή παραδοσιακών οικισμών της περιοχής που συνδέονται με την τοπική ιστορία και τον πολιτισμό.

Πρόκειται ουσιαστικά για μια προσπάθεια να ενταχθεί ο αγροτουρισμός σε μια συνδιασμένη αναπτυξιακή στρατηγική του τουρισμού στις περιοχές της Ευρώπης με πλούσιο πολιτιστικό παρελθόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

1. Προβλήματα υλοποίησης του αγροτουρισμού στον ελλαδικό χώρο

Τα κυριότερα προβλήματα που παρουσιάστηκαν στην εφαρμογή του προγράμματος του αγροτουρισμού όσον αφορά αποκλειστικά και μόνο τον Ελλαδικό χώρο, ήταν τα εξής:

α) Υπήρξε εξαρχής πλήθος δημόσιων υπηρεσιών και οργανισμών που επεδίωξαν παράλληλα με τους βασικούς φορείς που προαναφέρθηκαν (Ε.Ο.Τ., Υπουργείο Γεωργίας, Α.Τ.Ε.), να προωθήσουν τέτοια προγράμματα (π.χ. ΠΑΣΕΓΕΣ, Υφυπουργείο Νέας Γενιάς), με στόχους συχνά αλληλοσυγκρουόμενους.

β) Δεν ολοκληρώθηκε η προσπάθεια να δημιουργηθεί ένα συντονιστικό όργανο με αρμοδιότητες χάραξης πολιτικής, προδιαγραφών, αλλά και ελέγχου εφαρμογής των προγραμμάτων αυτών, με αποτέλεσμα την «αχρησιμοποίηση» του αγροτουρισμού για εφαρμογή μιας πολιτικής περιφερειακής ανάπτυξης των άγονων, ορεινών και ηπειρωτικών περιοχών της χώρας.

γ) Έλειψε ο έλεγχος της πορείας της δανειοδότησης και της εφαρμογής των προδιαγραφών, με αποτέλεσμα μέρος των δανείων να καταλήξουν σε δανειοδότηση αγροτών για οικοδόμηση των σπιτιών τους ή άλλων οικοδομών της αγροτικής εκμετάλλευσης (π.χ. αποθήκες).

δ) Δεν υπήρξε σημαντικός αριθμός συγκροτημένων προσπαθειών από τοπικούς αναπτυξιακούς φορείς ή κοινότητες, ενώ δεν λήφθηκε μέριμνα για τη δυνατότητα συμμετοχής σ' αυτά τα προγράμματα ιδιωτικών εταιριών. Αντίθετα οι δανειοδοτήσεις σε άτομα, χωρίς μια οργανωτική και λειτουργική στήριξη τους από κάποιο φορέα (συνεταιρισμός - συνεταιρισμός ιδιοκτητών κ.λπ.) δεν ήταν αποδοτική,

κυρίως λόγω της έλλειψης τεχνογνωσίας.

ε) Οι προσπάθειες που έγιναν να υπάρξει πληροφόρηση για τη διεθνή εμπειρία, ήταν αποσπασματικές και δεν κατέληξαν σε ένα πρόγραμμα που να προτείνει τα διαφορετικά μοντέλα που θα ήταν κατά περίπτωση περισσότερο ενταγμένα στην ελληνική πραγματικότητα. Αυτό, παρά το γεγονός ότι στις συναντήσεις των αρμόδιων φορέων που είχαν σαν στόχο να δημιουργηθεί ένα συντονιστικό όργανο επισημαίνεται αυτή η ανάγκη, αλλά δεν προωθείται το θέμα.

ζ) Απαραίτητα στοιχεία σε μιας τέτοιας έκτασης αναπτυξιακή προσπάθεια, είναι η ύπαρξη μιας έρευνας αγοράς (διεθνούς-εθνικής-τοπικής) που θα επιτρέψει να επιλέγουν οι ομάδες πελατών που υπάρχουν, αλλά και οι απαιτήσεις και η συνεχής παρακολούθηση των εξελίξεων στην προσφορά και την ζήτηση αυτού του τύπου τουρισμού. Τέτοιας μορφής έρευνα έγινε μόνο σε τοπικό επίπεδο (απόψεις και αποδοχή του προγράμματος από τους ντόπιους).

η) Καθοριστικό στοιχείο ήταν η λανθασμένη επιλογή των περιοχών που δόθηκαν οι δανειοδοτήσεις και τα κίνητρα. Ο αγροτουρισμός δεν μπορεί να αναπτυχθεί δίπλα σε περιοχές οργανωμένου τουρισμού διακοπών, γιατί τα στοιχεία που τον χαρακτηρίζουν (ενταγμένη ανάπτυξη, αγροτική δομή, οικογενειακή μορφή, φυσιολατρία κ.λ.π.), έρχονται σε αντίθεση με όσα χαρακτηρίζουν τον τουρισμό διακοπών. Το αποτέλεσμα είναι ότι οι αγροτουριστικές επιχειρήσεις ή συνεταιρισμοί σε περιοχές οργανωμένου τουρισμού διακοπών μετατρέπονται τελικά σε επιχειρήσεις ενοικιαζόμενων δωματίων.

2.1 ΤΟ ΕΡΓΟ ΠΟΥ ΔΕΚΕΙ ΗΔΗ ΒΛΟΚΛΗΡΩΘΕΙ Ή ΒΛΟΚΛΗΡΩΝΕΤΑΙ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ, ΣΕ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΜΑΣ

Παρακάτω επιχειρείται μια συνοπτική καταγραφή των επιμέρους αγροτουριστικών προγραμμάτων που με κάθε τρόπο προωθήθηκαν από τον τομέα του Αγροτουρισμού, είτε στη φάση της χρηματοδότησης, είτε στη φάση του σχεδιασμού, είτε τέλος στη φάση της υλοποίησης και λειτουργίας.

Η Καταγραφή περιλαμβάνει τις παρακάτω περιοχές:

- Πέτρα, Νομός Λέσβου.

Το πρόγραμμα αυτό βρίσκεται σε πλήρη λειτουργία με πολύ καλά αποτελέσματα.

- Πυργί- Μεστά- Αρμόλους- Ολύμπους, Νομός Χίου.

Η λειτουργία του προγράμματος αυτού σι/ρίζεται στις κατάλληλες παρεμβάσεις που γίνονται όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο.

- Ακρωτήρι Ειρήνης, Νομός Χανίων.

Το πρόγραμμα αυτό δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία της Ι. Μητρόπολης Κισσάμου- Σελίνου, ανακηρύσσοντας την περιοχή τόπο συνάντησης και ανταλλαγής απόψεων πάνω στα διεθνή προβλήματα της ειρήνης και του αφοπλισμού. Οι σχετικές εργασίες του αγροτουρισμού έχουν σχεδόν ολοκληρωθεί.

- Κολλινά Επαρχίας Παντινείας, Νομός Αρκαδίας.

Η κοινότητα αυτή αποτελεί «πρότυπο» μιας ευρύτερης προσπάθειας που διαχρονικά θα καλύψει έναν ευρύτερο γεωγραφικό χώρο.

- Δονούσα των Μικρών Κυκλάδων

Παρά τον πρωτογονισμό που το διακρίνει, το μικρό νησί φαίνεται να προσελκύει τουριστικό ρεύμα, ιδιαίτερα από τους νέους ανθρώπους

που επιθυμούν αυτό το είδος διακοπών.

- Βαρθολομιό- Γλύφα- Λυγιά- Αρκούδι- Κυλλήνη- Λουτρά Κυλλήνης- Κάστρο- Ήλιδα, Νομός Ηλείας.

Αμέσως μετά τους σεισμούς η περιοχή δέχτηκε άμεση κορήγηση κονδυλίου για την αντιμετώπιση των αναγκών της, με σκοπό την αποκατάσταση της εικόνας της περιοχής. Το τουριστικό προϊόν καλύπτει έναν τριπλό συνδυασμό: θαλάσσιο- θεραπευτικό - αρχαιολογικό τουρισμό.

- Κόνιτσα -Αμάραντος - Αβάσιλα-Αγία Βαρβάρα, Νομός Ιωαννίνων

Και εδώ το κοινωνικό κριτήριο, σε συνδυασμό με τις δυνατότητες ανάπτυξης της μορφής του θεραπευτικού τουρισμού, αποτέλεσε το ερέθισμα εκπόνησης του προγράμματος.

- Βελούχι, Νομός Ευρυτανίας.

Οι εργασίες υλοποίησης προχωρούν κανονικά για την εφαρμογή του μεγάλου αυτού αγροτουριστικού προγράμματος, με επίκεντρο το χιονοδρομικό κέντρο.

- Υπάτη, Νομός Φθιώτιδας.

Η μελέτη αυτή μόλις έχει ολοκληρωθεί και υποβληθεί στις αρμόδιες υπηρεσίες. Ο ενθουσιασμός του τοπικού πληθυσμού και η αμέριστη συμπαράσταση των Συμβούλων της περιφέρειας σε Λαμία και Λάρισα αντίστοιχα εγγυώνται την επιτυχία της όλης προσπάθειας.

- Θέρμη Τρικωνίδας, Νομός Αιτωλοακαρνανίας

Η μελέτη βρίσκεται στο στάδιο της ολοκλήρωσης.

- Νεάπολη, Νομός Αιτωλοακαρνανίας.

Το θέμα βρίσκεται στη φάση διερεύνησης, ύστερα από σχετική πρόσκληση του δημάρχου της Νεάπολης.

- Γρεβενά, Νομός Γρεβενών.

Το πρόγραμμα βρίσκεται σήμερα στη φάση της τελικής επεξεργασίας των στοιχείων που έχουν συλλεγεί και εκπόνησης της τελικής μορφής της προμελέτης ολοκληρωμένων παρεμβάσεων, σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες της Νομαρχίας Γρεβενών.

- Έρυσσος, Νομός Κεφαλληνίας.

Πρόκειται για ένα πάρα πολύ φιλόδοξο πρόγραμμα που εκπονείται στις μέρες μας για την όμορφη, πλην όμως παραμελημένη αυτή γωνιά της Κεφαλλονιάς.

- Σούλι - Γκούρα, Νομός Πρεβέζης.

Το πρόγραμμα αφορά 20 περίπου κοινότητες της περιοχής που αποκαλείται «τριεθνές», ως ευρισκόμενο στα όρια τριών νομών Ιωαννίνων - Πρέβεζας - Θεσπρωτίας.

- Νομός Ευβοίας.

Επιλέχθηκαν κατ' αρχήν ως πιλότοι για το ξεκίνημα της προσπάθειας παραδοσιακά και όμορφα αισθητικά και αρχιτεκτονικά χωριά στα όρια Αναπτυξιακών Συνδέσμων ήδη υφιστάμενων.

Επιπλέον, εξετάζονται με προσοχή οι εκατοντάδες των αιτημάτων που έχουν υποβληθεί στον τομέα του Αγροτουρισμού της Υποδιοίκησης Διοίκησης της ΑΤΕ και έχει γίνει μια προεπιλογή αυτών κατά χρονολογική κατάθεση.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί για όλες τις παραπάνω περιοχές, ότι το πιο δύσκολο πράγμα που αντιμετώπισε η ολοκληρωμένη αυτή προσπάθεια παρεμβάσεων στους μικρούς και μειωνεκτικούς τόπους με

αγροτικό βασικά χαρακτήρα, υπήρξε το θέμα της οργάνωσης, θέμα που δένεται άμεσα με εκείνο της χρηματοδότησης της προσπάθειας αυτής. Και αυτό γιατί αποδείχτηκε στην πράξη, ότι η σύνδεση του οποιουδήποτε κανονισμού με σχέδια βελτίωσης της γεωργικής εκμετάλλευσης και από εκεί με την ύπαρξη της γεωργικής εκμετάλλευσης, αποδυνάμωσε στην ουσία την όποια προσπάθεια παρέμβασης στην αγροτική κατοικία. Με λίγα λόγια, δεν υπήρξε καμία προοπτική προσέγγισης προς τη λογική της στρατηγικής της ολοκληρωμένης παρέμβασης στον αγροτικό χώρο, πράγμα που αποτελεί και την ουσία της φιλοσοφίας του αγροτουρισμού.

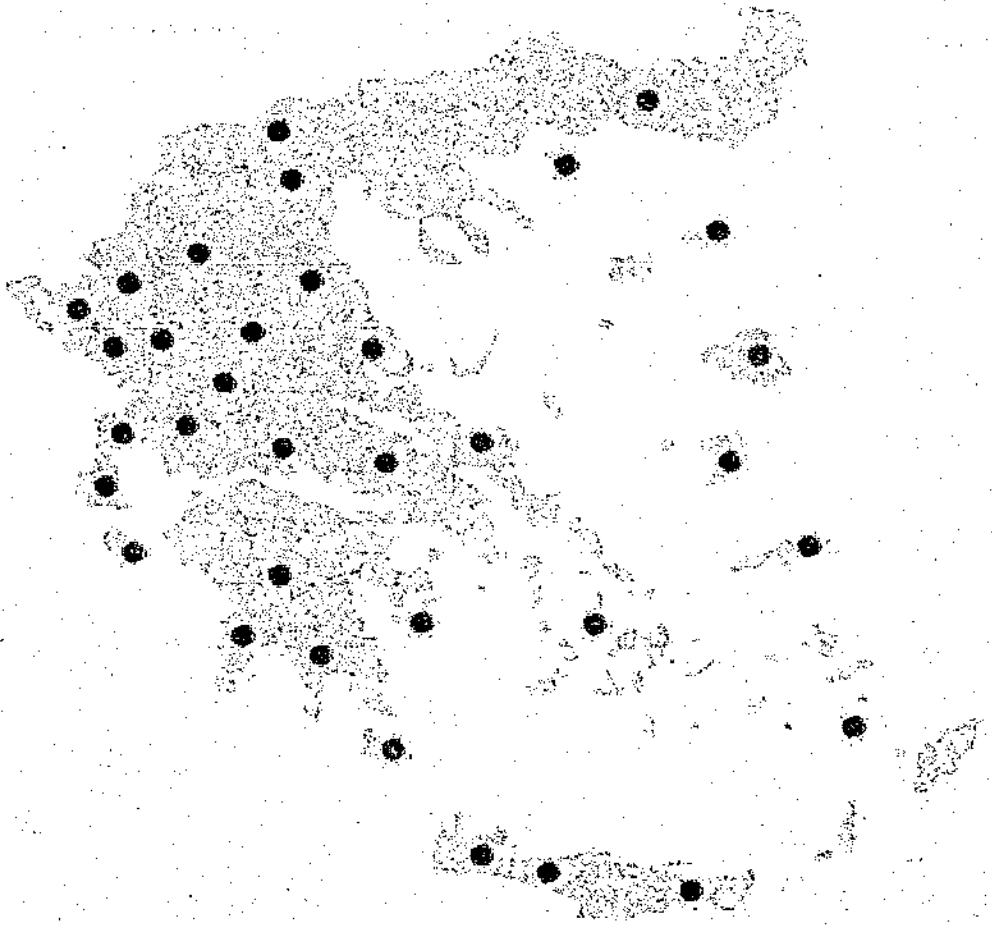
Αντίθετα, επιδιώχθηκε η ένταξη των προγραμμάτων αυτών σε αντίστοιχα μέτρα και υποπρογράμματα των Μεσογειακών Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων (Μ.Ο.Π) της χώρας.

Απο κεί και πέρα, ο τομέας αγροτουρισμού της ΑΤΕ, ευρισκόμενος σε μια στενή συνεργασία με όλες τις Υπηρεσίες του Ε.Ο.Τ και ιδιαίτερα με την Υπηρεσία Επενδύσεων, που σε τακτά χρονικά διαστήματα ενημερωνόταν για τις δραστηριότητες αυτές, αλλά και δεχόταν καλόπιστα κάθε σχετική παρατήρηση ως προς τους χώρους, το κορεσμένο ή όχι των περιοχών, τις προδιαγραφές κ.λ.π, προωθούσε στο διάστημα αυτό κάθε σχετική δραστηριότητα που θα απέβαινε ωφέλιμη του τόπου και των κατοίκων του.

Θα πρέπει, επίσης, να τονιστεί και η συμβολή της Εκκλησίας στα προγράμματα αυτά που τα χαρακτηρίζει η αγάπη, η ειρήνη και η , δημιουργική φαντασία, με τελικό αποδέκτη τον ίδιο τον άνθρωπο.

Έχοντας κατά νου τις εισαγωγικές αυτές παρατηρήσεις θα πρέπει να τονιστεί το θέμα οργάνωση του προγράμματος που έχει δύο βασικές συνιστώσες: την «υιοθετούσα Αρχή» ή «επισηπύδουσα Αρχή» και την οργάνωση και λειτουργία των ίδιων των ενδιαφερόμενων μέσα από το σχήμα αυτό και οι σχέσεις των, προς τον φορέα. Παρακάτω παρουσιάζεται ένας χάρτης της Ελλάδας, με τις κυριότερες περιοχές στις

οποίες αναπτύσσονται αγροτουριστικές δραστηριότητες

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ

1 ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ

Ο νομός Θεσπρωτίας, ένας από τους ακριτικούς νομούς της χώρας, βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα της Ηπείρου. Με τα βουνά να αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος του (91% περίπου) και με λίγες τις πεδιάδες, είναι ένας τόπος 'δύσκολος' για τους κατοίκους του αλλά με πολλές ομορφιές. Οι ποταμοί Καλαμάς και Αχέροντας, που τον διασχίζουν, με τα φαράγγια τους, οι άγριοι βράχοι στο Σούλι είναι τόποι που καθηλώνουν τον επισκέπτη με την ομορφιά, την αγριάδα και την επιβλητικότητά τους. Η οικονομία της περιοχής στηρίζεται στην κτηνοτροφία, τη γεωργία, το εμπόριο και τον τουρισμό.

Σ' αυτό το σημείο θα παρουσιάσουμε μερικές δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στο νομό Θεσπρωτίας μέσα στα πλαίσια του αγροτουρισμού.

α) διάσχιση φαραγγιού (canyoning)

Φαράγγι Αχέροντα

ΔΙΑΔΡΟΜΗ Αχέροντας-Ρέμα Ντάλλα

ΔΙΑΡΚΕΙΑ 4-5 ώρες

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ Περνά από τις πηγές και το φαράγγι του ποταμού Αχέροντα

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ κ. Κανδρής Σπύρος, τηλ. 26650 25784 και 6945 312530

β) ιππασία

Μεσοβούνι Μαργαριτίου

ΦΟΡΕΑΣ: ΙΠΠΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ 'Ο ΠΗΓΑΣΟΣ'

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Ο Ιππικός Όμιλος Θεσπρωτίας λειτουργεί από το 1998.

Προσφέρει ιππικά προγράμματα εκπαίδευσης και ψυχαγωγίας, αγώνες ταχύτητας και δεξιοτεχνίας δύο φορές το χρόνο (Ιούλιο-Αύγουστο), καθώς και ιππικές εκδρομές εκδρομές στο Δέλτα του ποταμού Καλαμά για παρατήρηση άγριων αλόγων. Για τις εκδρομές απαιτείται ελάχιστη συμμετοχή δέκα ατόμων

ΠΡΟΣΒΑΣΗ: Το Μεσοβούνι βρίσκεται 18χλμ. νοτιοανατολικά της Ηγουμενίτσας. Πρόσβαση οδικώς με αυτοκίνητο ή λεωφορείο του ΚΤΕΛ από την Ηγουμενίτσα.

Δρομολόγια στις 7:00 το πρωί και στις 13:30 το μεσημέρι

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: κ. Ζήγος, διεύθυνση: Μεσοβούνι Μαργαριτίου, Τ.Κ. 46030, τηλ. 26650 22573, φαξ: 26650 95314

γ) ιστιοπλοία-καταδύσεις

Από την Ηγουμενίτσα μπορείτε να επισκεφθείτε με ιστιοφόρο την Κέρκυρα, τους Παξούς και τους Αντίπαξους αλλά και τα υπόλοιπα νησιά του Ιονίου. Μπορείτε να δέσετε στην Ηγουμενίτσα, στη Σκάλα Σαγιάδας, στην Πλαταριά, και στα Σύβοτα. Ανεφοδιασμός (νερό και καύσιμα) γίνεται στο λιμάνι της Ηγουμενίτσας.

Στην πόλη της Ηγουμενίτσας έχει την έδρα της η εταιρεία IONION YACHTING που νοικιάζει ιστιοφόρα και οργανώνει ιστιοπλοϊκές εκδρομές στα νησιά του Ιονίου. Για περισσότερες πληροφορίες: IONION YACHTING Ηγουμενίτσα, 26650 46100 27227 24979

Καταδύσεις : Για πληροφορίες SIVOTA DIVE CLUB, Ξενοδοχείο Αγ.Νικόλαος, Σύβοτα Θεσπρωτίας, τηλ. 26650 93017

δ) κανό-καγιάκ-ράφτινγκ

ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ: Ποταμός Καλαμάς

ΔΙΑΔΡΟΜΗ (1) Βροσύνα-Νεράϊδα

ΔΙΑΔΡΟΜΗ (2) Νεράϊδα-Βρυσέλα

ΔΙΑΔΡΟΜΗ (3) Βρυσέλα-Φράγμα Καλαμά

ΔΙΑΡΚΕΙΑ: (1) 4-5 ώρες (2) 3 ώρες (3) 4 ώρες

ΔΥΣΚΟΛΙΑ: (1) 2+ (2) 2 (3) 1

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Οι καταβάσεις γίνονται από τα στενά του ποταμού Καλαμά έως το φράγμα του Καλαμά. Στην τρίτη διαδρομή υπάρχει δυνατότητα στάσης σε ένα νησάκι του ποταμού για πικνίκ και πρόσβαση στον αρχαιολογικό χώρο Τιάνης

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ: Κατόπιν συνεννόησης

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: κ. Κανδρής Σπύρος, τηλ. 26650 25784, 6945 312530

ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΝΑΥΤΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ, διεύθυνση: Γρηγορίου Λαμπράκη 7, Ηγουμενίτσα, 46100, τηλ. 26650 22123, 28370

ΔΙΑΜΟΝΗ ΣΤΗΝ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑ

ΑΧΕΡΩΝ ΣΠΡΙΝΓΚΣ

Στη Γλυκή, 500μ. πριν τις πηγές του Αχέροντα και με θέα στο ποτάμι, το ξενοδοχείο διαθέτει 8 δωμάτια (με ψυγείο, κλιματισμό, τηλεόραση και όλες τις ανέσεις). Δημιουργήθηκε με επιδότηση από το πρόγραμμα LEADER II και λειτουργεί εδώ και 3 χρόνια ως αγροτουριστική επιχείρηση. Υπάρχει επίσης ταβέρνα κατά μήκος του ποταμού που λειτουργεί όλο το χρόνο και σερβίρει τοπικό φαγητό.

Πληροφορίες: Τηλ.: 26660 41127, 41900-1

ΖΗΓΟΥ ΓΙΑΝΝΟΥΛΑ

Νεόκτιστος ξενώνας με παραδοσιακό στυλ στο Μεσοβούνι. Αποτελείται από 2 μεζονέτες και 3 στούντιο. Υπάρχει αγρόκτημα 35 στρεμμάτων και ελαιώνας. Οι επισκέπτες απολαμβάνουν βόλτες στο αγρόκτημα, 1 μέρα δωρεάν ιππασία και 1 δωρεάν εκδρομή στην ευρύτερη περιοχή. Σερβίρεται τοπικό πρωινό. Επιδοτήθηκε από το Β'ΚΠΣ.

Πληροφορίες: 26650 22573

ΚΥΠΡΙΝΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

Επτά δωμάτια στο 2χλμ. του δρόμου Ηγουμενίτσας-Δρέπανου σε περίοπτη θέση με 100μ από τη θάλασσα. Στο πλαίσιο της Αγροτουριστικής τους δραστηριότητας, οι ιδιοκτήτες ασχολούνται με την καλλιέργεια κηπευτικών και όσοι επισκέπτες έχουν το μεράκι μπορούν να παρακολουθήσουν ή και ασχοληθούν. Τα προϊόντα διατίθενται στους πελάτες δωρεάν.

Πληροφορίες: Τηλ: 26650 25867

ΛΙΟΠΙΑΡΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ

Στην Καταβόθρα, 18χλμ. από την Πάργα, δύο πλήρως εξοπλισμένα διαμερίσματα που χτίστηκαν με επιδότηση από Πρόγραμμα για Νέους Αγρότες στο πλαίσιο του Β' ΚΠΣ. Σερβίρεται τοπικό πρωινό και φαγητό με πολλές σπιτικές πρώτες ύλες στην ταβέρνα.

Πληροφορίες: Τηλ: 26650 94545

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΕΛΕΑΤΑΝ

Δημιουργήθηκε με επιδότηση Βρίσκεται στο χωριό Χρυσαιυγή (Βέλλιανή) 4χλμ. από την Παραμυθιά. Λειτουργεί από το 2000. Διαθέτει 8 επιπλωμένα διαμερίσματα (δίκλινα και τετράκλινα) με όλες τις ανέσεις. Αποτελεί αφειτηρία για πολλές ημερήσιες εκδρομές στη Γλυκή με τον ποταμό Αχέροντα (10χλμ), στην Πάργα (36χλμ), στα Σύβοτα (37χλμ) και στην Ηγουμενίτσα (35χλμ). Η ταβέρνα σερβίρει ψητά στα κάρβουνα και παραδοσιακό φαγητό κατόπιν παραγγελίας.

Πληροφορίες: Τηλ.: 26660 23019, 25050,
<http://geocities.com/redbill1980/ELEATAN>

ΤΣΙΡΩΝΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

Με επιδότηση του ΠΕΠ, δημιουργήθηκαν το 2000, 3 δίκλινα διαμερίσματα στη Γλυκή στις Πηγές του ποταμού Αχέροντα. Τα διαμερίσματα είναι πλήρως εξοπλισμένα και έχουν θέα στο ποτάμι. Υπάρχει κτήμα 4,5 στρεμμάτων με ελιές και ζώα στο οποίο μπορείτε να κάνετε βόλτα.

Πληροφορίες: 26660 41127

ΧΡΥΣΑΝΘΗ & ΣΠΥΡΟΣ ΚΑΤΕΡΗΣ

Στα Σύβοτα, νεόκτιστο συγκρότημα σε ήσυχο περιβάλλον ενός ελαιώνα με πλήρως εξοπλισμένες διαμπερείς μεζονέτες που φιλοξενούν από 4-6 άτομα. Η δημιουργία τους το 1999 εντάχθηκε σε πρόγραμμα επιδότησης Νέων Αγροτών.

Πληροφορίες: Τηλ. 26650 93302

2. ΝΟΜΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΖΑΓΟΡΟΧΩΡΙΑ

Η περιοχή του Ζαγορίου χωρίζεται σε τρία τμήματα: το κεντρικό Ζαγόρι, με είσοδο από το 19οχλμ. της Εθνικής Οδού Ιωαννίνων Κοζάνης, το δυτικό, με είσοδο από το 32ο και το 38οχλμ. της Εθνικής Οδού Ιωαννίνων Κοζάνης, και το ανατολικό, με είσοδο από το 24ο και το 62οχλμ. του οδικού άξονα Ιωαννίνων-Μετσόβου-Τρικάλων.

Το όνομα Ζαγόρι προέρχεται από τη σλαβική πρόθεση Za, η οποία σημαίνει 'πίσω', και από την αιτιατική του ουσιαστικού gora που σημαίνει βουνό, δηλαδή πίσω από τα βουνά. Το τοπωνύμιο αναφέρεται πρώτη φορά σε έγγραφο του 1321. Ο επισκέπτης βλέπει σύμφωνα με αυτό τη θέα πάντα πίσω από ένα βουνό: το οροπέδιο των Ασπραγγέλων για το κεντρικό, τον αυχένα της Γκραμπάλας για το δυτικό και το Μιτσικέλι για το ανατολικό.

Συνολικά, το Ζαγόρι περιλαμβάνει 46 χωριά. Στην έκτασή του υπάρχουν πολλά σημαντικά οικοσυστήματα μεγάλης αξίας από άποψη οικολογίας και ομορφιάς. Τα οικοσυστήματα οριοθετούνται από το βουνό Μιτσικέλι, τον ποταμό Αώο και τους παραποτάμους του Αράχθου, Βάρδα και Ζαγορίτικο.

Ο ορεινός όγκος της Τύμφης, που φτάνει τα 2.500μ. υψόμετρο, δεσπόζει σε όλο το Ζαγόρι, σχηματίζοντας στα βόρεια τη χαράδρα του Αώου και στα δυτικά το φαράγγι του Βίκου.

α) Άγιος Μηνάς, Ανω Πεδινά, Αρίστη, Ασπραγγέλοι.

Άγιος Μηνάς

Το χωριό, που πήρε το όνομά του από την ομώνυμη εκκλησία, απλώνεται στη ράχη ενός μικρού καταπράσινου λόφου. Αριστερά είναι το «Καστράκι», μπροστά το Πάπιγγο και δεξιά το χωριό Βίκος με την αρχή της χαράδρας του Βίκου. Στο κέντρο του χωριού βρίσκεται η κεντρική

πλατεία. Με αφειρηρία τον Άγιο Μηνά επισκεφθείτε το «Καστράκι», το «Κλειδί», το Μοναστήρι της Αγίας Ευαγγελιστρίας και το Μοναστήρι της Σπηλιώτισσας. Επίσης, στον Άγιο Μηνά μπορείτε να δείτε την εκκλησία της Κοίμησης Θεοτόκου (19ου αιώνα).

Ανω Πεδινά

Το χωριό Ανω Πεδινά, γνωστό ως οικισμός από το 1361, βρίσκεται 35χλμ. από τα Γιάννενα κρυμμένο μέσα σε ρεματιά, στα 960 μέτρα υψόμετρο. Για να ανακαλύψετε το μέρος, μπορείτε να ακολουθήσετε το δρόμο που ξεκινά από το Μοναστήρι της Ευαγγελιστρίας (1790), σταματά στην πλατεία με την εκκλησία του Αγίου Δημητρίου (1793) και φτάνει στο Μοναστήρι της Αγίας Παρασκευής (18ου αιώνα). Στο χωριό, πολλά καλντερίμια σας οδηγούν στα παλαιά αρχοντικά και στα αλώνια.

Αρίστη

Η Αρίστη, σε υψόμετρο 650 μέτρων, απέχει 48χλμ. από τα Γιάννενα. Επισκεφθείτε την πλατεία του χωριού με το μεγάλο πλάτανο και τα καφενεία. Δείτε την εκκλησία της Κοίμησης Θεοτόκου (1718) στην πλατεία. Σε μικρή απόσταση βρίσκονται τα λείψανα τειχών (Καστράκι). Στην Αρίστη υπάρχουν πολλά καλντερίμια που οδηγούν στις γειτονιές. Η πρόσβαση στον ποταμό Βοϊδομάτη και στην Ιερά Μονή Σπηλιώτισσας του 17ου αιώνα, που είναι κοντά στο ποτάμι, είναι εύκολη. Μπορείτε κατά την επίσκεψή σας να δείτε τον Ιερό Ναό του Αγίου Αθανασίου (17ου αιώνα).

Ασπράγγελοι

Επισκεφθείτε την εντυπωσιακή πλατεία των Ασπράγγελων με το μεγάλο πλάτανο, το πηγάδι, τα καταστήματα του χωριού και τον κεντρικό ναό του 1915, που έχει όμορφο λιθόκτιστο καμπαναριό. Αξίζει να πάτε στο παλαιό ερειπωμένο χάνι και στο Μοναστήρι της Δοβράς. Στο χωριό υπάρχουν επίσης βιβλιοθήκη, σκοπευτήριο και βάση για αιωροπτερισμό

β) Βίκος, Βίτσα, Βραδέτο, Βρυσσοχώρι

Βίκος

Ο Βίκος είναι μικρό χωριό που ανήκει στην κοινότητα της Αρίστης. Βρίσκεται 51χλμ. από τα Γιάννενα, στα 770 μέτρα υψόμετρο, στην κορυφή ενός πλατιού βράχου που βρέχεται από τις τρεις πλευρές από τον ποταμό Βοϊδομάτη. Αποτελεί ιδανική τοποθεσία για να απολαύσετε τη θέα του φαραγγιού του Βίκου, των γύρω βουνών και του Πάπιγκου. Τα σπίτια είναι μικρά και το επίκεντρο του χωριού είναι η πλατεία με την εκκλησία του Αγίου Τρύφωνα, που κτίστηκε το 1871, το σχολείο και το καφενείο. Από το Βίκο, η πρόσβαση στις πηγές του Βοϊδομάτη, στην εκκλησία της Παναγίας του Βίκου, στον Αϊ Γιάννη, στο Καστράκι και στον Ελαφότοπο είναι πολύ εύκολη.

Βίτσα

Από τα μεγαλύτερα χωριά του Ζαγορίου, η Βίτσα έχει ατελείωτα καλύτερια και καλοκτισμένα σπίτια. Διαθέτει επίσης και βιβλιοθήκη. Μπορείτε να επισκεφθείτε τον Προφήτη Ηλία (17ου αιώνα), την Ιερά Μονή της Παναγίας στην κάτω Βίτσα, τον Άγιο Νικόλαο και τον Ιερό Ναό των Ταξιαρχών (17ου αιώνα). Στην τοποθεσία Γενίτσαρη εντοπίστηκε αρχαίος οικισμός των Μολοσσών. Από το χωριό υπάρχει εύκολη πρόσβαση στην πέτρινη σκάλα του Βίκου και στο Γεφύρι του Μίσιου. Η Βίτσα απέχει 37χλμ. από τα Γιάννενα και βρίσκεται σε υψόμετρο 960 μέτρων.

Βραδέτο

Το Βραδέτο είναι το ψηλότερο χωριό του Ζαγορίου κτισμένο στα 1.340 μέτρα, 49χλμ. από την πόλη των Ιωαννίνων. Η ιστορία του είναι μακρόχρονη, αφού από το 1616 είναι κτηνοτροφικός οικισμός. Βρίσκεται πάνω σε ένα βράχο που έχει από τις τρεις πλευρές του το φαράγγι του Βίκου και πίσω του την πλαγιά της οροσειράς της Τύμφης. Στο ψηλότερο σημείο του χωριού είναι η πλατεία με τη μεγάλη πέτρινη εκκλησία της Γέννησης της Παναγίας (1799). Τα σπίτια του Βραδέτου

είναι συνδεδεμένα μεταξύ τους με λιθόστρωτους δρόμους, καλντερίμια και αυλόπορτες. Στις πλαγιές πάνω από το χωριό υπάρχουν βοσκοτόπια. Από το Βραδέτο η πρόσβαση στη Σκάλα, το Καπέσοβο και το Μπελόι είναι εύκολη.

Βρυσσώρι

Το χωριό απλώνεται στη μικρή κοιλάδα του Αώου ποταμού. Στην κεντρική πλατεία με το μεγάλο πλάτανο θα δείτε την εκκλησία του Αγίου Χαραλάμπους, κτισμένη το 1819. Τα σπίτια έχουν εξαιρετική θέα στις απότομες πλαγιές της Γκαμήλας. Η πρόσβαση στο Μοναστήρι της Αγίας Τριάδας (17ου αιώνα) από το χωριό γίνεται χωρίς δυσκολία.

γ) Δίκορφο, Δίλοφο, Διπόταμο

Δίκορφο

Το χωριό είναι κτισμένο στα 1.000μ. υψόμετρο, 42χλμ. από τα Γιάννενα, ανάμεσα σε δύο λόφους στην πολύ δασωμένη βορινή πλευρά του βουνού Μπιτοκέλι. Το Δίκορφο είναι γνωστό ως οικισμός από το 1431. Την ιστορία του μαρτυρούν τα μεγάλα πέτρινα αρχοντικά, η βιβλιοθήκη, τα λιθόστρωτα καλντερίμια, οι ξερολιθιές και οι αυλόπορτες που ενώνουν τα σπίτια. Στη μεγάλη πλατεία του χωριού βρίσκεται η εκκλησία του Αγίου Μηνά (1770). Από το Δίκορφο έχετε εύκολη πρόσβαση μέσω μονοπατιού στο Μοναστήρι της Στούπαινας (1440) και στο γεφύρι του Καπιετάν Αρκούδα.

Δίλοφο

Εντυπωσιακό χωριό με αρχοντικά και γεφύρια κτισμένο στα 880 μέτρα υψόμετρο, 35χλμ. από τα Γιάννενα. Στο Δίλοφο βρίσκεται το ψηλότερο σπίτι του Ζαγορίου με ύψος 13,5 μέτρων και το μεγάλο σχολείο του Ι.Αναγνωστόπουλου. Μπορείτε να επισκεφθείτε την εκκλησία της Κοίμησης της Θεοτόκου (1857). Ακολουθώντας λιθόστρωτα καλντερίμια, θα φτάσετε εύκολα στο ποτάμι του Βίκου και στο γεφύρι του Καπιετάν Αρκούδα.

Διπόταμο

Γνωστός οικισμός από το 14ο αιώνα, το Διπόταμο βρίσκεται στην κορυφή ενός καταπράσινου λόφου, ανάμεσα σε δύο ποτάμια, στα 840 μέτρα υψόμετρο. Είναι πυκνοκτισμένο και έχει απότομες υψομετρικές διαφορές. Τα σπίτια συνδέονται μεταξύ τους με λιθόστρωτα καλντερίμια και πέτρινα πεζούλια. Απέχει από τα Γιάννενα 53χλμ. Μπορείτε να δείτε την εκκλησία της Κοίμησης της Θεοτόκου (1872) και να έχετε εύκολη πρόσβαση στο εκκλησάκι του Αγίου Κωνσταντίνου. Επίσης, υπάρχει μονοπάτι που οδηγεί σε μια όμορφη βρύση.

δ) Ελάτη, Ελαφότοπος, Ηλιοχώρι

Ελάτη

Η Ελάτη χρονολογείται ως κτηνοτροφικός οικισμός από το 16ο αιώνα και απέχει 30χλμ. από τα Γιάννενα. Το καινούριο χωριό της Ελάτης έχει κτιστεί σε ένα κομμάτι της πολύ δασωμένης βορινής περιοχής του βουνού Μπισκέλι. Το παλιό χωριό κάηκε από τους Γερμανούς το 1943. Το κλίμα είναι δροσερό και υγιεινό, ενώ προσφέρεται εξαιρετική θέα προς τα δάση και τα βουνά της Τύμφης από τα 960μ. υψόμετρο. Επισκεφθείτε την εκκλησία του Αγίου Γεωργίου (1806). Ακολουθώντας μικρές διαδρομές θα φτάσετε στις βρύσες και στο πλάγιο πέτρινο γεφύρι.

Ελαφότοπος

Ο οικισμός είναι γνωστός από το 1361. Βρίσκεται σε υψόμετρο 1.100 μέτρων, 41χλμ. από τα Γιάννενα. Τα αρχαιολογικά ευρήματα της περιοχής υποδηλώνουν την ύπαρξη οργανωμένης ζωής από το 16ο-19ο αιώνα π.Χ. Τα κτερίσματα των τάφων δείχνουν πολιτιστικά στοιχεία από το μυκηναϊκό νότιο. Επίσης, βορειοδυτικά του χωριού υπάρχουν τα ερείπια ενός μικρού φρουρίου του 4ου αιώνα π.Χ. Μπορείτε να επισκεφθείτε το Λαογραφικό Μουσείο και να δείτε το αρχοντικό του

Κιτοσία, τις εκκλησίες του Αγίου Νικολάου (1857), της Κοίμησης Θεοτόκου (17ου αιώνα) και του Αγίου Γεωργίου (19ου αιώνα).
Περπατήστε στη μεγάλη πλατεία και στους λιθόστρωτους δρόμους.
Ανεβείτε στο βουνό και απολαύστε τη θέα του φαραγγιού του Βίκου. Από τον Ελαφότοπο έχετε εύκολη πρόσβαση στο χωριό του Βίκου.

Ηλιοχώρι

Το χωριό βρίσκεται 71χλμ. από τα Γιάννενα, κτισμένο σε απότομη πλαγιά ανάμεσα σε πολύ ψηλά δένδρα, σε μία καταπράσινη περιοχή με πολλά τρεχούμενα νερά και πέτρινα γεφύρια. Ο επισκέπτης μπορεί να επισκεφθεί την εκκλησία του Αγίου Νικολάου (1850), τη Μονή Δοβρινοβου (Κοίμησης Θεοτόκου 14ου αιώνα). Από το υψόμετρο των 1.050μ. όπου είναι κτισμένο το χωριό, η θέα της Τύμφης είναι μαγευτική.

ε) Καλωτά, Καπέσοβο, Κάτω πεδινά, Κήποι, Κουκούλι

Καλωτά

Το μικρό χωριό, που απέχει 47χλμ. από τα Γιάννενα και είναι κτισμένο σε υψόμετρο 840 μέτρων, περιβάλλεται από μεγάλο δάσος. Πήρε το όνομά του από την οικογένεια Καλωτά, η οποία φεύγοντας από τα Γιάννενα εγκαταστάθηκε εκεί το 1540. Το 1943 το χωριό κάηκε από τους Γερμανούς. Στην πλατεία του, η εκκλησία της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος (1854) έχει ωραίο πέτρινο καμπαναριό. Μέσω μονοπατιών μπορείτε να επισκεφθείτε τη Βρύση του Δεσπότη, το Μοναστήρι του Βισκοπού της Παναγίας (1114) και πολλά πέτρινα γεφύρια.

Καπέσοβο

Το χωριό βρίσκεται σε αμφιθεατρική θέση στην άκρη της Μεσαριάς, στα 1.100 μέτρα υψόμετρο, και απέχει 43χλμ. από τα Γιάννενα. Ο

επισκέπτης μπορεί να δει τα μεγάλα πέτρινα σπίτια του χωριού και να επισκεφθεί την εκκλησία του Αγίου Νικολάου (1793). Επίσης, στο Καπέσοβο ενδιαφέρον παρουσιάζουν η βιβλιοθήκη, το Λαογραφικό Μουσείο και το Πολιτιστικό Κέντρο. Σε κοντινή απόσταση μια πέτρινη σκάλα οδηγεί στο Βραδέτο.

Κάτω Πεδινά

Το χωριό Κάτω Πεδινά, γνωστός οικισμός από το 1361, είναι κτισμένο αμφιθεατρικά στις πλαγιές τριών λόφων με χαμηλή βλάστηση, στα 940 μέτρα υψόμετρο. Στους πρόποδες του υπάρχει μεγάλο οροπέδιο με έξι πέτρινα πηγάδια. Τα μεγάλα και πέτρινα σπίτια του χωριού εκτείνονται μέχρι την κορυφή του λόφου Μπαφαράχη προς το Καλπάκι.

Επισκεφθείτε τη μεγάλη πλατεία με την εκκλησία του Αγίου Αθανασίου (1704) και τα διάφορα πέτρινα πηγάδια του χωριού. Σε κοντινή απόσταση βρίσκεται το Μοναστήρι των Ταξιαρχών (1591). Στη θέση «Γκορτζιά» και «Λακκιά Σπανού» έχουν εντοπιστεί αρχαίοι τάφοι του 11ου και του 12ου αιώνα.

Κήποι

Οι Κήποι, οικισμός γνωστός από το 1431, ήταν παλαιότερα η πρωτεύουσα του Ζαγορίου. Βρίσκεται στα 800 μέτρα υψόμετρο και 38χλμ. από τα Γιάννενα. Από το χωριό μπορείτε να απολαύσετε την ομορφιά της φύσης, τα πέτρινα γεφύρια, τα δάση και την ποικιλία των βράχων του μικρού Βίκου. Διαθέτει επίσης αξιόλογα κτίρια και γεφύρια. Περιπατήστε στα λιθόστρωτα καλντερίμια του και δείτε τη μεγάλη πλατεία. Επισκεφθείτε την εκκλησία του Αγίου Νικολάου (1779), την εκκλησία της Αγίας Παρασκευής, το Μοναστήρι της Παναγίας (19ου αιώνα) και το Λαογραφικό Μουσείο του Αγάππου Τόλη. Σε μικρή απόσταση θα συναντήσετε το γεφύρι με το μύλο, τα γεφύρια του Λαζαρίδη, του Πισώνη, της Ντόβρης και του Μερισσιού, και τη μικρή πέτρινη σκάλα για το Κουκούλι.

Κουκούλι

Το Κουκούλι βρίσκεται 38χλμ. από τα Γιάννενα, κτισμένο σε καταπράσινη πλαγιά περιτριγυρισμένο από βράχια. Είναι πολλά τα αρχοντικά του σπίτια και τα ωραία λιθόστρωτα καλντερίμια. Ο επισκέπτης μπορεί να δει το παλιό σχολείο με τις πέντε βρύσες και την εκκλησία της Κοίμησης της Θεοτόκου (1788). Σύμφωνα με επιγραφή μέσα στην εκκλησία, ο οικισμός πρωτοκατοικήθηκε γύρω στο 1430. Στο Πνευματικό Κέντρο του Κ.Λαζαρίδη υπάρχουν βιβλιοθήκη και βοτανική συλλογή, ενώ έξω από το χωριό συναντά κανείς τα γεφύρια Κόκκορου και Καλογέριου.

στ) Λάιστα, Μανασσή, Μεσοβούνι, Μονοδέντρι

Λάιστα

Ο οικισμός χρονολογείται από το 1580. Βρίσκεται σε υψόμετρο 1.020 μέτρων στην πλαγιά του λόφου «Κλέφτη», κρυμμένος ανάμεσα στα δένδρα. Τα σπίτια είναι κτισμένα γύρω από την πλατεία και την εκκλησία των Αγίων Ταξιάρχων (1778). Σε κοντινή απόσταση θα βρεθείτε στα ξέφωτα του δάσους, από όπου θα απολαύσετε τη θέα της γύρω περιοχής.

Μανασσή

Το μικρό χωριό είναι κτισμένο στα 900 μέτρα υψόμετρο, απέχει 45χλμ. από τα Γιάννενα και περιβάλλεται από δάσος. Είναι γνωστό από το 1431. Επισκεφθείτε την εκκλησία του Αγίου Γεωργίου (1780) και την πλατεία. Σε κοντινή απόσταση μπορείτε να δείτε τις βρύσες, τα αμπέλια και να φτάσετε έως το χωριό του Δίκορφου.

Μεσοβούνι

Ο οικισμός, γνωστός από το 1745, απλώνεται στην ηλιόλουστη πλευρά των λόφων, που διακρίνονται για τη χαμηλή τους βλάστηση και τα πολλά λουλούδια. Κατά την περιήγησή του ο επισκέπτης συναντά την εκκλησία

της Κοίμησης Θεοτόκου, το παλιό διώροφο σχολείο και το καφενείο στην πλατεία. Στον κοντινό λόφο βρίσκεται το νεκροταφείο του ελληνοϊταλικού πολέμου 1940-1.

Μονοδέντρι

Το χωριό βρίσκεται απέναντι από το Βραδέτο και είναι κτισμένο στα 1.060 μέτρα υψόμετρο σε περιοπτη θέση: έχει πλάτη στο χάσμα του φαραγγιού του Βίκου, αριστερά είναι οι πέτρινοι πύργοι της οξιάς, δεξιά ο λόφος και στο βάθος οι πλαγιές της Τύμφης και της Αστράκας. Το όνομά του προήλθε μάλλον από ένα τεράστιο έλατο που βρισκόταν μέχρι το 1840 κοντά στο Ναό του Αγίου Μηνά. Η πλατεία με τις εκκλησίες του Αγίου Αθανασίου (1804) και του Αγίου Μηνά (1620) είναι εξαιρετικής ομορφιάς. Περιπατήστε στα όμορφα καλντερίμια και βρεθείτε στην καρδιά του χωριού ανάμεσα στα αρχοντικά. Επισκεφθείτε τους πέτρινους πύργους από τη θέση Οξιά, από όπου η θεά της καράδρας του Αώου είναι εξαιρετική, τη Μονή της Αγίας Παρασκευής και τον αρχαιολογικό χώρο στο Γενίτσαρη. Στο χωριό λειτουργεί οικοκυρική σχολή. Το Μονοδέντρι μπορεί να είναι αφετηρία για μια εκδρομή στο Φαράγγι του Βίκου και απέχει 39χλμ. από τα Γιάννενα. Επίσης, μια πέτρινη σκάλα οδηγεί στη Βίτσα.

ζ) Νεγάδες, Πάπιγκο

Νεγάδες

Ο οικισμός των Νεγάδων είναι γνωστός από το 1312 και έχει κτιστεί στην πλαγιά του βουνού. Τα σπίτια και οι σκεπές τους έχουν σκούρο γκρι-καφέ χρώμα. Κοντά στην είσοδο του χωριού ο επισκέπτης συναντά την πρώτη πλατεία με την τρισυπόστατη εκκλησία Αγίας Τριάδας, Αγίου Δημητρίου και Αγίου Γεωργίου (1779), με σημαντικές αγιογραφίες. Λίγο παραπάνω μπορεί να επισκεφθεί τη μεγάλη πλατεία με τον πλάτανο, τα καταστήματα, τα ψηλά αρχοντικά του χωριού, καθώς και την εκκλησία της Παναγίας και τις βρύσες που βρίσκονται σε κοντινή απόσταση.

Πάπιγγο

Το Πάπιγγο (980μ. υψόμετρο) είναι από τα ωραιότερα χωριά του Ζαγορίου, γνωστό ως οικισμός από το 14ο αιώνα. Είναι κτισμένο στους πρόποδες της Ασράκας και αποτελείται από δύο «μαχαλάδες», το Μεγάλο και το Μικρό Πάπιγγο (4χλμ. απόσταση το ένα από το άλλο). Περιπατήστε στην πλατεία, στις εκκλησίες, στα αρχοντικά, και δείτε τις πέτρινες βρύσες και τα σπίτια με τις αυλόπορτες. Όλα είναι κτισμένα με παραδοσιακή ηπειρώτικη αρχιτεκτονική. Επισκεφθείτε, ακολουθώντας μικρούς δρόμους και μονοπάτια, τις πηγές του Βοϊδομάτη, το φυσικό κολυμβητήριο στο «Ρογγοβό» και το καταφύγιο του Ορειβατικού Συλλόγου στην Ασράκα. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι εκκλησίες του Αγίου Βλασίου (19ου αιώνα) -με σπάνια αρχιτεκτονική και αγιογραφίες 100 ετών-, της Κοίμησης Θεοτόκου (18ου αιώνα), του Αγίου Γεωργίου (18ου αιώνα) και των Αγίων Ταξιάρχων (19ου αιώνα), καθώς και το παραδοσιακό γεφύρι στην είσοδο του χωριού. Επίσης, υπάρχει η Βιβλιοθήκη του Μιχαήλ Αναγνωστόπουλου. Το Πάπιγγο απέχει 62χλμ. από τα Γιάννενα.

ζ) Σκαμνέλι, Τσεπέλοβο, Φραγγάδες

Σκαμνέλι

Το χωριό είναι κτισμένο στην τελευταία ρεματιά της Τύμφης πριν από το Γυφτόκαμπο. Ο οικισμός είναι γνωστός από τους προϊστορικούς χρόνους, και αυτό μαρτυρούν τα ερείπια των πελασγικών τειχών που βρίσκονται σε κοντινή απόσταση. Οι κάτοικοι, αντιμέτωποι με τις δύσκολες καιρικές και οικονομικές συνθήκες, δεν μπόρεσαν να διατηρήσουν την παραδοσιακή αρχιτεκτονική μορφή των σπιτιών. Επισκεφθείτε την πλατεία στο κέντρο του χωριού και την εκκλησία των Αγίων Αποστόλων (1793). Περιπατήστε στα λιθόστρωτα καλντερίμια και δείτε από κοντά τις βρύσες, τις μικρές πλατείες, τα αρχοντικά (Θεοδοσίου, Γενναδίου, Φραγκούλη και Κυπαρίσσου), καθώς και τα Μοναστήρια της Αγίας Παρασκευής και του Αγίου Νικολάου.

Τσεπέλοβο

Το Τσεπέλοβο είναι ένα αρχοντικό χωριό, γνωστό από το 16ο αιώνα. Βρίσκεται 51χλμ. από τα Γιάννενα και σε υψόμετρο 1.080 μέτρων. Το 1868 ήταν πρωτεύουσα των τουρκικών αρχών του Ζαγορίου. Το χωριό είναι βυθισμένο μέσα στο βουνό, περιτριγυρισμένο από δάση. Το πρώτο σχολείο του λειτούργησε το 1700. Επισκεφθείτε την εκκλησία του Αγίου Νικολάου (1708) και το Μοναστήρι της Ρογκοβού, που κτίστηκε τα χρόνια 1028-1034 και ανακαινίστηκε το 1745. Δείτε επίσης τις εκκλησίες της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, της Κάτω Παναγιάς και του Αγίου Νικολάου αλλά και τα αρχοντικά των οικογενειών Κέντρου, Παπάζογλου, Βαζίμα και Τσαβαλιά.

Φραγγάδες

Ο οικισμός χρονολογείται από το 1431. Βρίσκεται 58χλμ. από τα Γιάννενα, στα 960μ. υψόμετρο, και απλώνεται σε απότομη βουνοπλαγιά με απέραντη θέα προς τα δρυοδάση και το ανατολικό Ζαγόρι. Έχει λιθόστρωτα καλντερίμια, βρύσες και πέτρινα πεζούλια. Επισκεφθείτε την πλατεία με το μεγάλο πλάτανο, τις εκκλησίες του Αγίου Δημητρίου (1779) και του Αγίου Νικολάου (17ου αιώνα). Δείτε επίσης τον παλιό νερόμυλο του Βαλέκα και το δίτοξο πέτρινο γεφύρι του Β.Πετσιώτη. Στο χωριό υπάρχει Πνευματικό Κέντρο.

Μέσα στα χωριά του Ζαγορίου οι δρόμοι και τα γεφύρια είναι λιθόκτιστα και κτισμένα με μεγάλη προσοχή και φροντίδα. Η χάραξη ακολουθεί τη μορφολογία του εδάφους και η πέτρα που χρησιμοποιείται είναι πολύ ανθεκτική. Οι τεχνικές κτισίματος είναι άπειρες, αλλά πάντα προσαρμοσμένες στις ιδιομορφίες του εδάφους και στη μορφή της πέτρας. Η βασική πλακόστρωση διακόπτεται με σειρές από κάθετες πλάκες που εξέχουν, οι λεγόμενοι «αρκάδες», για να μειώνουν την ορμή των

νερών της βροχής και να κάνουν το περπάτημα πιο εύκολο. Εξω από το χωριό οι δρόμοι έχουν χαραχτεί ανάλογα με το έδαφος. Συχνά, σε ασταθείς και δύσβατες περιοχές, έχουν γίνει διαμορφώσεις με κτιστά καλντερίμια και προστατευτικά λιθόκτιστα στηθαία. Χαρακτηριστικά παραδείγματα άψογης κατασκευής είναι η μεγαλοπρεπής Σκάλα του Βραδετού, που έχει 1.100 καλντεριμωτούς αναβαθμούς, καθώς επίσης και η Σκάλα της Βίτσας. Λόγω των πολλών ποταμών και των απότομων πλαγιών των φαραγγιών, δημιουργήθηκε η ανάγκη για πολλά γεφύρια που διευκολύνουν τη μεταφορά και την επικοινωνία. Σε όλο το Ζαγόρι υπάρχουν μονότοξα, δίτοξα και τρίτοξα γεφύρια που συμπληρώνουν την ομορφιά της φύσης.

η) Μοναστήρια, εκκλησίες

I. Μονή της Παναγίας της Σπηλαιώτισσας

Το μοναστήρι βρίσκεται στην Αρίστη και είναι από τα γνωστότερα της περιοχής του Ζαγορίου. Κτίστηκε το 1579 και έχει θέα τον ποταμό Βοϊδομάτη.

I. Μονή της Αγίας Παρασκευής

Το Μοναστήρι της Αγίας Παρασκευής κτίστηκε το 1412. Η μονή είναι καλοσυντηρημένη και βρίσκεται πάνω στα βράχια, στο χείλος της χαράδρας του Βίκου, με εντυπωσιακή θέα.

I. Μονή του Προφήτη Ηλία

Το Μοναστήρι του Προφήτη Ηλία βρίσκεται στο Μονοδέντρι και χρονολογείται στο 17ο αιώνα.

Εκκλησίες

Οι εκκλησίες στο Ζαγόρι είναι συνήθως μεγάλες και επιβλητικές, με τοξωτά κανιάτια, μεγάλες στέγες και ψηλά καμπαναριά. Υπάρχουν όμως και μικρότερες που είναι απλές στην κατασκευή. Σε αυτές επικράτησαν η μονόκλιτη βασιλική με θόλο ή ταβάνι και η σταυρεπίστεγη. Εξωτερικά οι μικρές εκκλησίες μοιάζουν με πέτρινες καλύβες. Από το 18ο αιώνα

κυριαρχεί η μορφή της μεγάλης τρικλιτης βασιλικής με τόξα, θόλους και τρούλο ή ταβάνι. Η μεγάλη εμπορική ανάπτυξη του 18ου αιώνα οφείλεται στα διακοσμητικά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν στις απλές μορφές, π.χ., κιονόκρανα και γύψινες μπαρόκ κορνίζες. Τα ταβάνια είναι πολύχρωμα και ξυλόγλυπτα, και το εσωτερικό των εκκλησιών έχει τοιχογραφίες.

θ) Παραδοσιακά τοπικά φαγητά & προϊόντα

Οι πίτες

Οι περίφημες ζαγορίσιες πίτες, όπως η τυρόπιτα και η αλευρόπιτα. Μπορείτε να επισκεφθείτε το μαγαζί 'Η Πίτα της Κικίτσας' στο Μονοδέντρι. Το ξεκίνησε η κ. Κικίτσα ως καφεnevείο το 1958, για να προσφέρει φιλοξενία στους λιγοστούς τότε, και κυρίως ξένους, επισκέπτες της περιοχής. Θεωρείται το πρώτο μαγαζί στα Ζαγόρια. Λόγω των οικονομικών δυσκολιών σε εκείνη τη μεταπολεμική περίοδο, η πίτα ήταν όχι μόνο νόστιμο αλλά και εύκολο φαγητό, αφού απαιτούσε μόνο βασικά υλικά: αβγά, αλεύρι, βούτυρο και φέτα. Σήμερα, η συνταγή της αλευρόπιτας στο μαγαζί δεν έχει αλλάξει. Καθήστε στο μαγαζί κάτω από τα πλατάνια, απολαύστε την ομορφιά του χωριού όσο φτιάχνεται επί τόπου η πίτα σας. Υστερα από 20 λεπτά θα απολαμβάνετε την παραδοσιακή και νοστιμότατη πίτα της Κικίτσας, που έχει ετοιμαστεί ειδικά για εσάς. Μπορείτε να παραγγείλετε την πίτα της Κικίτσας από οπουδήποτε στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Παραγγελίες: τηλ: 23530 71430. Τρόπος πληρωμής: με αντικαταβολή. Τρόπος αποστολής: με Courier.

Τα γαλακτοκομικά προϊόντα

Φέτα, γιαούρτι, ξινόγαλο, γκύζα, φρέσκο βούτυρο. Στο Ζαγόρι παρασκευάζονται επίσης σπιτικά γλυκά και μαρμελάδες καθώς και μέλι από βουνίσια αγριολούλουδα.

ΔΙΑΜΟΝΗ ΣΤΑ ΖΑΓΟΡΟΧΩΡΙΑ

ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΑ

ΑΜΕΛΙΚΟ

Ο ξενώνας διαθέτει 5 δωμάτια με μπάνιο και κεντρική θέρμανση. Σερβίρεται τοπικό πρωινό.

Πληροφορίες: Τηλ.: 26530 71501, rit-zan@otenet.gr,
www.epirus.com/ameliko

ΞΕΝΩΝΑΣ ΠΡΙΜΟΥΛΑ

Αρχοντικό του 1870 πλήρως ανακαινισμένο στο κέντρο του χωριού. Διαθέτει 7 δωμάτια με τζάκι, τηλεόραση και όλες τις σύγχρονες ανέσεις. Υπάρχει σαλόνι με τζάκι και μπαρ. Το πρωινό είναι πλούσιο και περιλαμβάνει σπιτικές πίτες και μαρμελάδες.

Πληροφορίες: 26530 71133, 26510 73110, <http://www.primoula.gr/>,
cstra@otenet.gr

ΤΟ ΑΛΩΝΙ

Ξενώνας με 10 δωμάτια με όλες τις σύγχρονες ανέσεις. Σερβίρονται παραδοσιακό πρωινό και φαγητό. Υπάρχει αυλή για το καλοκαίρι.

Πληροφορίες: Τηλ.: 26530 71216, <http://www.hotellaloni.com/>

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΟΡΕΣΤΗ

Λιθόκτιστο αρχοντικό του 19ου αιώνα πρόσφατα αναπαλαιωμένο. Διαθέτει 9 δωμάτια με παραδοσιακή διακόσμηση. Σερβίρονται τοπικά και σπιτικά προϊόντα στο πρωινό και στο εστιατόριο. Υπάρχει περιποιημένη αυλή

Πληροφορίες: Τηλ.: 26530 71202 www.epirus.com/orestes-house

ΑΡΙΣΤΗ

ΖΗΣΗΣ

Πρόσφατα αναπαλαιωμένος οικογενειακός ξενώνας χτισμένος από πέτρα. Διαθέτει 20 δωμάτια όλες τις σύγχρονες ανέσεις. Υπάρχει και εστιατόριο με τοπική κουζίνα. Πληροφορίες: Τηλ.: 26530 41088, info@zissishotel.gr, <http://www.zissishotel.gr/>

ΤΑΞΙΑΡΧΕΣ

Φιλική εξυπηρέτηση στον παραδοσιακό ξενώνα που διαθέτει 21 δωμάτια με θέα, μπάνιο, κεντρική θέρμανση, τηλέφωνο και τηλεόραση. Προσφέρεται τοπικό πρωινό. Υπάρχει επίσης και καφέ, μπαρ και εστιατόριο με παραδοσιακό φαγητό.

Τηλ.: 26530 41888, www.epirus.com/taxiarches, taxiarches@in.gr

ΤΟ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΗΣ

Ο ξενώνας «Αρχοντικό της Αρίστης», αποτελείται από ένα παλαιό αρχοντικό του 1803, πρόσφατα αναπαλαιωμένο και ένα καινούργιο πέτρινο κτίριο κτισμένο με παραδοσιακή αρχιτεκτονική. Διαθέτει 16 δωμάτια. Προσφέρει θέα προς το χωριό και την επιβλητική Αστράκα.

Πληροφορίες: Τηλ.: 26530 42210, www.epirus.com/arhondikoaristis

ΒΙΤΣΑ

ΕΝ ΧΩΡΑ ΒΕΖΙΤΣΑ

Νεόχτιστο πέτρινο ξενοδοχείο που λειτουργεί από το 2000 ως οικογενειακή επιχείρηση. Υπάρχει καθιστικό με τζάκι.

Πληροφορίες: Τηλ.: 26530 71449, www.epirus.com/hotelbezitca

ΜΠΕΛΟΗ

Πέτρινο κτίριο με έξι επιπλωμένα διαμερίσματα με τηλεόραση, τηλέφωνο, κουζίνα και τζάκι. Υπάρχει εστιατόριο με παραδοσιακές γεύσεις.

Πληροφορίες: Τηλ. 26530 71571, www.epirus.com/beloi

ΣΕΛΗΝΗ

Μεγάλη έμφαση δίνεται στην εξυπηρέτηση και στην ευχάριστη διαμονή. Υπάρχουν 8 δωμάτια και σερβίρεται πλούσιο πρωινό με τοπικά

προϊόντα. Το εστιατόριο θα βρείτε οπτικά φαγητά με τοπικές συνταγές Ζαγορίου .

Πληροφορίες: Τηλ.: 26530 71350, Φαξ: 26530 71471,
www.epirus.com/selini

ΤΡΩΑΣ

Αναπαλαιωμένο παραδοσιακό κτίσμα του 1823 με 5 δωμάτια με όλες τις ανέσεις. Σερβίρεται παραδοσιακό πρωινό.

Πληροφορίες: Τηλ.: 26530 71123, <http://www.holidayshop.gr/>

ΦΙΛΥΡΑ

Οικογενειακός λιθόκτιστος ξενώνας. Διαθέτει 5 δωμάτια με τζάκι και όλες τις σύγχρονες ανέσεις. Σερβίρεται τοπικό πρωινό. Υπάρχει μπαρ.

Πληροφορίες: Τηλ./Φαξ: 26530 71371, www.zagori.biz/filira

ΔΙΛΟΦΟ

ΞΕΝΩΝΑΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Σε διατηρητέο κτίριο του 1900 στην άνω συνοικία, 5 δωμάτια με μπαλκόνι και σύγχρονες ανέσεις. Πρωινό με τοπικά προϊόντα.

Πληροφορίες: Τηλ.: 26530 22613

ΑΙΘΡΙΟ

Ζεστή φιλοξενία σε παραδοσιακό σπίτι με 5 δωμάτια και όλες τις ανέσεις. Υπάρχει εστιατόριο.

Πληροφορίες: Τηλ.: 26530 22600 <http://www.ethrio.com/>

ΕΛΑΤΗ

ΕΛΑΤΗ

6 δωμάτια. Πληροφορίες: Τηλ.: 26530 71181

ΤΟ ΡΟΝΤΟΒΑΝΙ

Διαθέτει 5 ευρύχωρα δωμάτια τα οποία έχουν ατομικό μπάνιο, τηλεόραση και κεντρική θέρμανση. Το πρωινό είναι προαιρετικό και περιλαμβάνει προϊόντα της περιοχής, όπως μέλι, μαρμελάδες, αυγά και τυριά. Υπάρχει μπαρ με τζάκι και αυλή με κληματαριά και υπέροχη θέα. Υπάρχει η δυνατότητα ενοικίασης όλου του ξενώνα.

Πληροφορίες: Τηλ.: 26530 71171, www.epirus.com/rodovani

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

Παραδοσιακό πέτρινο κτίσμα με 7 δωμάτια (3 με τζάκι) και όλες τις ανέσεις. Υπάρχουν καθιστικό, εστιατόριο με ζυμωτό ψωμί και τοπική κουζίνα και αυλή με θέα. Τηλ. 26530 71001

ΚΑΠΕΣΟΒΟ

ΤΟ ΚΑΠΕΣΟΒΟ

Οικογενειακό σπίτι 300 ετών αναπαλαιωμένο με σεβασμό στην παράδοση. Τα 5 δωμάτια διαθέτουν ξύλινα κρεβάτια, ταβάνια και πατώματα. Το σπίτι είναι ζωγραφισμένο με τοιχογραφίες των ιδιοκτητών.

Πληροφορίες: Τηλ.: 26530 71723, 6945 529357

ΚΗΠΟΙ

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΑΡΤΕΜΗ

Αναπαλαιωμένο αρχοντικό του 19ου αιώνα. Διαθέτει 5 δωμάτια με όλες τις σύγχρονες ανέσεις.

Πληροφορίες: Τηλ.: 26530 71644 www.epirus.com/spititouartemi

ΛΑΪΣΤΑ

ΡΟΜΠΟΛΟ

6 δωμάτια με θέα και λιτή διακόσμηση. Σερβίρεται ντόπιο φαγητό.

Πληροφορίες: Τηλ.: 26530 22765 www.epirus.com/robolo

ΜΟΝΟΔΕΝΤΡΙ

ΛΑΔΙΑΣ

Καινούργιο πέτρινο κτίσμα με 11 δωμάτια (μερικά με τζάκι) με όλες τις σύγχρονες ανέσεις. Υπάρχει καθιστικό με τζάκι όπου μπορείτε να πιείτε καφέ ή ποτό. Πληροφορίες: Τηλ./φαξ: 26530 71483

ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΖΑΡΚΑΔΑ

Διαθέτει 17 δωμάτια. Σερβίρει παραδοσιακό πρωινό και φαγητό με πίτες Ζαγορίου, κοκορέτσι, κοντοσούβλι και αρνιά ψητά. Επιτρέπονται τα ζώα.

Πληροφορίες: Τηλ.: 26530 71305, info@monodendri.com,

ΤΟ ΚΑΛΝΤΕΡΙΜΙ

Πρόκειται για ένα σύγχρονο πέτρινα κτίσμα με ξύλινα πατώματα και καθιστικό με τζάκι. Υπάρχουν 4 ευρύχωρα δωμάτια (μερικά με θέα) και όλες τις ανέσεις. Φαγητό σερβίρεται στη γειτονική ταβέρνα το Μονοδέντριο .

Πληροφορίες: Τηλ.: 26530 71510

ΠΑΪΣΓΚΟ

ΑΣΤΡΑΚΑ

Παραδοσιακός ξενώνας λειτουργεί σε πέτρινο κτίριο του 1864 πλήρως αναπαλαιωμένο. Προσφέρεται άνετη διαμονή σε ένα ζεστό και ήσυχο περιβάλλον. Τα 12 δωμάτια είναι άνετα, παραδοσιακό ύψος, προσφέρουν καταπληκτική θέα και έχουν τηλεόραση και μπάνιο. Στη τραπεζαρία υπάρχει τζάκι. Το πρωινό περιλαμβάνει γνήσια τοπικά προϊόντα και σερβίρεται στην τραπεζαρία του ξενώνα.

Πληροφορίες: Τηλ./φαξ: 26530 41693, www.epirus.com/astraka,

ΑΥΡΑΓΟΝΙΟ

Παραδοσιακό κατάλυμα με εντυπωσιακή διακόσμηση που αποτελείται από 6 οπίτια του 1760 πλήρως ανακαινισμένα και 19 αυτοτελών νεόχτιστων διαμερισμάτων που βρίσκονται σε μια έκταση 3000τμ. Είναι ανοιχτό όλο το χρόνο. Συνεργάζεται με το γραφείο Αλπική Ζώνη για τη διοργάνωση δραστηριοτήτων.

Πληροφορίες: Τηλ.:26530 41129, φαξ: 26530 41192,
<http://www.avragonio.gr/>

ΔΙΑΣ

Ο ξενώνας βρίσκεται στο κέντρο του Μικρού Πάπιγκου και αποτελείται από δύο πέτρινα κτίσματα. Υπάρχουν 12 δωμάτια διακοσμημένα με παραδοσιακό τρόπο με ξύλινα πατώματα και οροφές. Σερβίρονται τοπικό πρωινό και φαγητό. Είναι οικογενειακή επιχείρηση και λειτουργεί εδώ και 12 χρόνια.

Πληροφορίες: Τηλ.: 26530 41257, Φαξ: 26530 41892

ΞΕΝΩΝΑΣ ΠΑΠΑΕΥΑΓΓΕΛΟΥ

Πολύ κοντά στο κέντρο του οικισμού αλλά και μέσα στη φύση, βρίσκονται τα δύο νεότερα πέτρινα κτίσματα του ξενώνα. Υπάρχουν 8 δωμάτια και 4 διαμερίσματα με όλες τις σύγχρονες ανέσεις. Τα πατώματα και τα ταβάνια είναι ξύλινα, τα κρεβάτια χτιστά και ορισμένα έχουν τζάκι. Στο ευχάριστο σαλόνι με το τζάκι σερβίρεται το πλούσιο σπιτικό πρωινό με νόστιμα τοπικά εδέσματα.

Πληροφορίες: Τηλ.: 26530 41135, φαξ: 26530 41988

ΡΟΔΙ

Ο ξενώνας διαθέτει 6 ευρύχωρα δωμάτια με μπάνιο, τηλεόραση και κεντρική θέρμανση. Υπάρχει και σαλόνι. Το πρωινό είναι πλούσιο.

Πληροφορίες: 26530 41954

ΤΑ ΣΠΙΤΙΑ ΤΟΥ ΣΑΞΩΝΗ

Παραδοσιακό κατάλυμα με 8 δωμάτια.

Πληροφορίες: Τηλ. 26530 41615

ΤΟ ΠΑΠΙΓΚΟ

Παραδοσιακό ξενοδοχείο με 9 δωμάτια επιπλωμένα με παραδοσιακά έπιπλα και κλινοσκεπάσματα, ζεστό νερό όλο το 24ωρο, κεντρική θέρμανση, δωμάτια με τζάκι και θέα. Σαλόνι με τζάκι και μπαρ, εσπιατόριο, συνεδριακό κέντρο 200 τ.μ. Σερβίρει τοπικές γεύσεις.

Πληροφορίες: Τηλ.: 26530 41121, www.epirus.com/hotel-papigo

ΤΣΟΥΜΑΝΗΣ ΝΙΚΟΣ

Νεότερο πέτρινο κτίσμα στο κέντρο του Μεγάλου Πάπιγκου. Διαθέτει 6 δωμάτια με προσεγμένη παραδοσιακή διακόσμηση, τζάκι, χτιστά κρεβάτια και ψυγείο και μπάνιο με μπανιέρα. Είναι οικογενειακή επιχείρηση που ξεκίνησε πριν από 1 χρόνο και προσφέρει σπιτική φιλοξενία όλο το χρόνο. Υπάρχει ταβέρνα όπου μαγειρεύεται τοπικό

φαγητό. Δοκιμάστε οπωσδήποτε τις πίτες και το αρνί στη γάστρα, τη γίδα βραστή και τη συκωταριά.

Πληροφορίες: Τηλ. 26530 41893, tsoumnik@otenet.gr

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

ΓΚΟΥΡΗΣ

Πέτρινο κτίσμα με ξύλινα ταβάνια και πατώματα. Αποτελείται από 8 δωμάτια μερικά με τζάκι και μπαλκόνι). Σερβίρεται τοπικό πρωινό. Η οικογενειακή επιχείρηση πρωτολειτούργησε το 1977 όταν η τουριστική κίνηση στη περιοχή ήταν κυρίως από ξένους τουρίστες.

Πληροφορίες: Τηλ. 26530 81214, 81288

Η ΜΙΚΡΗ ΑΡΚΤΟΣ

Σύγχρονο πέτρινο κτίσμα πάνω στην πλατεία του κωριού. Διαθέτει 3 ευρύχωρα δωμάτια με τζάκι, σκαλιστά έπιπλα και ταβάνια, αυτόνομη θέρμανση, κουζίνα και τηλεόραση. Υπάρχει ταβέρνα που σερβίρει πίτες, μαγειρευτά και στα κάρβουνα.

Πληροφορίες: 26530 81128, 6977079871, kittasth@otenet.gr

ΠΑΝΟΡΑΜΑ

Κτίσμα καινούργιο με 7 ευρύχωρα δωμάτια (ένα με τζάκι) με όλες τις ανέσεις και τηλεόραση. Καθιστικό με τζάκι. Σερβίρεται πρωινό.

Πληροφορίες: Τηλ: 26530 81021, 6974931245
www.zagori.biz/panorama

ΤΟ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ

Κτίριο του 1787, εντυπωσιακά ανακαινισμένο σύμφωνα με την παραδοσιακή αρχιτεκτονική, λειτουργεί όλη το χρόνο. Διαθέτει 5 δωμάτια με όλες τις σύγχρονες ανέσεις. Υπάρχει μία ευχάριστη αυλή για το καλοκαίρι.

Πληροφορίες: Τηλ.: 26530 81216, tsavalialia@in.gr,
<http://www.tsavalialia.gr/>

ΤΟ ΚΑΔΙ

Πέντε ευρύχωρα δωμάτια με θέα σε ένα νεόχτιστο πέτρινο κτίσμα. Σερβίρεται τοπικό πρωινό. Υπάρχει καθιστικό με τζάκι για καφέ ή ποτό.

Πληροφορίες: Τηλ.: 26530 81029, 81360, www.epirus.com/kadi

ΤΟ ΧΑΓΙΑΤΙ

Καινούργιο πέτρινο κτίσμα με 8 δωμάτια. Υπάρχει καθιστικό με τζάκι.

Σερβίρεται σπιτικό πρωινό ενώ κατόπιν συνεννόησης φτιάχνονται νοστιμότητες πίτες. Λειτουργεί όλο το χρόνο.

Πληροφορίες: Τηλ: 26530 81301

ΤΣΟΥΚΑ ΡΟΣΣΑ

Νεόχτιστο κατάλυμα 8 δωματίων με μπάνιο, θέρμανση και τηλεόραση. Υπάρχει εστιατόριο με τοπικό φαγητό και σαλόνι με τζάκι. Σερβίρεται πρωινό. Απολαύστε τη θέα από τη βεράντα και την αυλή.

Πληροφορίες: Τηλ./Φαξ: 26530 81271

ΤΥΜΦΗ

Σύγχρονο κατάλυμα με 5 δωμάτια όλα με ψυγείο και τηλεόραση. Υπάρχει καθιστικό με τζάκι.

Πληροφορίες: Τηλ.: 26530 81133, 81130, www.epirus.com/hotel-timfi

ΦΑΝΗΣ

Πέτρινος παραδοσιακός ξενώνας με ιστορία 180 ετών. Διαθέτει 7 απλά διακοσμημένα δωμάτια με θέρμανση και μπάνιο. Σερβίρεται πρωινό και φαγητό στο διπλανό κατάλυμα του ιδίου ιδιοκτήτη «Τσούκα Ρόσσα»

Πληροφορίες: Τηλ./Φαξ: 26530 81271

ΜΕΤΣΟΒΟ

Είναι από τις πιο γραφικές πόλεις της Ελλάδας, κτισμένη αμφιθεατρικά σε μία από τις υψηλότερες κορυφές της Πίνδου, στα 1.160 μέτρα. Υπάρχει τελεφερίκ που ανεβάζει τους επισκέπτες στην κορυφή Καρακόλι, από όπου μπορεί

κάνεις να απολαύσει τη θέα της οροσειράς της Πίνδου από τα 1.500 μέτρα. Το Μέτσοβο περιβάλλεται από τα βουνά Περισιτέρι, Ζυγός, Κατάρα, Μαυροβούνι, Καρακόλι και Κύρου. Από τα βουνά αυτά ξεκινούν τα ποτάμια Αώος, Αλιάκμονας, Πηνειός, Αχελώος και Αραχθός. Η θερμοκρασία το καλοκαίρι φτάνει τους 25 βαθμούς Κελσίου, ενώ το χειμώνα πέφτει στους -15. Επισκεφθείτε τις κοινότητες του Δήμου Μετσόβου: το Ανήλιο, το Βοιονόσι και το Ανθοχώρι. Το Μέτσοβο απέχει 308χλμ. από τη Θεσσαλονίκη, 56χλμ. από τα Γιάννενα, 87χλμ. από τα Τρίκαλα, 418χλμ. από την Αθήνα, μέσω Λαμίας και 500χλμ. μέσω Πάτρας.

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΜΕΤΣΟΒΟ

α) περιηγήσεις

Δολό (Πεζοπορία, περιήγηση, αγροτουρισμός) Φορέας: ΑΔΡΕΝΑΛΙΝΗ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: 1η μέρα: Αφιξη το βράδυ οδικώς στο Δολό. Δείπνο και ξεκούραση.

2η μέρα: πεζοπορία έως τις πηγές στο φαράγγι του Δολού. Επίσκεψη στις στάνες για την παραγωγή των γαλακτοκομικών. Ενημέρωση για τις ιδιότητες των βοτάνων της περιοχής. Ετοιμασία μεσημεριανού φαγητού κατά τον πατροπαράδοτο τρόπο. Μάθημα (προαιρετικό) επιβίωσης στη

φύση. Επίδειξη του τρόπου κατασκευής των περίφημων ψηφιδωτών της Ηπείρου.

3η μέρα: περιήγηση στο χωριό, ενημέρωση για την ιστορία του τόπου, μεσημεριανό γεύμα και αναχώρηση οδικώς.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το Δολό είναι χωριό της Ηπείρου κοντά στα ελληνοαλβανικά σύνορα, περίπου 50 λεπτά από τα Γιάννενα, το οποίο έχει χαρακτηριστεί 'παραδοσιακός οικισμός'. Το χειμώνα ζουν εκεί 24 άνθρωποι. Σε κανένα στάδιο της αγροτικής ζωής στο Δολό δεν χρησιμοποιούνται φυτοφάρμακα ή ορμόνες.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: Ερμού και Κορνάρου 2, Σύνταγμα, Αθήνα 105 63, τηλ. 210 3311777

Μετσόβο (Πεζοπορία, περιήγηση, αγροτουρισμός) - Φορέας: ΑΔΡΕΝΑΛΙΝΗ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: 1η μέρα: Επίσκεψη στο Τυροκομείο Μετσόβου και δοκιμή των παραδοσιακών τυριών Μετσοβόνα, Μετσοβέλα, Chevre και διαφόρων γαλακτοκομικών προϊόντων. Επίσκεψη, στο αρχοντικό του Βαρόνου Μιχαήλ Τσοίτσα και στην Πινακοθήκη Αβέρωφ. 2η μέρα: Περίπατος μέχρι το Μοναστήρι του Αγίου Νικολάου (διάρκεια 30-45 λεπτά). Το απόγευμα επίσκεψη στα καταστήματα και ενημέρωση για τις παραδοσιακές τέχνες, τα υφαντά, τα ξυλόγλυπτα αλλά και για τη μαγειρική της Ηπείρου. 3η μέρα: επίσκεψη στα Ζαγοροχώρια, Μονοδέντρι (στο φαράγγι του Βίκου), Κήποι, Κουκούλι, και Δίλοφο. Το μεσημέρι, παραδοσιακή ζαγορίσια κουζίνα. Αναχώρηση μέσω Ιωαννίνων.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: Ερμού και Κορνάρου 2, Σύνταγμα, Αθήνα 105 63, τηλ. 210 3311777

β) Διάσχιση φαραγγιού

Φαράγγι του Βικάκη με την TREKKING HELLAS

ΔΙΑΡΚΕΙΑ 4-6 ώρες

Διάσχιση ανάμεσα στους επιβλητικούς και κατακόρυφους βράχους του φαραγγιού που περνά από το 'Παλιογέφυρο', το παλαιότερο γεφύρι της περιοχής. Ιδανικό για αρχάριους και προχωρημένους.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ: Κάθε Σαβ/κο (από Μάιο μέχρι Οκτώβριο)

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: Φιλελλήνων 7, 105 57 Αθήνα, τηλ. 210 3310323, φαξ: 3234548,

Φαράγγι του Βίκου-Ζαγοροχώρια με την ΑΔΡΕΝΑΛΙΝΗ

ΔΙΑΡΚΕΙΑ Τριήμερη εκδρομή

ΔΥΣΚΟΛΙΑ Μικρή

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ 1η μέρα: Διανυκτέρευση στο χωριό Μονοδέντρι.

2η μέρα: Κατάβαση στο φαράγγι και άνετη πεζοπορία (περίπου 5 ωρών) μέχρι το χωριό Βίκος. Το μονοπάτι στο φαράγγι περνά δίπλα από τις όχθες του ποταμού. Στο χωριό Βίκος, μετά την πεζοπορία, μεταφορά στον ξενώνα. Το απόγευμα, επίσκεψη στη Σχολή Χειροτεχνίας του χωριού και στο Μοναστήρι της Αγίας Παρασκευής.

3η μέρα: Επίσκεψη οδικώς στην Οξιά, την καλύτερη τοποθεσία για φωτογράφιση του φαραγγιού του Βίκου. Γεύμα στο παραδοσιακό χωριό Δολό και επιστροφή.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ: Κατόπιν συνεννοήσεως

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: Ερμού και Κορνάρου 2, Σύνταγμα, Αθήνα, 105 63, τηλ. 210 3311777

Φαράγγι του Δολού με την ΑΔΡΕΝΑΛΙΝΗ

ΔΙΑΡΚΕΙΑ: Τριήμερη εκδρομή

ΔΥΣΚΟΛΙΑ: 2-3

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: 1η μέρα: Αφιξη οδικώς στο Δολό. Δείπνο, ενημέρωση από τους οδηγούς και διανυκτέρευση. 2η μέρα: Πρωινό και κατάβαση στο φαράγγι. Αρχή της διάσχισης. Το μεσημέρι επιστροφή, γεύμα και ξεκούραση. Το απόγευμα (προαιρετικό) μαθήματα επιβίωσης στο δάσος. 3η μέρα: Διέλευση του φαραγγιού με εναέρια οριζοντία. Κατάβαση μέσα στους μικρούς καταρράκτες του φαραγγιού και κολύμπι στα δροσερά νερά. Κοντά στις πηγές τα νερά είναι παγωμένα. Η έξοδος απέχει μόλις 15 λεπτά από την Παγώνιανη, επιστροφή στο Δολό.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ: Κατόπιν συνεννοήσεως

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: Ερμού και Κορνάρου 2, Σύνταγμα, Αθήνα, 105 6

γ) κανό-πεζοπορία

ΔΙΑΔΡΟΜΗ (1) Προφήτης Ηλίας-Φλέγγα- Μαυροβούνι

ΔΥΣΚΟΛΙΑ: Μέτρια ΒΑΤΟΤΗΤΑ: Μέτρια

ΕΚΚΙΝΗΣΗ: Προφήτης Ηλίας-Μέτσοβο (1.350μ.) ΑΦΙΞΗ: Αυτιά Φλέγγα - Μαυροβούνι (2.157μ.)

ΑΠΟΣΤΑΣΗ: 15 χλμ. ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 5 ώρες και 30 λεπτά

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Προφήτη Ηλία -ρέμα Μεγγούλη: 1,30 ώρα, εύκολη διαδρομή χωρίς αναβάσεις. Ρέμα Μεγγούλη - θέση Λάκκος Μαυροβουνίου: δύο ώρες, ανάβαση σε μέτριας βατότητας πετρώδες μονοπάτι, το οποίο διέρχεται από το καταφύγιο Μαυροβουνίου. Στη θέση Λάκκος υπάρχει πηγή πόσιμου νερού. Θέση Λάκκος - Αυτιά Φλέγγα (δύο ώρες): το μονοπάτι με τη μορφή ατραπού που διασχίζει την κορυφογραμμή του Μαυροβουνίου είναι πετρώδες και οχετικά δύσβατο με ανάβαση στο τέλος του. Διέρχεται από την πηγή Κόκκινη Βρύση, καταλήγει στις λίμνες Φλέγγα. Στο σημείο Αυτιά Φλέγγα: πλήρης ορατότητα Εθνικού Δρυμού της Βάλια Κάλντα, της τεχνητής λίμνης των Πηγών Αώου και γενικά του μεγαλύτερου τμήματος της βόρειας Πίνδου. Στο καταφύγιο του Μαυροβουνίου υπάρχει δυνατότητα φιλοξενίας 30 ατόμων.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: Αναπτυξιακή Επιχείρηση Δήμου Μετσόβου-Φυσιολατρικός Σύλλογος 'Κολάκης Πίχτος',

τηλ. 26560 41207

ΔΙΑΔΡΟΜΗ (2) Μέτσοβο-Τσούμα Μπάρμπα

ΔΥΣΚΟΛΙΑ: Μέτρια ΒΑΤΟΤΗΤΑ: Καλή

ΕΚΚΙΝΗΣΗ: Θέση 'Καθρέπτης'-Μέτσοβο (1.200μ.) ΑΦΙΞΗ: Τσούμα Μπάρμπα-Λίμνη Αώου (1.502μ.)

ΑΠΟΣΤΑΣΗ: 13 χλμ. ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 3 ώρες και 45 λεπτά

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μονοπάτι ξεκινά από τη θέση Καθρέπτης μέσα στο Μέτσοβο και, αφού διασχίσει το μονοπάτι των αλόγων, φτάνει στη θέση Προφήτης Ηλίας. Στη συνέχεια, μέσω του οροπεδίου των Πολιτών, φτάνει στο δάσος Σιώποτου, το οποίο και διασχίζει, στη θέση Χάνι Αχιλλέα. Περνά την κορυφογραμμή Σπανούρα Πόγκα και καταλήγει στην κορυφή Τσούμα Μπάρμπα στο μέσο της Λίμνης των Πηγών Αώου, όπου και υπάρχει η μοναδική μικρή ανάβαση. Το μονοπάτι διέρχεται από πολλές πηγές πόσιμου νερού και γενικώς είναι ευκολοδιάβατο.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: Αναπτυξιακή Επιχείρηση Δήμου Μετσόβου-Φυσιολατρικός Σύλλογος 'Κολάκης Πίχτος', τηλ. 26560 41207

ΔΙΑΔΡΟΜΗ (3) Μέτσοβο-Οροπέδιο Πολιτών

ΔΥΣΚΟΛΙΑ: Μικρή ΒΑΤΟΤΗΤΑ: Καλή

ΕΚΚΙΝΗΣΗ: Κόμβος Μετσόβου (1.250μ.) ΑΦΙΞΗ: Χιονοδρομικό Κέντρο ΙΒΜΤ (1.300μ.)

ΑΠΟΣΤΑΣΗ: 18 χλμ. ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 5 ώρες

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Το μονοπάτι κάνει τον κύκλο του οροπεδίου των Πολιτών. Είναι γενικώς ευκολοδιάβατο χωρίς έντονες κλίσεις και αναβάσεις. Περνά από πολλές πηγές πόσιμου νερού. Αφετηρία: κόμβος του Μετσόβου (Εθνική Οδός Ιωαννίνων-Τρικάλων). Διέρχεται από τη θέση Καλύβα (Καρακόλι), κατεβαίνει στη θέση Πολιτώρα, συνεχίζει στη Βρύση Ντάου, ανεβαίνει στην περιοχή Καλιγωμένο Αλώνι. Αφού διασχίσει την κορυφογραμμή, καταλήγει στη θέση Χάνι Ντάου. Από εκεί

κατεβαίνει στο οροπέδιο των Πολιτσών και επιστρέφοντας περνά από τη βρύση Λυκουρέσι, από το χώρο της Κατασκήνωσης (Βάλια ντι Λιόσανι), και καταλήγει στην Κρύα Βρύση. Στη συνέχεια, πηγαίνει προς τη θέση Πλιτσόρα, από όπου ανηφορίζει στο Καρακόλι και κατεβαίνει στο τελεφερίκ του Ιδρύματος Τσσίτσα. Από τη θέση Καλιγωμένο Αλώνι υπάρχει οπτική επαφή σημαντικού τμήματος της οροσειράς της Πίνδος. Από τη θέση Χάνι Ντάου το μονοπάτι μπορεί να συνεχίσει και να συναντήσει τη διαδρομή 2.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: Αναπτυξιακή Επιχείρηση Δήμου Μετσόβου-Φυσιολατρικός Σύλλογος 'Κολάκης Πίχτος',

τηλ. 26560 41207

ΔΙΑΔΡΟΜΗ (4) Φράγμα Αώου-Τσούκα Ρόσα-Φράγμα Αώου

ΔΥΣΚΟΛΙΑ: Μέτρια **ΒΑΤΟΤΗΤΑ:** Μέτρια

ΕΚΚΙΝΗΣΗ: Φράγμα Πηγών Αώου (1.350μ.) **ΑΦΙΞΗ:** Τσούκα Ρόσα-Φράγμα Αώου-(1.985μ.)

ΑΠΟΣΤΑΣΗ: 20 χλμ. **ΔΙΑΡΚΕΙΑ:** 6 ώρες

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ Ανάβαση από μέτρια έως δύσκολη. Η διαδρομή ξεκινά κοντά στο φράγμα των πηγών Αώου, στη θέση Πέντε Αλώνια. Από εκεί ανηφορίζει μέσα από πευκόφυτη περιοχή προς την κορυφή Τσούκα Ρόσα (Κοκκινόραχη). Από το μέσο της ανάβασης και ύστερα επικρατεί το δάσος της οξιάς. Μέγιστο υψόμετρο ανάβασης: 1.985μ. στην κορυφή Τσούκα Ρόσα, από όπου φαίνεται όλη η βόρεια Πίνδος. Από εκεί: κατήφορος μέσω μονοπατιού που οδηγεί σε δασικό δρόμο, ο οποίος διασχίζει την περιοχή και φτάνει σε μικρή λίμνη. Στη συνέχεια, διάσχιση όλου του δάσους της Τσούκα Ρόσα, κατήφορος προς τον Αγελαδότοπο. Μετά, ακολουθώντας το δασικό δρόμο κατά μήκος του ποταμού Αώου, άφιξη στο φράγμα του Αώου, δηλαδή στην αφετηρία του μονοπατιού.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: Αναπτυξιακή Επιχείρηση Δήμου Μετσόβου-Φυσιολατρικός Σύλλογος 'Κολάκης Πίχτος',

τηλ. 26560 41207

ΔΙΑΔΡΟΜΗ (5) Ορειβατικό Μονοπάτι Ε6-Φράγμα Πηγών Αώου

ΔΥΣΚΟΛΙΑ: Μεγάλη ΒΑΤΟΤΗΤΑ: Μεγάλη

ΕΚΚΙΝΗΣΗ: Σμίξη Πηγών Αώου/Αρκουδορέματος (1.000 μ.) ΑΦΙΞΗ: Φράγμα Πηγών Αώου (1.350μ.)

ΑΠΟΣΤΑΣΗ: 12 χλμ. ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 4 ώρες

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Η διαδρομή ξεκινά από το ορειβατικό μονοπάτι Ε6, εκεί που τελειώνει ο πυρήνας του Εθνικού Δρυμού της Βάλια Κάλντα και ενώνεται το Αρκουδόρεμα με τον ποταμό Αώο. Ύστερα από δύσκολη ανάβαση 30 λεπτών περίπου, άφιξη στην κορυφογραμμή του δάσους Μούργκου. Από εκεί, επί μία ώρα περίπου, το μονοπάτι είναι αρκετά δύσβατο, απότομο και κωμένο σε πυκνή βλάστηση. Συνέχεια προς τον Αγελαδοτόπο και το μονοπάτι 4 που οδηγεί στο φράγμα Αώου. Παλαιότερα το μονοπάτι αποτελούσε τμήμα του δρόμου των ζώων μεταξύ Μετσόβου και Βωβούσας. Η περιοχή είναι καταφύγιο της αρκούδας.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: Αναπτυξιακή Επιχείρηση Δήμου Μετσόβου-Φυσιολατρικός Σύλλογος 'Κολάκης Πίχτις', τηλ. 26560 41207

ΔΙΑΔΡΟΜΗ (6) Σαλατούρα-Βάλια Κάλντα-Φλέγγα

ΔΥΣΚΟΛΙΑ: Μέτρια ΒΑΤΟΤΗΤΑ: Μέτρια

ΕΚΚΙΝΗΣΗ: Μηλιά- Μέτσοβο (1.100 μ.) ΑΦΙΞΗ: Αυτιά Φλέγγα-Μαυροβούνι (2.157 μ.)

ΑΠΟΣΤΑΣΗ: 15 χλμ. ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 5 ώρες

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Η διαδρομή ξεκινά από το κωριό Μηλιά Μετσόβου και από ένα ανηφορικό μονοπάτι μέσα σε φανταστικό δάσος οξιάς ανάβαση στη θέση Σαλατούρα (αρχή του Εθνικού Δρυμού της Βάλια Κάλντα). Από εκεί ανάβαση σε πετρώδες μονοπάτι προς το Μαυροβούνι (θέση Τρία

Σύνορα). Στη συνέχεια, ακολουθείται η διαδρομή 1 μέχρι την κορυφή Αυτιά Φλέγγα (θέα όλης της βόρειας Πίνδου) Στη διαδρομή υπάρχουν πολλές πηγές πόσιμου νερού. Η περιοχή αποτελεί καταφύγιο της αρκούδας.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: Αναπτυξιακή Επιχείρηση Δήμου Μετσόβου-Φυσιολατρικός Σύλλογος 'Κολάκης Πίχτις', τηλ. 26560 41207

δ) πεζοπορία

Μετσόβο και περικόρα

ΔΙΑΔΡΟΜΗ (1) Μετσόβο- Μοναστήρι Αγίου Νικολάου.

ΔΙΑΔΡΟΜΗ (2) Μετσόβο-Λίμνη πηγών Αώου.

ΔΙΑΔΡΟΜΗ (3) Δρακολίμνες (κορυφή του Μαυροβουνίου). Οι κέρανοι έχουν δώσει στα δένδρα περίεργα σχήματα.

ΔΙΑΔΡΟΜΗ (4) Ανθοχώρι (κοινότητα του Δήμου Μετσόβου).

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ Δήμος Μετσόβου, τηλ. 26560 41207

(1) Δρακολίμνη (2) Χαράδρα Βίκου (3) Φαράγγι Βοΐδομάτη με την
TREKKING HELLAS

ΔΙΑΡΚΕΙΑ: (1) 6-8 ώρες (2) 6-7 ώρες (3) 2 ώρες

ΔΥΣΚΟΛΙΑ (1) Μέτρια (2) Μικρή (3) Καμμία

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: (1) Η πεζοπορία απαιτεί ικανοποιητική φυσική κατάσταση. Μόλις φτάσουμε, θα δούμε τους τρίπωνες που ζουν στη λίμνη και θα αγναντέψουμε τη θέα στον Αώο, το Σμόλικα και την εντυπωσιακή ορθογλαυία της Γκαμήλας.

(2) Βατό μονοπάτι σε ένα από τα ομορφότερα φαράγγια της Ευρώπης.

(3) Εύκολη και πολύ όμορφη διαδρομή κατά μήκος του ποταμού Βοϊδομάτη.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ Κάθε Σαβ/κο (από Μάιο μέχρι Οκτώβριο) Κάθε Σαβ/κο (όλο το χρόνο) Κάθε Σαβ/κο (όλο το χρόνο)

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: Φιλελλήνων 7, 105 57 Αθήνα, τηλ. 210 3310323, φαξ: 3234548, info@trekking.gr

ε) ράφτινγκ

Στον Αραχθο ποταμό με την TREKKING HELLAS

Διαδοχικά περάσματα σε άγρια και παρθένα τοπία. Συνεχόμενα rapids. Βλέπουμε εντυπωσιακούς καταρράκτες και το υπόγειο ποτάμι της Κλίφκης. Ιδανική για αρχάριους. Ξεκινά από τη γέφυρα Αμπελοχωρίου. Καταλήγει στη γέφυρα της Πλάκας. Κατάβαση με συνεχόμενα περάσματα και 'ντους' κάτω από έναν καταρράκτη 15 μ. Υπάρχουν διάφορα προγράμματα από 2-4 ώρες και με διαφορετικούς βαθμούς δυσκολίας.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ: Κάθε Σαβ/κο (από Δεκέμβριο μέχρι Μάιο) Κάθε Σαβ/κο (από Νοέμβριο μέχρι Μάιο) Κάθε Σαβ/κο (όλο το χρόνο) Κάθε Σαβ/κο (από Οκτ. μέχρι Ιούλιο)

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ Φιλελλήνων 7, 105 57 Αθήνα, τηλ. 210 3310323, φαξ: 3234548, info@trekking.gr

Στον Βοϊδομάτη ποταμό με την TREKKING HELLAS

Μία κατάβαση στον Εθνικό Δρυμό Βίκου-Αώου. Η κατάβαση εξελίσσεται σε ένα όμορφο φαράγγι ανάμεσα στις γέφυρες Αρίστης και Κλειδωνιάς. Έχει δυσκολία 2 και διαρκεί 2 ώρες

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕ: Κάθε Σαβ/κο (από Οκτώβριο μέχρι Μάιο)

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: Φιλελλήνων 7, 105 57 Αθήνα, τηλ. 210 3310323, φαξ: 3234548, info@trekking.gr

Στον Καλαρύτικο ποταμό με την TREKKING HELLAS

Μία ιδιαίτερα τεχνική κατάβαση με συνεχόμενα περάσματα, στροφές, βράχια και άλλα εμπόδια, σε μια διαδρομή εκπληκτικής ομορφιάς. Βαθμός δυσκολίας 3 και διάρκεια 3 ώρες

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ: Κάθε Σαβ/κο (από Οκτώβριο μέχρι Μάιο)

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: Φιλελλήνων 7, 105 57 Αθήνα, τηλ. 210 3310323, φαξ: 3234548, info@trekking.gr

στ) χειμερινό σκι

Καρακόλι (1.350μ.) (2 πίστες)

ΑΝΑΒΑΤΗΡΕΣ: 1 Εναέριος αναβατήρας 82 θέσεων, μήκους 800μ. (υψομετρική διαφορά 100μ.)

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ: Υπάρχει σαλέ ύπνου και φαγητού

ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΗ: 2χλμ. από το Μέτσοβο

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: Ίδρυμα Βαρόνου Μιχαήλ Τσοσίτσα, τηλ. 26560 41205, 210 3231569, 3229392

Πολιτσές-Προφήτης Ηλίας (2 πίστες)

Διαδρομές όλων των κατηγοριών και πίστα αλπικού σκι

ΑΝΑΒΑΤΗΡΕΣ: 1 Μικρός συρόμενος

ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΗ: 3χλμ. από το Μέτσοβο

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: Δήμος Μετσόβου, τηλ. 26560 41373

ζ) Αρχιτεκτονική

Οι βρύσες του Μετσόβου

Υπάρχουν περίπου είκοσι παραδοσιακές βρύσες σε νερά πηγών. Είναι κτισμένες το 18ο και το 19ο αιώνα με τον παραδοσιακό μετσοβίτικο τρόπο.

Ο Παραδοσιακός Νερόμυλος Γκίνα

Βρίσκεται στις όχθες του ποταμού Αραχθού, ανατολικά του Μετσόβου, δίπλα στην Ιερά Μονή Κοίμησης Θεοτόκου. Ανακαινίστηκε το 1997 από το Δήμο Μετσόβου. Παλαιότερα εξυπηρετούσε τις ανάγκες των κατοίκων. Πληροφορίες: Δήμος Μετσόβου τηλ. 26560 41207.

η) εκκλησίες-μονές

I. Ναός της Αγίας Παρασκευής

Είναι ο κεντρικός ναός του Μετσόβου. Πρόκειται για τρικλιτη βασιλική που κτίστηκε το 12ο αιώνα και παλαιότερα ήταν μοναστήρι. Ξεχωρίζει για το μοναδικό ξυλόγλυπτο τέμπλο του, κατασκευασμένο το 1730 από Μετσοβίτες ταλιαδόρους. Στα θωράκιά του φέρει παραστάσεις από διάφορα επεισόδια της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης. Στο ναό υπάρχουν πολύτιμα ψηφιδωτά, αντίγραφα της Γάλλας Πλακίδας της Ραβέννας (5ος αι. μ.Χ.). Επίσης, εκεί φυλάγονταν στο παρελθόν η περιουσία του χωριού και τα δημόσια έγγραφα. Τελείται λειτουργία κάθε Κυριακή.

Παρεκκλήσι του Αγίου Νεομάρτυρα Νικολάου εκ Μετσόβου Το παρεκκλήσι κτίστηκε στο Μέτσοβο γύρω στο 1800. Είναι προσκολλημένο στην Ιερά Μονή του Αγίου Νικολάου.

I. Ναός του Αγίου Δημητρίου

Η εκκλησία του Αγίου Δημητρίου στο Μετσόβο έχει σκαλιστό τέμπλο.

I. Ναός του Αγίου Χαράλαμπος

Η εκκλησία του Αγίου Χαράλαμπος στο Μετσόβο έχει ζωγραφιστό ταβάνι.

I. Ναός της Αγίας Παρασκευής

Ο ναός που βρίσκεται στο Ανήλιο έχει σκαλιστό τέμπλο και εντυπωσιακές αγιογραφίες.

I. Μονή του Αγίου Νικολάου

Βρίσκεται στο Μετσόβο και είναι μονόκλιτη καμαροσκεπής βασιλική. Η ημερομηνία ανέγερσής της παραμένει άγνωστη. Διαθέτει αξιόλογες τοιχογραφίες και εικόνες του 17ου και του 18ου αιώνα, καθώς και επιχρυσωμένο τέμπλο 400 περίπου χρόνων, ενώ ανακαινίστηκε στο σύνολό της το 1700. Βρίσκεται στην περιφέρεια του Μετσόβου στο μέσο της διαδρομής Μετσόβου-Ανήλιου, κοντά στον Μετσοβίτικο, τον παραπόταμο του Αραχθού.

Για να την επισκεφθείτε, μπορείτε να ξεκινήσετε από την πλατεία του Μετσόβου με τα πόδια. Ο περίπατος διαρκεί περίπου μισή ώρα στο κατέβασμα και μία ώρα στο ανέβασμα. Εναλλακτικά είναι δυνατόν να φτάσετε μέχρι και κάτω από το μοναστήρι με αυτοκίνητο.

I. Μονή Κοίμησης Θεοτόκου

Η μονή είναι κτισμένη στους πρόποδες του όρους Ζυγού, ανατολικά του Μετσόβου και δίπλα στον ποταμό Αραχθό. Δεν γνωρίζουμε πότε ακριβώς ανεγέρθηκε. Περιέχει τοιχογραφίες (σε πολλά σημεία κατεστραμμένες), ξυλόγλυπτο επιχρυσωμένο τέμπλο και εικόνες του

17ου αιώνα. Το καθολικό της μονής είναι μικρός μονόχωρος και επιπεδόστεγος ναός κατάγραφος με εξαιρετικές τοιχογραφίες. Η εικόνα της Παναγίας του Τέμπλου (1782) είναι ρωσικής τεχνοτροπίας και προέλευσης. Παλαιότερα η μονή προσέφερε δουλειά σε φτωχούς και συντηρούσε πολλούς ανθρώπους που είχαν ανάγκη.

I. Μονή Κόκκινης Πέτρας

Η μονή βρίσκεται σε εντυπωσιακή τοποθεσία, στους πρόποδες του όρους Περιστέρι, 10χλμ. νότια του Μετσόβου και 5χλμ. ανατολικά του Ανθοχωρίου. Είναι κτίσμα βυζαντινού ρυθμού και αγιόρειτικου τύπου του 17ου αιώνα με τοιχογραφίες, εικόνες και τέμπλο από το 18ο και το 19ο αιώνα.

Θ) εκδηλώσεις

25 Μαρτίου

Μετά τις καθιερωμένες εκδηλώσεις για την εθνική επέτειο που γίνονται στο Βοτονόσι, ακολουθεί στο προαύλιο της εκκλησίας παραδοσιακό γλέντι με προσφορά κρασιού και βακαλαίου.

25 Μαρτίου

Την ημέρα της εθνικής γιορτής παρελαύνουν τα παιδιά στο Μέτσοβο, ενώ το απόγευμα παρουσιάζονται δημοτικοί χοροί.

Κυριακή των Βαΐων

Τελείται λειτουργία στην Ιερά Μονή του Αγίου Νικολάου στο Μέτσοβο, με παραδοσιακές εορταστικές εκδηλώσεις.

2 Μαΐου

Διοργανώνεται βραδιά κοτόπουλου στο Βοτονόσι.

16-17 Μαΐου

Το διήμερο αυτό γίνεται στο Μέτσοβο θρησκευτική γιορτή για τον Άγιο Νικόλαο του Μετσόβου, τον προστάτη άγιο της πόλης.

Ιούλιος - Η 'Πικτιά'

'Πικτιά' ονομάζονται οι πολιτιστικές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις που οργανώνονται από το Δήμο Μετσόβου προς τιμήν του Πίχτιου, του λόγιου από το Μέτσοβο, γνωστού για την αγάπη του για τη φύση και την παράδοση.

10-11 Ιουλίου - 'Αντάωμα Βλάχων'

Το διήμερο αυτό γίνεται στο Μέτσοβο η εκδήλωση της Πανελληνίας Ένωσης Πολιτιστικών Συλλόγων Βλάχων. Περιλαμβάνει ομιλίες, διαλέξεις, παρουσίαση στην κεντρική πλατεία των χορευτικών συλλόγων της Ένωσης και βλάχικο γλέντι με ελεύθερη συμμετοχή από το πρωί της τελευταίας μέρας στην περιοχή 'Πολιτσόρα'.

15 Αυγούστου

Το Δεκαπενταύγουστο τελείται λειτουργία στην ιερά Μονή της Παναγίας στο Μέτσοβο. Επίσης, διοργανώνονται χοροί με δημοτικά τραγούδια στην κεντρική πλατεία αρχικά από το Χορευτικό Σύλλογο και μετά με ελεύθερη συμμετοχή.

Τελευταίο Σάββατο του Ιουλίου-'Πίχτειος περίπατος'

Ο περίπατος περιλαμβάνει διανυκτέρευση στη θέση 'Λάκκος' στο όρος Μαυροβούνι στα 2.000 μέτρα υψόμετρο, τραγούδια και μεγάλες φωτιές το βράδυ. Την Κυριακή το πρωί γίνεται περίπατος τριών ωρών μέχρι τη θέση 'Αυτιά Φλέγγα' για την απόλαυση του εκπληκτικού ηλιοβασιλέματος με φόντο τον Εθνικό Δρυμό της Βάλια Κάλντα.

1) πανηγύρια

24-26 Ιουλίου-Τα 'Ανηλιώτικα'

Τριήμερες εκδηλώσεις που γίνονται στο Ανήλιο με αφορμή τον πανηγυρίζοντα ιερό Ναό της Αγίας Παρασκευής. Περιλαμβάνουν πολύωρα βραδινά γλέντια με δημοτικά ή λαϊκά συγκροτήματα, καθώς και παρουσίαση παραδοσιακού χορευτικού προγράμματος από το Χορευτικό Σύλλογο του χωριού.

25 Ιουλίου

Στο Ανήλιο διοργανώνεται 'Βραδιά Κτηνοτρόφων' κατά την οποία παρουσιάζονται και βραβεύονται τα καλύτερα ζώα του χωριού.

6 Αυγούστου

Γίνεται στο Ανήλιο το 'Πανηγύρι του Σωτήρος'. Την παραμονή πραγματοποιείται λιτάνευση. Ακολουθεί γλέντι στην αυλή της εκκλησίας με δημοτικά συγκροτήματα. Το επόμενο βράδυ, ο Χορευτικός Σύλλογος Ανηλίου παρουσιάζει το πρόγραμμά του. Ακολουθεί ξανά γλέντι με δημοτικά ή άλλα συγκροτήματα.

20 Ιουλίου

Γιορτάζεται το πανηγύρι του Προφήτη Ηλία από τους Μετσοβίτες που συγκεντρώνουν κατοίκους στο οροπέδιο Πολιτσές, 4χμ. από το Μέτσοβο, σε υψόμετρο 1.400μ. κοντά στον ιερό Ναό του Προφήτη Ηλία. Μετά τη Θεία Λειτουργία, οι οικογένειες που παίρνουν μέρος στο πανηγύρι πηγαίνουν στην περιοχή της Κρύας Βρύσης. Εκεί γλεντούν και απολαμβάνουν μετσοβίτικες πίτες. Οι οικογένειες ανταλλάσσουν φαγητά, γλυκά και τυρόπιτες που έχουν ετοιμάσει από την προηγούμενη μέρα.

26-27 Ιουλίου

Γίνεται θρησκευτική γιορτή με παραδοσιακές εορταστικές εκδηλώσεις κατά το πανηγύρι της Αγίας Παρασκευής. Το βράδυ της παραμονής πραγματοποιείται λιτάνευση της εικόνας. Το πρωί τελείται Θεία Λειτουργία και ακολουθούν χοροί και τραγούδια αποκλειστικά από γυναίκες ντυμένες με παραδοσιακές μετσοβίτικες στολές στο προαύλιο της εκκλησίας στο Μέτσοβο.

κ) παραδοσιακές ασχολίες

Ξυλουργική, ξυλόγλυπτική και ξυλοτεχνία

Κατασκευάζονται έπιπλα, κυπέλες και βαρέλια. Από το Μέτσοβο ξεκινούσαν οι ταλιαδόροι, οι οποίοι σε όλα τα Βαλκάνια αναλάμβαναν την κατασκευή ξυλόγλυπτων ειδών. Σήμερα, οι Μετσοβίτες κατασκευάζουν τέμπλα, δεσποτικούς θρόνους, άμβωνες, αναλόγια, παγκάρια, ξυλόγλυπτα ταβάνια και επιτάφιας.

Τυροκομική

Στο τυροκομείο του Ιδρύματος Τσοίτσα παρασκευάζονται τυριά που δεν θα βρείτε αλλού στην Ελλάδα: Μετσοβόνη (καπνιστό), Μετσοβέλλα, Γραβιέρα, Μετσοβίτικη Παρμεζάνα, Μετσοβίσιο (τύπου γαλλικού σέβρ) από ολόπαχο γίδινο γάλα.

Πληροφορίες: Ίδρυμα Βαρόνου Μιχαήλ Τσοίτσα, Μέτσοβο: τηλ. 26560 41205, 210 3231569, 3229392

Υφαντική

Τα μετσοβίτικα υφαντά είναι μοναδικά στο είδος τους. Οι γυναίκες υφαίνουν με τον παραδοσιακό τρόπο και φτιάχνουν τα ζεστά ρούχα και τα κομψά φορέματα που φορούν, καθώς και τα γνωστά χαλιά και τις κουβέρτες που διακοσμούν τα σπίτια τους και αποτελούν σημαντικό μέρος της προίκας τους. Αλλα είδη της υφαντουργικής είναι: χαλίμια, κελίμια, μαξιλάρια, στρωσίδια μπαχαροσκούτια, χαλιά, ντιβανοσκεπάσματα και φλοκάτες. Τα υφαντά διακρίνονται για την ποικιλία τους, την πυκνότητα των σχεδίων και τη σταθερότητα των χρωμάτων. Τα διακοσμητικά θέματα φτιάχνονται πάνω από ομοιόμορφο

φόντο κόκκινο, σκούρο γαλάζιο, καφέ, μαύρο ή άσπρο. Για τη βαφή των νημάτων χρησιμοποιούνται φυσικές μπογιές.

Χρυσοκεντητική

Οι χρυσοραφτάδες φτιάχνουν μεσοβίτικες στολές και εθνικές στολές για πολλούς χορευτικούς ομίλους της Ελλάδας.

ΔΙΑΜΟΝΗ ΣΤΟ ΜΕΤΣΟΒΟ

ΑΔΩΝΙΣ

Νεόκτιστο παραδοσιακό κτίριο κοντά στο ναό της Αγίας Παρασκευής με 12 δωμάτια με θέα, μπάνιο, τζάκι, μουσική, σεσουάρ και τηλεόραση. Επίσης υπάρχει καφέ-μπαρ και καθιστικό με τζάκι.

Πληροφορίες: 26560 42300

ΑΠΟΛΛΩΝ

Το ξενοδοχείο βρίσκεται στο κέντρο της πόλης και διαθέτει 40 δωμάτια. Είναι ένα σύγχρονο ξενοδοχείο με παραδοσιακό χαρακτήρα και προσφέρει ζεστή φιλοξενία και όλες τις ανέσεις.

Πληροφορίες: Τηλ. 26560 41833, <http://www.metsovohotels.com/>

ΓΑΛΑΞΙΑΣ

Ξενοδοχείο δίπλα στην κεντρική πλατεία του Μετσόβου. Διαθέτει 10 δωμάτια.

με μπάνιο, τηλέφωνο, τηλεόραση και κεντρική θέρμανση. Υπάρχει εστιατόριο και καφέ-μπαρ.

Πληροφορίες: Τηλ.: 26560 41202, www.metsovo.com/galaxyhotel

ΦΛΟΚΑΣ

Νεόχτιστο κατάλυμα με 6 δωμάτια που προσφέρουν μεσοβίτικη ατμόσφαιρα. Όλα τα δωμάτια είναι έχουν μπάνιο, τηλέφωνο, τηλεόραση, κεντρική θέρμανση και σεσουάρ.

Πληροφορίες: 26560 41309 www.metsovo.biz/hotelflokas

ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΟΥΜΕ ΤΑ ΒΟΥΝΑ ΣΤΑ ΓΙΑΝΝΕΝΑ

Αλώνι (1.594μ.)

Το Αλώνι βρίσκεται δυτικά του Μετσόβου, ανάμεσα στο Περιστέρι και το Μαυροβούνι, σε υψόμετρο 1.594μ. Μαζί με τον ορεινό όγκο του Ζυγού αποτελεί τη νότια άκρη της βόρειας Πίνδου. Κορυφές: Καρακόλι (1.491μ.) -εκεί υπάρχει το Χιονοδρομικό Κέντρο Μετσόβου-, Κεράνα 1.588μ., Κρεμαστός: 1.477μ., Πλάκα: 1.581μ., Τούφα: 1.505μ., Τσούμες: 1.436μ., Σχάρα: 1.531μ. Ξεκινήστε την ανάβασή σας από το Μέτσοβο. Θα σας πάρει περίπου δύο ώρες.

Ασπρα Λιθάρια ή Βούλγαρης (1.823μ.)

Τα Ασπρα Λιθάρια είναι ορεινός όγκος στα σύνορα των Νομών Ιωαννίνων και Τρικάλων. Η ορεινή διάβαση της Κατάρης τον χωρίζει από τον ορεινό όγκο του Ζυγού. Αποτελεί ξεχωριστό βουνό από το Ζυγό, διότι από τα Ασπρα Λιθάρια αρχίζει η νότια Πίνδος. Κορυφές: Κιτσονάσου 1.707μ., Κοσμάς: 1.194μ., Οξιές: 1.635μ. Μπορείτε να ξεκινήσετε μια ανάβαση διάρκειας τριών ωρών από το Μέτσοβο ή ευκολότερα από το διάσελο της Κατάρης (1.705μ.).

Ζυγός (1.820μ.)

Ο Ζυγός αποτελεί το νότιο άκρο της βόρειας Πίνδου, η οποία χωρίζεται από τη νότια Πίνδο με την ορεινή διάβαση της Κατάρης. Το βουνό έχει μεγάλα δάση οξιάς, ρόμολας και πεύκης. Η κορυφή του Ζυγού είναι το Θανασάκη. Άλλες κορυφές είναι οι: Βαρικό ή Κατάρη: 1.688μ., Κουκουρέλο 1.684μ., Κυρά, 1.727μ., Οξιά 1.482μ., Πετρόκαμπος:

1.683μ., Τσακούλι: 1.787μ., Τσούμα: 1.519μ. Από εδώ ξεκινά ο Αώος ποταμός. Η πρόσβαση στην κορυφή είναι εύκολη από το διάσελο της Κατάρης (1.705μ.). Από τη διάβαση της Κατάρης η θέα είναι μαγευτική.

Μαυροβούνι (2.160μ.)

Το Μαυροβούνι είναι μεγάλος ορεινός όγκος. Βρίσκεται στην ανατολική πλευρά του Νομού Ιωαννίνων στα σύνορα με το Νομό Γρεβενών. Ανήκει στη βόρεια Πίνδο και στην οροσειρά Λύγκος. Καλύπτεται από δάση με καστανιές, βελανιδιές και οξιές. Η κορυφή του ονομάζεται Κακοπλεύρι ή Μηλιά. Άλλες κορυφές είναι οι: Αυτιά: 2.081μ., Δίκορφο: 1.970μ., Τούμπα: 1.481μ., Τούρλα: 1.535μ., Φλέγγα: 2.159μ. Η πρόσβαση στο βουνό γίνεται μέσω του οδικού δικτύου βόρεια από το Μέτσοβο προς τα χωριά της Πίνδου.

Μιτσικέλι (1.810μ.)

Το Μιτσικέλι, βόρεια των Ιωαννίνων, έχει μακρόστενο σχήμα. Κορυφές: Άγιος Βλάσιος: 1.044μ., Γορίλα: 1.133μ., Καλωτά: 1.614μ., Καμίνια: 1.743μ., Μελισι: 1.154μ., Παλιοχώρι: 1.134μ., Πλακωτό: 1.501μ., Τσούκα: 1.596μ. (καταφύγιο).

Περιστέρι ή Λάκμος (2.295μ.)

Το Περιστέρι είναι μεγάλος ορεινός όγκος στα σύνορα των Νομών Ιωαννίνων και Τρικάλων. Ανήκει στη βόρεια Πίνδο. Από το Περιστέρι ξεκινούν ο ποταμός Αχελώος και οι παραπόταμοι του Αραχθού, Καλλαρίτικος και Μετσοβίτικος. Υπάρχουν λίγα δάση από ρόμπολα, οξιές και έλατα. Η κορυφή είναι το Περιστέρι. Άλλες κορυφές είναι οι: Γκουράσα: 2.187μ., Κούκι: 1.821μ., Μποτάι: 2.125μ., Οξιά: 1.703μ., Πλάκα: 2.062μ., Πρίξα ή Ρίζα: 2.048μ., Προφήτης Ηλίας: 1.632μ., Σπανούρα: 2.046μ., Τράπος: 2.183μ. και Χαλασμένο: 1.302μ. Μπορείτε να ξεκινήσετε μια ανάβαση από το χωριό Ανθοχώρι (1.040μ.), που βρίσκεται 18χλμ. από το Μέτσοβο. Η ανάβαση διαρκεί περίπου πέντε ώρες. Εναλλακτικά μπορείτε να πάτε από το Χαλίκι (1.160μ.). Από εκεί η ανάβαση διαρκεί περίπου τέσσερις ώρες.

Τραπεζίτσα

Το βουνό είναι η νοτιοδυτική προέκταση του Σμόλικα. Χωρίζεται από την Γκαμήλα με τον Αώο ποταμό και τη χαράδρα του Αώου. Οι κορυφές της σχηματίζουν σπαυρό με επίκεντρο την κορυφή Τραπεζίτσα στα 2.022μ. Η μοναδική πρόσβαση για ανάβαση στο βουνό γίνεται από το πάνω μέρος της Κόνιτσας, συγκεκριμένα από τη δεξιά πλευρά του δρόμου Κόνιτσας-Ελευθέρου, κοντά στη μικρή εκκλησία του Αγίου Αθανασίου. Η διαδρομή έχει ως εξής: στην αρχή περνάτε μέσα από κέρσα χωράφια. Μετά υπάρχει δάσος όπου βρίσκεται ένα μικρό λατομείο. Εκεί διαλέξετε το αριστερό μονοπάτι που οδηγεί έπειτα από 2-2,30 ώρες στην κορυφή. Μπορείτε να συνεχίσετε το ίδιο μονοπάτι για το Ραϊδοβοβούνι (μία ώρα διαδρομή). Φτάνοντας θα απολαύσετε την εντυπωσιακή θέα της χαράδρας του Αώου και της Γκαμήλας.

Τσούκα Ρόσα ή Κοκκινοράκη (1.985μ.)

Η Τσούκα Ρόσα είναι ορεινός όγκος στην ανατολική πλευρά του Νομού Ιωαννίνων. Χωρίζεται από το Μαυροβούνι με τον Αώο ποταμό. Ανήκει στη βόρεια Πίνδο. Οι κορυφές του είναι οι: Μούρα: 1.640μ., Τόσκα: 1.850μ., Τσίνα: 1.833μ. και Φλάμπουρο: 1.806μ. Ξεκινήστε από το χωριό Φλαμπουράρι (1.000μ. υψόμετρο), 23χλμ. δυτικά του Μετσόβου. Για την ανάβαση στην Τσούκα Ρόσα θα χρειαστείτε έως και τρεις ώρες.

Τύμφη/Γκαμήλα (2.497μ.)

Η Τύμφη είναι μεγάλος ορεινός όγκος στο βόρειο τμήμα του Νομού Ιωαννίνων. Ανήκει στη βόρεια Πίνδο. Κορυφή: Αβάλο ή Γκαμήλα. Άλλες κορυφές: Αϊ-Λίας: 2.021μ., Ασράκα: 2.436μ., Γκούρα: 2.466μ., Καζάρμα: 1.803μ., Κλαρί: 2.702μ., Κουρτέσι: 2.169μ., Κριαρά: 1.455μ., Πάπιγκος: 2.251μ., Τρύπες: 1.555μ., Τσουμάκο: 2.157μ. Στη βόρεια πλευρά του βουνού κυλά ο Αώος ποταμός. Εκεί βρίσκεται και η χαράδρα του Αώου. Κάτω από την κορυφή και μέσα στη χαράδρα είναι κτισμένο το Μοναστήρι της Γέννησης Θεοτόκου Στομίου.

Το φαράγγι του Βίκου, στη νοτιοδυτική πλευρά της Τύμφης, έχει μήκος 20χλμ., βάθος περίπου 800μ, αλλά φτάνει μέχρι τα 1.100μ., και πλάτος 3-4μ. σε ορισμένα σημεία. Η βλάστηση είναι πλούσια με πολλές αγριοκερασιές. Κοντά στην έξοδο του φαραγγιού και κοντά στο χωριό Βίκος ξεκινά ο ποταμός Βοϊδομάτης. Εκεί σχηματίζεται μια χαράδρα μέχρι τον Αώο ποταμό.

Η κορυφή Αστράκα προσφέρεται για αναρρίχηση. Στο διάσελο της Αστράκας (1.950μ.), τρεις ώρες από το χωριό Πάπιγκο, υπάρχει καταφύγιο. Η διαδρομή από το καταφύγιο στην κορυφή είναι περίπου τρεις ώρες.

Στην Γκαμήλα βρίσκονται οι χαράδρες Προβατίνα, με μεγαλύτερο βάθος τα 800μ. περίπου, και το χάσμα του Επους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ

ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1. ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ

Η βασική εκτίμηση είναι ότι ο αγροτουρισμός στις διάφορες μορφές του θα έχει διαρκώς αυξανόμενη ζήτηση διεθνώς για τους εξής λόγους:

I. Καλύπτει την ανάγκη φτηνών οικογενειακών διακοπών.

II. Ανταποκρίνεται στο νέο πρότυπο του ενεργού τουρισμού που συνδυάζει τις διακοπές με πλήθος άλλων δραστηριοτήτων.

III. Προωθείται συστηματικά από υπερεθνικούς οργανισμούς κυρίως γιατί θεωρείται μορφή ενταγμένης ανάπτυξης.

IV. Συνδυάζεται με πολλές άλλες ειδικές μορφές, γεγονός που επιτρέπει την ανάπτυξή του σαν ένα «πλέγμα» δραστηριοτήτων.

Αυτή η εκτίμηση για χώρες σαν την δική μας είναι σημαντική, διότι η αύξηση της ζήτησης θα σημαίνει και αναζήτηση νέων αγορών και η χώρα μας θα μπορούσε δημιουργώντας, οργανώνοντας και προωθώντας την κατάλληλη υποδομή να κερδίσει ένα σημαντικό μέρος της ευρωπαϊκής ζήτησης.

Μια δεύτερη εκτίμηση και παράλληλα πρόταση είναι ότι η ανάπτυξη του αγροτουρισμού θα πρέπει να γίνει με συγκροτημένα προγράμματα κοινοτήτων, εταιριών κ.λπ. και με κυρίαρχο κριτήριο την θέση της περιοχής. Οι περιοχές που βρίσκονται στους ηπειρωτικούς τουριστικούς νομούς της χώρας και ιδιαίτερα στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές

έχουν περισσότερα συγκριτικά πλεονεκτήματα (χωροταξικά, περιβαλλοντικά, κοινωνικά, διεθνούς ζήτησης, κριτηρίων δανειοδότησης από Ε.Ε. κ.λ.π.).

2. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σε κάθε προσπάθεια για ανάπτυξη του αγροτουρισμού είναι αναγκαία τα εξής μέτρα:

- Η Πολιτεία στους σχεδιασμούς ανάπτυξης στρατηγικής θα πρέπει να προτάξει ιεραρχικά την μικρή αγροτική κοινότητα, συγκρατώντας τον τοπικό πληθυσμό στις εστίες του και παρακινώντας εκείνους τουλάχιστον τους οριακούς κατοίκους των μεγαλουπόλεων, να επιστρέψουν στο χώρο που κάποτε εγκατέλειψαν για να ασχοληθούν πλέον, κάτω από άλλες συνθήκες ζωής και εργασίας.
- Επιχειρηματικές πρωτοβουλίες και ικανότητες που τυχόν επισημαίνονται στον τόπο θα πρέπει να έχουν τώρα τη δυνατότητα να εκδηλωθούν.
- Όλοι οι φορείς που έχουν σχέση με τον αγροτουρισμό, πρέπει να καθήσουν σε κοινό τραπέζι και όλη η διαδικασία να πάρει ένα σχήμα Διυπηρεσιακού οργάνου. Οι κοινές αποφάσεις, προϊόν ανιαλλαγής απόψεων, σκέψεων και εμπειριών αλλά και συλλογικής δουλειάς και εξαντλητικής ανάλυσης των επιμέρους παραμέτρων, να πραγματοποιηθούν.
- Ανάπτυξη δύο ή τριών προγραμμάτων - πιλότων σε ορεινές μεσογειακές περιοχές της χώρας που θα οδηγήσουν σε φερέγγυα συμπεράσματα για τη μορφή και τους τύπους της προσφοράς που πρέπει να αναπτυχθεί. Τα συμπεράσματα των πειραματικών

πιλότων θα λειτουργούσαν με σκοπό να διορθώσουν ίσως σ' ένα επόμενο κοινό πρόγραμμα, τα λάθη που θα έχουν εντοπιστεί.

Σαν μακροπρόθεσμος στόχος, κρίνεται αναγκαία η χάραξη αγροτουριστικών ζωνών μέσα στα όρια των αγροτικών μειονεκτικών περιοχών, έτσι ώστε, να χαραχθούν όρια χωροταξικής κατανομής αγροτουριστικών προγραμμάτων με βιώσιμες λειτουργίες και υψηλούς βαθμούς αποδοτικότητας.

Συστηματική και προγραμματισμένη επιμόρφωση των απασχολούμενων και όσων θέλουν να ξεκινήσουν τέτοιες μονάδες. Ειδικότερα οι ομάδες τοπικής δράσης κάθε περιοχής θα πρέπει να δεχθούν σε ειδικά επιμορφωτικά σεμινάρια τα βασικά ερεθίσματα για την λειτουργία του αγροτουρισμού. Αυτή η ομάδα αργότερα αποκτώντας νομική υπεύθυνση ως συνεταιρισμός θα μπορέσει να κατοχυρώσει τις όποιες προκαταρκτικές και μετέπειτα λειτουργικές της δραστηριότητες.

Να διευκρινισθεί με κάθε τρόπο το χρηματοδοτικό σχήμα που παρέχει το μέγιστο δυνατό χρηματοδοτικό αποτέλεσμα μέσα στα πλαίσια της ολοκληρωμένης παρέμβασης για την ανάπτυξη και ευημερία του τοπικού πληθυσμού.

Να προχωρήσει ο σχεδιασμός βασισμένος στις πραγματικές δυνατότητες και ανάγκες της προς εξέταση περιοχής. Εννοείται ότι πρέπει να προχωρεί σε άμεση συνεργασία με τις τοπικές αρχές και ειδικότερα με τον τοπικό πληθυσμό που καλείται να υλοποιήσει το πρόγραμμα.

Ανάπτυξη του αγροτουρισμού σε πλέγμα με άλλες ειδικές μορφές, ώστε να γίνει δυνατή η προσέγγιση πολλών ομάδων

τουριστών (χειμερινός, πολιτιστικός, περιηγητικός) με πρώτη στόχευση την ημεδαπή πελατεία.

Κίνητρα προς τον ιδιωτικό τομέα για την ανάπτυξη εγκαταλελειμμένων χωριών (σε συνεργασία με τοπικούς φορείς) ή για την δημιουργία τουριστικών χωριών με εμπορικό χαρακτήρα και στόχο υψηλότερη εισοδηματικά πελατεία που αναζητάει ξεκούραση και φυσικό περιβάλλον συνδυασμένο με παράλληλες δραστηριότητες (π.χ. χειμερινό τουρισμό).

Για την ορθολογική λειτουργία του προγράμματος είναι απαραίτητη η δημιουργία μιας υποστηρικτικής μονάδας, έργο της οποίας είναι η προώθηση - διαφήμιση και σύνδεση των καταλυμάτων με γραφεία ταξιδίων εσωτερικού και εξωτερικού. Ζωσιότερη θα ήταν η λειτουργία μιας ανεξάρτητης υπηρεσίας αγροτουρισμού αποτελούμενης από κεντρικό γραφείο και τοπικά γραφεία στις περιοχές εφαρμογής των προγραμμάτων.

Θα πρέπει η πολιτεία, η τοπική αυτοδιοίκηση και ο κάθε γενικά φορέας ανάπτυξης, να ενθαρρύνει τη δημιουργία εργαστηρίων μαθητείας παραδοσιακών τεχνών κάτω από μια διπλή οπτική γωνία. Αφενός μεν, για να διδάσκονται οι νεότεροι από τους παλαιότερους την όποι τέχνη, έτσι ώστε να υπάρχει η λεγόμενη συνέχεια στις παραδοσιακές τέχνες από την μια γενιά στην άλλη. Αφετέρου δε, να διδάσκοντα, αν και εφόσον το επιθυμούν και οι ίδιοι οι επισκέπτες έναντι αμοιβής. Έτσι η διαδικασία μπορεί να συμπεριληφθεί στο πακέτο των υπηρεσιών που προσφέρονται στον τόπο, στα πλαίσια του ολοκληρωμένου αγροτουριστικού προγράμματος.

Θα πρέπει να δοθεί έμφαση ως προς τις πολιτιστικές

εκδηλώσες, στο στοιχείο της προσπάθειας αναβίωσης εκδηλώσεων (πανηγύρια, χοροί, μουσική κ.λ.π.) που υπήρχαν στον τόπο, αλλά με τον καιρό και κάτω από την ειρηνική εισβολή εθίμων, ξένων προς την παράδοση του τόπου εξέλειπαν, αποτελώντας απλά ανάμνηση. Γι' αυτή την ανάμνηση θα πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια και να ενθαρρυνθεί από την Πολιτεία το πρόγραμμα αναβίωσης, με όλες εκείνες τις μικρές λεπτομέρειες που συνοδεύουν το καθαρά τελετουργικό τους μέρος.

Συμπερασματικά καταλήγουμε ότι οι λειτουργικές και οργανωτικές αδυναμίες που παρουσίασε η ανάπτυξη του αγροτουρισμού στη χώρα μας, μπορούν να εξαλειφθούν με διορθωτικές παρεμβάσεις που στόχο θα έχουν να αναδείξουν την δυναμική της ζήτησης που παρουσιάζει.

- ΜΕΤΡΟ L.E.A.D.E.R. ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ Ε.Ο.Τ.
- ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΠΟΦΑΣΗ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ: «ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ - ΑΓΡΟΤΟΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΚΑΝ (Ε.Ε.) 2328/91»
- ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΜΕ ΘΕΜΑ: « ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ L.E.A.D.E.R.»
- ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΘΕΜΑ: « ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ»
- «ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ : ΣΤΑΘΜΟΣ ΣΤΟΝ ΔΡΟΜΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ» ΤΟΥ ΛΕΩΝΙΔΑ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ
- ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ», «Η ΑΚΡΩΣ ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΛΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥΣ».

ΣΑΚΥΠΟΥΝΤΕ ΔΕΒΑΙΟΓΡΑΦΙΑ

★ www.agronews.gr

★ www.minagric.gr

★ www.in.gr/agro/

★ www.agrotour.gr

